

Veger

Kovara siyasî, çandî, hunerî, dîrokî û lekolînî ya Kurden Anatolîya Navîn

Son İsyancı Heci Buxurci

5

Nisan - Gulan - Heziran - 2003

Veger

Kovara Kurden Anatoliya Navin

Genel Yayın Yönetmeni:
Murat Alpavut

Redaksiyon:
Abdullah Kaya, Ali Fuat Gürsel,
Murat Alpavut, Roni Yıldırım,
Şoreş Reşî, Kadir Çelik

Adres / Navnîşan
Murat Alpavut
Friedhof Str. 3
47877 Willich / Deutschland
Tel.&Fax: 0049 (2154) 814598
www.kovaraveger.com
e-mail: alpavut@t-online.de

Temsilcilikler:

Nederland: R. Yıldırım
Duindoorn Str. 19-1
1032 cm Aden

Östereich: H. Aktan
Leuzenhof Gasse 17
8020 Graz

Denmark: F. Durukan
Saven C-2 1.DOR 1 HOYE
2630 Taastrup

Swissre: İ. Candan
Ringstr. 7 · 3052 Zollikofen Bern

Sveden: Yusuf Özden
Weşanxane Medya
Box 226 · 14202 Trångsund

Buha / Fiyatı
5,- Euro

Konto:
Deutsche Bank Krefeld
Konto Nr.: 7104953
BLZ: 32070024

Veger'de yayınlanan yazılar
Redaksiyon Kurulu tarafından
belirlenir. Yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir.

Her niviskar berpirsiyare
nivisa xwe ye. Mafê Redaksiyone
heye ku nivisen ji Vegere
re ten, serrast û kurt bike.
Nivisen ku ji Vegere re ten,
ger îcap nebin ji li xwedi
nayen vegerandin.

Naverok / İçindekiler

☐	Pêşgotin		3
☐	Sürgündeki Büyük Kucaklaşmamız		6
		Murat Alpavut	
☐	Son İsyân ve Heci Buxurci	Şoreş Reşî	16
☐	Delal	Ramazan Erdal	26
☐	Veger	Ahmet Gezer	27
☐	Kendi Tarihini Yazmaya başlamak		28
		Yusuf Zeri	
☐	Kurd li Çiyayên Kenara Derya (Behra)		
	Sipî li Sûriyayê	Dr. Xalîd Hamza	34
☐	İHD G. Genel sekreteri ile Söyleşi		37
		Murat Alpavut	
☐	Seçim İzlenimleri	Hasan Boztrak	42
☐	Husînê Bekê	Kadir Çelik	46
☐	Saroyan Vartan	Abdullah Kaya	48
☐	Hikmet Özkan'la Söyleşi		51
		Abdullah Kaya	
☐	De Rabin	Brusk Baran	54
☐	Yeniceoba Kasabası		55
		O. Aksoy B.Danişman	
☐	Orhan Altay	Ali Fîkrî Bayrakli	59
☐	Kile Şekil Vermek	Kadir Çelik	60
☐	Amacım halkımı temsil etmek		63
		Roni Yıldırım	
☐	Kaniya Kuragê	Şoreş Reşî	65
☐	Karsazân mê		66
☐	“B” Kuralı	Rebeni Celikan	69
☐	Kıyamet ve Mehdi Konuları		72
		Rafet Kılıçalp	
☐	Gotinên Mezinan		79
☐	Etkinlikler		80
☐	Fêrkirine zimanê Kurdî	Çeto Özel	85
☐	Mîrê Min		91

Pêşgotin

Dema we xweşbe xwendewanên hêja! Bi kefxweşîya hêjmeraka nû, we hemfîyan ji dil silav dikin û jîyaneka gor dilê we hêvî dikin.

Wek tê zanîn piranîya xelkê me yê ku li derveyî welatê xwe dijî her sal di demên havînê de terin gund û warên xwe, nav axa dê û bavan û nav xelkê xwe yê rûken. Ew yek bê guman hesreta axê ye û nîşan dide ku em hîn jî çiqas xwe bi axa bav û kalan re girê didin. Dîsa tê zanîn ku gelek ji kurdên Anatolîya Navîn ji ber hîn sedeman nikarin herin welatê xwe. Hesreta di dilê wan de kom bûyî him wana û him jî me gelek xemgîn û dilzîz dike. Lê, xemgîniya wan VEGER'ê siviktir dikir, ji ber ku, kovara me di nava xelkê me de êdî bû pireka ji hesinan çêbûyî. Di dêstpêka vî karî de çend hevalên dilpak: "Hunê du hêjmaran derxin paşê bisekinin; çi heye ku hun çi binivîsin?" digotin. Niha em

hejmara pêncan derdixin!! Hîn ji bo gelek hejmarên bikêr û pêşketî emê bixebitin. Çanda Kurdan ya bi hezaran salan hatî înkarkirin û hatî dizîn zû bi zû teva nabê...

Kovara we VEGER di salvegera yek salîya xwe de îmza xwe avêt organîzasyoneka pir mezin û li dor penc-şeş hezar Kurdên Anatolîya Navîn li Kopenhagê anîn ba hev! Bi rastî jî şahiyeka gelek mezin bû û gelê me yê ku li festîvalê amade bû memnûn bûn û dilşadîya xwe anîn ziman. Bê guman ev yek nîşanî me dide ku ev şahiyên bi vî rengî gerek berdewam bibin û û kovara we VEGER hewl dide ku ew dê êdî her sal bi eynî germî û şahiyê wê gelê me bîne ba hev. Bi hevkarîya FEY-KURD ê li 17 ê maha Gulanê li Danîmark bi hezaran Kurd hatin ba hev û hesreta di dilan de kom bûyî anîn der. Hûnermendên ji Anatolîyê bi piranî

hatin û bêşdarî şevê bûn û reng dan şahîyê. Xelkê me yê ku bi salan hev dû nedîtî û ji hev çetiyayî hat ba hev û bi seetan sohbet dikirin. Em spasîya her kesê ku kêda xwe derbasî wê festîvalê bûyî dikin û hewl didin sala pêş şahîyeka hîn dewlementir û çostir amade bikin û ew jî dîsa ji me re bibin alîkar.

Her ku Kovara VEGER'ê belav dibe û digheje destên xelkê eleqe û daxwaz jî zêde dibin. Medya Kurd jî dîsa eleqeyeka mezin nîşan da. Di serî MEDYA TV di programa xwe ya bi navê Pîvan de cîhekî fireh da Festîvala ku VEGER'ê organîze kirî. Di 23. Nîsanê de, programa ji bo sedpenc salîya rojnemgerîya Kurdî, di Radyo Dengê Mezopotamya de çêbûyî de birêz Mîrhem Yîgît fikra VEGER'ê ji hevalê me Şoreş Reşî pîrskir. Dîsa, rojnema Özgür Politika cîhekî fireh da nasandina hejmara çaran. Her wiha radyoyê Mezopotamya, li Avusturya, jî gelek program çêkirin. Em spasîya hemî sazîyan û xebatkarên wan dikin û hevîdarin xwendekarên kovara VEGER'ê jî wê alîkarîya wan sazîyên me bike.

Wekî hun jî dizanin li Başûrê Welatê me şerrek çêbû û xwînmijek ji aliyê Hêzên Koalîsyon (ABD, Îngîlîz, Kurd û hvd.) ve ji desthilatdarîyê hate bi dûrxistin. Saddamê zalim bi hezaran

mirov kuşt û binaxkir. Hemî dûnyayê "goristanên mezin" yên mirovên sîvîl tê de veşartî bi çavên xwe dîtî/dibîne. Em, bi taybetî xelkê me yê Başûr, ji bo rizgarbûna parçeyek ji axa me û azadbûna wan ji dil pîroz dikin! Hêvîya me eve ku xelkê me yê vê derê jîyaneka azad û serbixwe bijî da ku di giştîyê de ji bo hemî kurdan bibin mînakên pêşkeş. Ger were zanîn ku rîya jîyaneka azad ji bo hemî kurdan di yekîtiyê re derbas dibe. Îtîfaqa me ya stratejîk, kîlîta her derî ye; dermenê her derdîye. Bi taybetî jî em bang li hêzen Başûr dikin ku gavan ji bo Yekîtiya Netewî bavêjin. Em hevîdarin ew parçê axa me di aliyê îttîfaq, demokrasî, rêvebirî û biratiyê de ji hemî Rojhilata Navîn re bibe mînak.

Hinek kesan piştî heft salan şehîdên Anatolîya Navîn bi bîr anîn! Mirov dikare bêje ku şîyarbûna we jî bi xêr be! Tiştê mirovatî yê herî bi qîmet jîyane, kesên ku ji bo azadiya me canê xwe dane çima ji heft salan bi şûnde tê bîra hinkan? Digotin: 'em ne sîyasîne', lê îro em dibînine ku pesna çend rexistinên tabela dibe û ruhê tekoşîna gelê Kurd naye dîtî; heta di maneyeka negatîf de tê bikar anîn... Bi gotina din korbûnêka bi zanistî heye.

Hinekên xweperest ku hezîkine di ber navê xwe de hîn unvanan bi

karbînin, rêxistin û televîyonê gel bi îxanetê sûcdar dike û ji bo televîzyonekî din alîkarîyê ji xelkê dixwazê... Yanî him ji sîyasetê mîna ku ew nexweşîyek be direvin û ji hêla din ve bi kurretî sîyasetê dikin. Mezîyeta bi navê dirustbûn girînge li hember van helwestan bi bîr bê anîn.

Devleta Tirk dîsa haziriya derxistina qanûna poşmanîyê dike; wek VEGER em li dij qanûneka bi vî rengîne.

Gerege kî kê ef bike û bibaxşîne? Bersîva vê xelkê me vekirî dide. Di şûna wê de qanûneka li hev hatin û ji bo beşdarbûna demokratîk ji bo gelê Kurd û Tirk gelek pêwîste. Sedemên ku gelê Kurd mecbûrî serê çîya kirî pêwîste ji holê rabin; mafê gelê Kurd di Qanûna Bingêhîn de bê nasîn; ji beşdarbûna sîyasî ya demokratîk re derfet werin amede kirin; serdestîya huqûqî were nasîn û rê li ber tevlêbûna civakî ji gerîlayên KADEK"ê re bê vekirin û ew jî dev ji çêkên xwe berdin.

Partîya Demokratîk Ya Gel DEHAP"ê kongra xwe civand. Di encamê kongrê de birêz Tuncer Bakırhan wekê serok hate hilbijartin û em pîrozîya xwe ji rêveberîya nû ya DEHAP"ê re pêşkeş dikin. Gelê me bi hezaran di kongrê de cîh girt û ew yek nîşan dide ku gelê kurd û DEHAP wê ber bi rojên serfiraz de dest bidin hev û bimeşin berve armancên pîroz. Dilê

me jî wan re ye.

Destdirêjîya li hember Gülbahar Gündüz em tûndrî şermezar dikin! Ew êrîşa bi qirêj li dij şaristanîyê û hemî pîvanên mirovatîyê. Ew rûreşîya dewletê tu caran ji bîr nabe û kiryarên vê qirêjîyê wê her deqîqe di bin vê şermê de bimirin. Dîsa ger were zanîn ku ev bêehlaqî û gemar rê li ber mêşa gelê me ya pak nagre û kurd jî îro bi şunde tu caran paş ve gav navêjin.

Wekî her carekê em bang li xelkê xwe dikin, bi taybetî jî keç û xortên xwendî, bila dest bavêjin qelemên xwe û binivîsînin. Bikevin nav xelkê û çîrok, kilam, pêkenok û serpêhatîya binivîsînin ku ji wendabûnê xelas bibin, da ku em ji her gundekî kîtebeka çîrokan, yeka kilaman, yeka pêkenokan û yeka serpêhatîyan derxin. Dema ev çêbû wê di pirtûkxana me de bi hezaran pirtûk cîh bigrin û zarokên me wê di derya çandê de rûnin.

Heta hêjmara şeşan bimînin di xweşîye de.

Redaksiyona Veger
Trmeh. 2003

Sürgündeki Büyük Kucaklaşmamız

“Orta Anadolu Kürt Kültür Festivalinin” ikincisi
17 Mayıs’ta Danimarka’da gerçekleştirildi.

MURAT ALPAVUT

e-mail: alpavut@t-online.de

Geride bıraktığımız Mayıs ayında Orta Anadolu Kürtleri Dergimiz Veger öncülüğünde yine büyük bir buluşmayı yaşadı.

İlki geçtiğimiz yıl Hollanda’da düzenlenen “Orta Anadolu Kürt Kültür Festivalinin” ikincisi 17 Mayıs Cumartesi günü Danimarka’da gerçekleştirildi.

Avrupada özellikle de İskandinav ül-

kelerinde sayıları azımsanmayacak oranda ve büyük çoğunluğu da işveren ve iş sahibi olan Orta Anadolu Kürtlerinin yoğun ilgi gösterdiği Festivalin hazırlıkları günler öncesinden tamamlanmıştı.

Danimarka Kürt Kültür Merkezi ile Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KURD) binası Türkiye’den ve Avrupa’nın değişik ülkelerinden gelen misafirlerin ilk uğrak yeri ve buluşma noktalarıydı. Bütün herkeste bir gün sonra düzenlenecek olan festiva-

lin heyecanı ve telaşı vardı. Diğer ülkelerden gelen davetli ve misafirler evlere konuk edildi. Kürdistanlıların evlerinde de aynı heyecanı gördük. Herkes yarına kilitlenmişti.

Orta Anadolu Kürtleri ilk kez kendilerine özgün bir festivalde buluşup hasret giderecekler, yörelerinin sanatçıları ile birlikte olacaklardı.

17 Mayıs Cumartesi günü festivalin gerçekleştirileceği Brondyhalle'de daha sabahtan itibaren hummalı bir çalışma başlamıştı. Salonun iç tarafında görevliler pankartları ve reklamları düzenlerken sahnede tekniğin son hazırlıkları yapıyordu. Avrupa'daki Kürtlerin hemen hemen

gecelemin çoğunda olduğu gibi bu festivalde 'de ses düzeni yine bir türlü istenildiği gibi kaliteli değildi. İsveç ve Danimarka'daki Kürdistanlı çocuklardan oluşan folklor grupları sahne önünde son hazırlıklarını yapıyorlardı.

Bu arada salonun dışında ki koridorlarda da bir telaş, koşuşturmaca vardı.

Festivalde stand açmak isteyenler yer telaşına düşmüşler görevlilerden yer istiyorlardı. Özgür Kadınlar Birliği (PJA), Mezopotamya Kitapevi, Mir Müzik, Medya Kitabevi zengin eserlerle standlarını açmışlardı.

Dergimiz Veger ve Bingöl depreminde dolayı Bingöl Halkıyla Dayanışma standları da koridorlarda yerlerini almışlardı. Yemek ve içecek standları da aynı şekilde hazırlıklarını tamamlamışlardı.

Festival ve gecelerde salonda izlenen program kadar koridorlarda yapılan kulisler, toplu sohbetler, ve Avrupa'daki mekanik yaşamın yoğunluğundan kendini bir günlüğüne de olsa kurtararak festival aracılığı ile uzun süre birbirlerini görmemiş eş, dost ve akrabaların özlem

gideren sohbetleride önemlidir.

Her etkinlik Kürdistanlılar için aynı zamanda bir kavuşmayı da beraberinde getirir. Köşelerde ayak üstü yapılan sohbetlerde hasret giderilir. Memleketten, akrabadan dostlardan haberler sorulur.

Festivalde en çok dikkatimizi çeken kadın genç ve çocukların erkeklere oranla fazlalılığıydı. Bir arkadaş " bu-

rada erkekler pizzacı olduğu için bayanlar çok gelmiş” diye şaka yollu söylese de aklımıza ilk gelen ve bizi gururlandıran kadını kazanmanın kurtuluşla eş anlamlı olduğunu bu halka kavratan Ulusal Önderliğin yaklaşımlarıydı.

Festivalin ilk saatlerinde insanların azlığı bizleri endişelendirmişti ama arkadaşlar “bekleyin gelecekler” diyorlardı.

Saatler ilerledikçe festivalin yapıldığı salonun koridorlarında adım atacak yer kalmamıştı. İçerde de salonda da büyük bir coşku yaşanıyordu.

Özgür Politika standında “Öcalan’a Özgürlük” İnsiyatifi’nin doğum günü olarak hazırladığı KADEK Genel Başkanı Öcalan’ın posterleri gençlerin, çocukların ellerinde coşkulu bir şekilde sallanıyordu.

Gece boyunca sahne önünde gençler dilanlarla coşup sanatçıları hiç boş bırakmadılar. Kitledeki coşkuyu, heyecanı odalarda ve sahnede Orta Anadolu sanatçılarda da görmek mümkündü. Kendi yörelerinin yakınlarının karşısına ve böyle binlerce insanın karşı-

sına belki de ilk kez çıkan yöre sanatçıları heyecanla sahne arkasında sıralarının gelmesini bekliyorlardı.

Festivalin sunuculuğunu kendileri de Orta Anadolu Kürdü olan Veger Dergisi Redaktörlerinden Dilşad Nüdem ve Roni Yıldırım birlikte Kürtçe ve Türkçe olarak yapıyorlardı.

Şoreş Reşi

Saat 16.00'da devrim şehitleri adına yapılan bir dakikalık saygı duruşu ile başlayan festivalde ilk olarak İsviçre'den gelen genç sanatçı Hasan Nergiz sahne aldı. Ardından oldukça beğeni ile izlenen pandomim vardı. Sanatçı Figen'den sonra sahneye Kürt Demokratik Birlikleri (YDK) Danimarka temsilcisi gelerek bir konuşma yaptı. Temsilcinin konuşması büyük bir alkış ve sloganlarla karşılandı.

Gençlerin sahne önünde kocaman halaylar zinciri oluşturarak sanatçılara eşlik ettiği festivalde Ape Reşit, Hikmet Özkan, Kawa, Koma Hasret ve Koma Ciwan türkülerini söylerken çocuk folklor ekipleri de milli ve yöresel kıyafetlerle oyunlarını oynadılar. Çocukların oyun esnasında ellerinde taşıdıkları Kürt Güneşinin resimleri salonu alkış tufanına boğmuştu.

Festivalin Türkiye'den davetli olan

Konuğu DEHAP Ankara İl Başkanı Mehmet Bozdağ ülkede kızkardeşini bir trafik kazasında kaybettiği için katılamamıştı.

Festivalin diğer konuşmacıları, Türkiye'den İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Başkan yardımcısı İlhami Yaban ve Veger dergisi redaktörlerinden aynı zamanda Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) üyesi Şores Reşi idi.

İlhami Yaban, son dönemde Türkiye ve Kürdistan'da ki insan hakları ihlallerine değindiği konuşmasında, Türkiye'de ne zaman demokrasi istemleri ivme kazanıp yükselişe geçtiyse değişimi istemeyen statükocu güçlerin de İnsan Hakları Kuruluşlarını hedef aldıklarını söyledi. Yaban, İHD olarak bu güçlerle demokratik zeminde mücadele ederek toplumu aydınlatma, değişim ve dönüşüm için çaba göstereceklerini belirtti.

Sunucu Dilşad Nüdem'in Kürtçe şiirlerini okuduğu ve bir de tiyatro gösterisi sahnelenen festivalde son konuşmayı Veger Temsilcisi Şoreş Reşi Yaptı.

Konuşmasını Kürtçe yapan Şoreş Reşi, KNK ve Veger adına halkı selamlayarak, Orta Anadolu'nun dört bir yanından, Kayseri, Sivas, Kırşehir, Konya, Aksaray, Ankara'dan Kürtlerin bu festivale katılmalarından duyduğu memnunluğu dile getirdi.

Festivalde Orta Anadolu Kürtlerinin güzel bir şekilde birbirleriyle kaynaşıp beraberce festivalde eğlendiklerini vaktlerinin geçirdiklerini ifade eden Reşi "Bu gün burada Kurmanci, Zazaki ve Şıxbızini hepsi gelip Kopenhag'da Orta Anadolu Kürt Birliğini gerçekleştirdiler. Burada oluşan tablo Kürdistan tablosudur" dedi.

Reşi, Kürdistan Ulusal Kongresi'nde Orta Anadolu Kürtlerinin de temsilcileri olarak yer aldıklarını bu anlamda

bütün Kürtlerin en yüksek kurumunun da KNK olduğunu ifade etti.

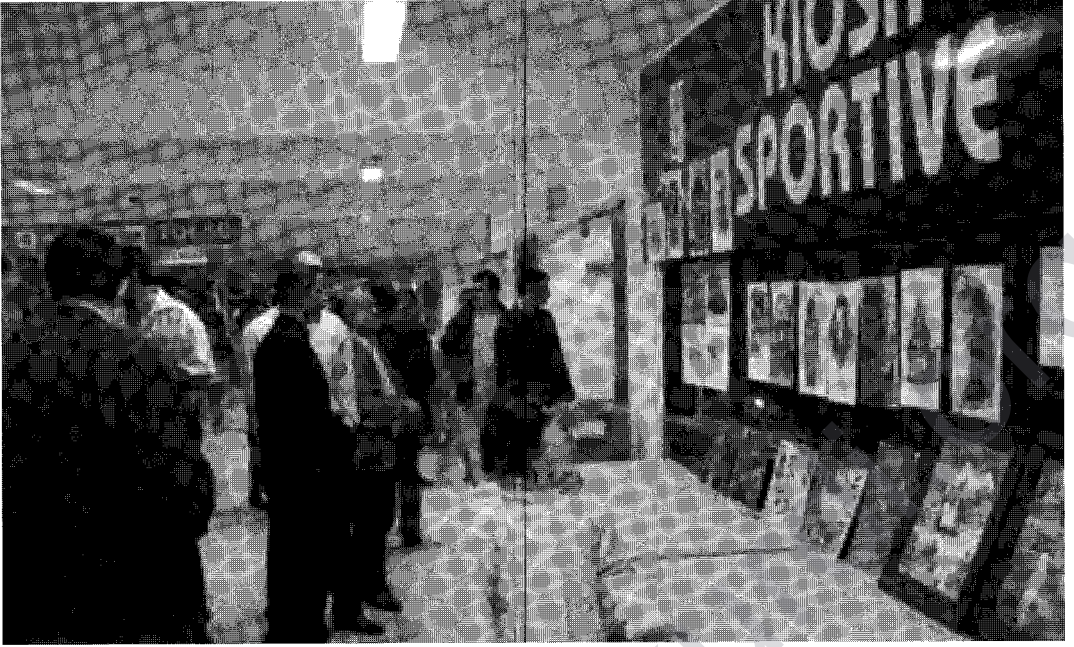
Festivaldeki kalabalık ve coşku Ulusal Demokratik Hareketinin Orta Anadolu Kürtlerinde gerçekleştirdiği ulusal uyanış ve ikinci bir sürgünü yaşamının getirdiği birliktelik ve kolektivizm ruhu o an bizler gibi bütün insanları etkilemişti.

Festivalde dikkat çeken en önemli özelliklerden birisi de hemen hemen herkesin Kürtçe üstelik Orta Anadolu Kürtçesi ile konuşmalarıydı.

Festivali FEY-KURD ile birlikte organize eden Orta Anadolu Kürtlerinin yayın organı Veger Dergisinin standı da yoğun ilgi odağı olmuştu. Gelen insanlar Veger de özlemlerini ifade eden kendi kültürü gelenekleri klam ve özledikleri yurtlarının, köylerinin resimlerini daha çok görmek istediklerini söylüyor, kutluyorlardı.

Sahneye asılan "Biz İnkarla Yok Edi-

lememenin İspatıyız” pankartı Orta Anadolu Kürtlerinin temel şiarı olmuştü ve festivalde gördüğümüz coşku bu sloganın içinin nasıl doldurulduğı, sürgünün sürgünlerinin yüzyılları bulan sürgünlüklerine rağmen ulusal demokratik hareketle, özleriyle, kökleriyle nasıl bütünleştiğinin en güzel ve somut tablosuydu.

Danimarka'daki Celikanlılar Derneğı Yönetim Kurulu adına Süleyman Avcı'nın ve İsveç Sol Partisi temsilcisi Seyitxan Anterin de birer kutlama mesajı gönderdiği festival sanatçılar Serbülent Kanat, Cejno ve Bilal Erca'nın söyledikleri birbirlerinden güzel Orta Anadolu türküleriyle devam etti.

Gece yarısına kadar coşkusun-

dan bir şey kaybetmeyen Festivalde son olarak Orta Anadolulu Kürt sanatçılar toplu şekilde sahneye gelerek halkı selamladılar.

Dergimiz Veger in öncülük ettiği ve gelenekselleştirdiğı Orta Anadolu Kürt Kültür Festivali'nin üçüncüsünün gelecek yıl bir başka Avrupa başkentinde düzenlenmesi ve büyük buluşmanın tekrarı sözü ve randevusuyla festival sona erdi.

Festival'den görüşler...

Hanefi Celepli

Festivali çok olumlu görüyorum. Yıllar sonra görüyoruz ki halkımız verilmekte olan özgürlük mücadelesinde yerini almış, duyarlılığını geliştirmiş kendi özerine düşen görevi yapıyor. Düşünün ki yüzlerce yıldır ülkemizden kopmuşuz. Baskı altında, sömürü altında kimliğimizi, benliğimizi koruyabilmişiz. Ve bugünde özgürlük mücadelesine katkıda bulunuyoruz. Çok olumlu bir şey.

Özellikle bu festivalde belirtmek istediğim bir nokta var. O da, kadınların nerdeyse erkeklerden daha fazla katılmış olması. Biliyorsunuz toplumlarda kadınların rolleri çok önemlidir. Toplumları kadınlar üretiyor, terbiye ediyor. Eğer kadınlar bu bilinçe eriştiyse, bu sorumlulukla yerini alıyorsa bu mücadelede demek ki biz epey mesafe katetmişiz. Bunu görmek lazım.

Festivalde çocukları görüyorum. Çok mutlu, keyif verici bir durum. Bu çocuklar elbette bu şekilde kimliklerini geliştirecekler, davalarına sahip çıkacaklar. Umarım ileriki festivaller çok daha kitlesel ve zengin olur.

Böyle büyük bir festivalin organize-sinde rol alan Veger dergisi de, ülkesinden sürgünlükleri yüzyılları bulan, sö-

mürgecilerin asimilasyonu altında unutulmuş olarak görülen bir halkın bağrından görüyoruz ki, bu kitlenin bağrından "dönüş" anlamına gelen Veger gibi bir dergi çıkıyor. Bu anlamda Veger'i de kutluyor başarılar diliyorum. Umarım onlar da önümüzdeki süreçte yayınlarını daha zenginleştirir, geliştirirler.

İmdat Yılmaz

Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KURD) Başkanı

Bana göre Bu festivalin amacı Orta Anadolu'da ki Kürtlerle Kürdistanda ki Kürtler arasında bir köprü rolü oynamasıdır. Öyle bir özelliği ve de rolü var.

Aynı zamanda Avrupada yaşayan Orta Anadolu Kürt insanlarımızın senede bir kezde olsa böyle bir festival aracılığı ile bir araya gelmeleri, bu şekilde dayanışma içinde bulunmalarına vesile olmaktadır. Ben geçen yılki ilk festivalde bulunamamıştım. Onun için bir kıyaslama yapmayacağım ama program olarak Çok zengin bir festival. Fakat zamanlama olarak mayıs ayının sonlarına düşmesi

itibarı ile kitle bu aylarda etkinliklere fazla katılım göstermiyor. O yüzden katılım biraz beklentimizin altında.

Fakat katılan insanlarda bir coşku olsa da buda beklediğim ölçüde değil. Bu anlamda bir hayal kırıklığı yaşıyorum.

Veger dergisine gelince, üstlendiği rol çok önemli. Bu anlamda insanlarımızın birbirlerini tanımaları, birbirleriyle tekrar kaynaşmaları anlamında bu festival gibi onunda böyle bir özelliği var. Yöresel anlamda da olsa insanlarımız arasında kültürel farklılıklar var. Kürdistan'da ki insanlarla farklılıklar var. Veger burada da yayınlarıyla, etkinlikleriyle bu insanlar arasında bir köprü rolü oynamaktadır.

Veger'e yayın hayatında başarılar diliyorum.

Mustafa Aydılek

Bu tür festivallerin avrupada yapılması önemli. Aslında geç bile kalındı. Orta Anadolu'da ki Kürtlere yönelik festivaller ülke zemininde olsa çok daha sağlıklı olur. Festival bölgesel anlamda da olsa ulusal uyanışa, kültürümüze, dilimize katkısı kesinlikle yadsınamaz. O anlamda ülkede olsa daha verimli olacağını düşünüyorum. Festivalin avrupada yapılması işin başlangıcı bence. Bunu daha örgütlü bir hale dönüştürmek gerekiyor. Başlangıç olmasına rağmen zenginlik ve kitle

katılımı açısından ve insanlarımızın kendi ulusal benliklerine sahip çıkmaları sevindirici bizim için.

Bu anlamda Veger dergisinde bizim için iyi bir başlangıç. Fakat kısa zamanda profesyonelleşmesi, kadrolarını oluşturması lazım. Dergi herkesin aklına geleni yazdığı bir yayın organından ziyade araştırma ve inceleme, kültürel konularda yazılara daha çok yönelmeli. Dil konusunda Vegerin öncü bir güç konumuna gelmesi lazım. Aydınlatıcı olması lazım. Ulusal mücadele bize kendimizi kendi küllerimizden yaratmamız gerektiğini gösterdi. Bu anlamda Kürt halkı olarak her işe amatörce girerek profesyonelce çıkmasını beceriyoruz. Veger de bu mücadelenin bir parçası. Bu anlamda süreç içerisinde geliştireceğimize yetkinleşeceğimize inanıyorum.

Koma Xelîkan üyelerinden Ergin:

Festival Orta Anadolu Kürtlerinin biz burda varız demeleri noktasında önemlidir. Çünkü yüzyıllar geçmesine rağmen, ülkemizden koparılmamıza rağmen, kültürümüzü yaşatıyor olmanın bir simgesi olarak önemlidir. Yüzyıllardır üzerimizde yürütülen asimilasyon politikasına karşı bir di-

reniş olarak önemli. Ve mutlaka sü-reklileştirilmelidir.

Fevzî Kara

Ez ji gundê Cêlika me. Bi festîvalê jî gelek kêf xweşim. Ji bo ku ewqas însanên hatine ba hev. Lewma gelek serbilindim. Festîval gereke her sal li Danîmarka çê bibe çimkî piraniya Kurdên Anadolîyê li Danîmarka di-jîn.

Arife Bulduk

Tavsançalılıyım. Ailem ben kûçûken Konya'ya göçmüş sonra da ben evlenerek Danimarka'ya geldim. Bütün bunlardan sonra bu kadar insanımızı bir arada görebilmek gerçekten çok sevindirici. Etkinlikler de çok güzel. Her yıl yapılması çok iyi olur.

Süleyman Avcı

Ez ji gundê Celika me. Me Celikîyan li vê dere, li Danîmarka komeleyek ava kir bi navê CEVAK ez serokê wê komelê me jî. Me li

ser navê komela xwe jî mesajek şand ji bo festîvalê. Festîval pir baş derbas dibe, bi serfirazîyê derbas dibe. Kurdên Anadolîyê çend salan ber vê bi Bîmêbûnê dest pê kirin bi Vegerê devam dikine. Ya herî muhîm jî festivale. Festîvaljî gerek her salê were organîzekirin, çimkî emê meyweyê van çalakiyên xwe çend sala şunde bîstînine.

Mistefayê Ehmedî Xellê

Ez ji Germikê me. 24 salin li Danîmarka me. Festîval tişteki pir başe helbet. Ewqas însanên me komkir bi serê xwe tenê ew tişteki pir başe. Pir memnûnim. Nas-nameya me ye. Ji bîr nebûne... Ji bo ku em kokê xwe eslê xwe ji bîr nekin, kultur û zimanê xwe pêş ve bibin, ji bo ku em hev û dû nasbikin keç û xortên me hev û dû nas bikin pir muhîme festival û gerek her salî were çêkirin.

Mutalîp

Niha em pir kêfxweşin. Hinek kemasî hene. Wek mînak dengê mîkrofonê nayê salonê. Gereke salên pêş ew kemasîyên veng nebin.

Son İsyân ve Heci Buxurci

ŞOREŞ REŞÎ

e-mail: sores@swipnet.se

İç Anadolu Kürtleri'nin tarihi esasında bir ulusallaşma, din, kültür ve gelenek-göreneklerini sürdürme mücadelesidir. Bunun, M.Ö Arap, Asur ve Deniz Kavimlerinin saldırısı ile M.S, özellikle de İslam'ın yayılmasından bu yana devam ettiğini çok iyi biliyorum. Bugün Orta Anadolu, Batı Kürdistan, İran-Xorasan'ı, Rusya ve Suriye'de yaşayan Kürtlerin atalarının

ulusal kimlik, din, kültür ve göreneklerini korumanın mücadelesi 1900'lü yıllara kadar aktif bir şekilde devam etmiştir. Bu Kürtlerin tarih felsefesi: "Yaşamın özgür bir günü, köle bir ömürden daha değerlidir!" dir. Bunu tarih sayfalarında görmek mümkün. Bunun için ülkelerine saldırmış bütün imparatorluk ve halklara boyun eğmemiş, onlarla savaşmış, onları yenmiş/yenilmiş ve sonunda ülkesinden çıkmak zorunda bırakılmıştır. En az 5000 yıllık direniş dolu bir tarihten sonra, Buğurci'nin şahsında 1900'li yıllarda 17 yıllık son bir direnişi görüyoruz. Ulusal bir direniş olmamakla beraber, başka egemenlik kabul etmeyen özü itibarı ile kaynağını ulusal direniş kültüründen almaktadır. Bundan da kırılarak çıkmış ve artık direnme ruhunu tamamen yitiren Anadolu Kürtlerini tekrar diriltten: hiç bir zaman kırılmayacak olan Ulusal Direniş olmuştur... Evet Kemalizme, sahte tarih ve tarihçilere, aydınlara ve kendi tarihini bilmeyen sessiz insanlara karşı yaşanan 17 yıllık bir direniş. Unutturulmak istenilmiş, bir yere kadar da başarılı olunmuş; çünkü bu olayı araştırırken başvurmadığım yaşlı, karıştırmadığım kaynak ve Buğur-

ci'nin akrabası kalmadı. Bunu tam bilen birine rastlamadım, Bir yerinden tutulacak sağlam bir tarihi kaynak bulamadım, ama eksiklerine rağmen bir ilk ve iyi bir araştırma olduğuna inanıyorum. Eksiklerin okuyucu tarafından giderilmesini bekliyorum ki bu değerli tarih sayfası unutulmasın ve tam olarak açığa çıksın.

Son kınılma halkalarından biri olan 1697 de, Anadolu Kürtlerinden olan Reşiler Toroslar'da Osmanlılara yenilir; otuz aşiret reisi ve bey öldürüldükten sonra İç Anadolu çölüne Kürtler bırakılır. 1830 dan sonra da Reşi, Canbeg, Şexbizin (Lor), Sewedi, Terika, Mikaila, Sine Milli, Şadi, Erkeciği (Dimili), Badilli ve diğer aşiretler kesin olarak iskan edildi. Bu aşiretlerin kontrol edilmesi, sağa-sola gitmemesi, vergi ve asker toplanması için devlet Boy Beyi (Nazir) tayin etti. Koruculuk sisteminin bu dönem var olduğunu da hatırlatalım. Nazırda, her kabile ve aşiretten kendisine bağlı beyler seçiyordu. Yani; devlet, nazır ve bey hiyerarşi ile bölge yönetiliyordu. Bu silsile ile devlet insanları basık altına alıyor; kendisine vergi ve asker veren köleler muamelesi yapıyordu. Halk haraca bağlanmış adeta. Devlet Boy Beyine post ve maaş gönderir; O da kendisine bağlı olanlara çeşitli postlar (Hewran) ve hediyeler vermiş.

Devletin desteği ile bu beylerin çoğu maalesef tarihimizin en karanlık olan bir dönemini halkımıza yaşatmışlardır: Köle yaptıklarını çalıştırma, halkın malını gasp etme, insanların namu-

suna el uzatma ve sevmediklerini askere gönderme gibi yöntemler o dönemden kalma acı anılar. Bugüne kadar yaşlılar bu süreci hep gözü yaşlı anlatır. Bey hangi geline gönlünü kaptırırsa, hemen nişanlısını askere gönderme ve geline sahip olma; zengin olanları 16 yıllık askere gönderip malına konma; gözüpek insanları aynı şekilde başından savma hikayeleri çokça anlatılır maalesef... Bunun tersini yapanlarda çıkmış ama fazla değil. Bu zorbalığa karşı koyan, direnen ve birbirine epey zarar vermiş olan kesimlerde olmuş elbette; bu başlı başına yazılacak bir konu.

Bu cesur insanlardan birini yaşlı teyze, " Beyaz bir atın üzerinde, semerin altında mavzeri, vücuduna çapraz bağlanmış mermileri ile geniş omuzlu, yakışıklı bir adamdı. O zaman daha çok küçüktüm, bizim köye geldi; bir pelerini omuzlarından arkaya doğru sarkıtmıştı, yanlış hatırlamıyorsa atının boynuna bir bez sarılmıştı..."(1) diyerek anlatmıştı. Heci Buğurci idi rahmetli Eşa Xeli Mede'nin anlattığı.

Hecî (Heco), Reşi Aşiret Konfederasyonuna bağlı Omer-i/-an Aşiretinden olup, Tavşançalı (Omera) Kasabasında doğdu. Tahmini doğum tarihi 1890/1894-1933 yılları arası. Bir başka görüşte Hacı'nin: " Hicri 1314 veya 1316 yılları arasında doğduğunu " söylüyor(6). Buna göre 1424-1314=110 yıl önce (1893) doğduğu ortaya çıkıyor. Fazla uzun bir zaman olmamasına rağmen bu-

Xalikanlı bir ağa, Ömeranlı Dalo, İsmet İnönü, Sami Beg (Şix Memed), Cevdet Baran, Ahmet Baran

nun tam bilinmemesini ben, açılmak istenmeyen bir deftere bağlıyorum. Onun verdiği korku ile kimse üzerinde durmaya cesaret etmemiş. " Babasının adı Meste Buxurci, önceleri Ömeranlıya bağlı olan Birtehlilik te, sonra da Omeranlı'nın 4-5 km doğusuna düşen Birce Yaylasına yerleşir. Koyun sürüleri olan varlıklı bir insan. Mest 13 çocuk babası; 8 tanesi kız, 5 tane de erkek. Büyük oğlu Heco idi." (2)

" Çok cesur, silahı seven, delikanlı, uzun ve herkül gibi biri idi. Köydeki her çocuk gibi büyüyor. Daha sonraları diğer çocuklardan farklı olduğu yavaş yavaş ortaya çıkar: Gençliğinden itibaren kimse: "Buradan kalk, oraya otur demeye cesaret edememiş. O dönem her köyde silah bulunurdu; Heci'nin babasının da bir-kaç silahı vardı ve Heci hergün onlarla talim ederdi. Buna önceleri taşları nişan

almakla başladı, sonra teneke ve şişelere yöneldi, daha sonra hedefleri daha da küçültmüş ve nihayetinde insanlar üzerinde denemelere başlamış. Başlangıçta kız kardeşinin parmakları arasına para koyarak, daha sonra patatese iğne batırarak kardeşinin kafası üzerine koyar ve ateş edermiş. Kız kardeşi olan Rahime (1908-1994): ' Ateş ederken ödüm kopardı, ama ondan da çok korkardım. Onun dediği gibi yapmasaydım beni öldürürdü. Bu korkuyla iğneyi patatese batırır, kafamın üzerine koyardım. Oda iğneye ateş ederdi...' şeklinde anlatırdı bize. Heci'nin adı, nişancılığı, cesurluğu, baş eğmezliği köy ağasının gözünü korkuttu ve ondan kurtulmak istedi."(2)

O dönem Omera'nın ağası Eli Beg'dir. O da diğer ağalar gibi, vergi topluyor, insanları askere gönderiyor, zorbalık yapıyor. Hükmettiği insanlar:

"adaletin terazisini kullanmadığını söyleyenlerin sayısı, kullandı diyenlere oranla kat be kat fazla...Yani Osmanlı sisteminin küçük bir minyatürünü Omeran'da uyguluyordu. Eli Bey'in kızı babasını şöyle tarif ediyor: " Babam (?-1953) ağa idi, çok cesur bir adamdı, parmakları arasına iğneyi koyar diğer eliyle de ateş ederdi; Atatürk'e karşı gelirdi; Hacı Buxurci ile uğraşırdı: O için içinde de vardı... Hükümet babama: 'Ya sen bu adamı bize teslim edersin ya da biz seni ve Köse'yi idam ederiz diyordu' Babam da 'ben elinize geçmesini sağlarım ama kendi kurşunumla kimseyi öldürmem' derdi. Bu ifaden de anlaşılacağı gibi, hükümet o dönem de Kürtlere karşı ikiyüzlü davranıyor. Beylerin gözünü korkutarak ve tehdit ederek, diğer Kürde karşı kullanmak istiyor.

Omeranlı'nın dışında Yeniceoba (Nasurli) da Qerto, Şerefli Köyünde Heci ye Male Gebelek, Bulduk Köyünde Heci Bektaş, Celep Köyünde Eli Ağa, Xelikan de Male Atike Bege, Beşkardeş de Kose Beg'in de aynı veya benzeri uygulamaları varmış...Bunları yazmanın amacı birilerini karalamak değil, burada isimlerin fazla bir önemi de yok; önemli olan idari sistemidir. Osmanlı sistemine göre, bunların yerine A-B-C şahısları da olsaydı benzeri şeyleri yapacaklarına inanıyorum. Ortada bir utanç veya yanlış hesap varsa bu başta siyasi, dini, toplumsal (cehalet) sistemindir.

Birgün Osmanlı zabıtlarının atları Eli Beg'in evinin önüne gelmişlerdi gene. " Omeri Begi de Heci den kurtul-

mak ve onu askere göndermek istiyordu. Askerlere: 'O askere gitsin!' dedi ve derhal bir elçi gönderildi. Ama Hacı haberi erken aldı ve kendisini sakladı. Bu gelip gitmeler bir-kaç defa tekrarlandı ama Hacı hep kendisini sakladı; tabi evinde rahat bir gün yüzü de görmedi. Bu nedenle birgün anne ve babasının huzuruna çıktı ve: ' Artık böyle devam edemem, bunlar peşimi bırakmaz, beni Kurdistan'a göndererek kardeşlerime karşı savaşmamı istiyorlar. Ölürüm de bunu yapmam. Bana kalan tek yol dağlar! Eğer sizde rıza gösterirseniz ben dağlara çıkmak istiyorum?' Anne ve babası onu serbest bırakarak kendi kararını kendisinin vermesini istediler. O artık özgür bir gençti; elinde mavzeri, boynunda dürbünü, altındaki kehil atı ile dağlarda ve mağaralarda daydı." (2) Haber erken yayıldı. Devlet onların da 'adını eşkiya'ya çıkardı'. Sağ veya ölü ele geçirilmesi için de ferman çıkardı.

Buğurci 5-6 sene Karacadağ'ın mağaralarında yaşadı. O'nun dağa çıktığını haber alan ve askere gitmek istemeyen yöre gençleri de onunla ilişkiye geçer. "Bulduk köyünden Hemite Fate Quno (Sêvîkî) , Şerefli'den Cemale Male Gebelek(Nasurli), Boxazka dan Xelo ye Deli Pepe (Têrikî), Xabura'dan Huse Asiye (Têrikî), Çatak'tan Lawo (Têrikî), B. Beşkavak'tan Miste Tozo (Sêwedî) " (3) ve "Yeniceoba'dan Osê Eşê Mile (Nasûrli)";(4) " Buldixe Ose-Şirin Beg (Eli Beg'in kardeşi. Eli Beg'in kurşunu ile kaza sonucu ölmüş...), Kurên Satiyê (Çöpler-Omeri)" (5) de, devlete karşı imiş.

Bunlar tespit edebildiklerimizden ve yanında uzun süreli kalanlar. Hemite Fate Quno aslen Oniska (Canbeg?) Köyünden, sonradan Bulduk Köyüne yerleşir. Çok cesur ve pehlivan gibi güçlü imiş; çevre köylerden özellikle onunla dövüşmek için gelen gençler varmış. Heci den erken kopar ve köyünde eceli ile ölür. Cemalê male Gebelek de erken ayrılır ve köyünde eceli ile ölür. Xele Deli Pepe için iki söylenti var, Biri: onun Boğazka'lı olduğu ve Haymana'da infaz edildiğidir. İkinci iddia da Halil İbrahim Uçok'a ait: " Mustafa Tozo Çetesi"(7) olarak adlandırıyor. Belki de bu şahıs kendi bölgesinde bağımsız veya Hacıya bağlı olarak faaliyet yürütüyordu; bunu tam olarak bilmiyoruz. Uçok: " Depeköy de dünyaya geldi; babasının adı Tozo, annesinin adı da Gule idi. Delikanlı bir gençti. Balkan harbinde yer aldı ve köye döndü. İkinci sefer askere götürmek istediler ama O gitmedi ve firar etti. Bir ara tutuklandı ve Eskişehir Cezaevinde yattı. Sakarya muharebesinde 400 arkadaşı ile beraber Kayseri'ye nakledilirken yolda firar etti ve Buxurci'ye katıldı. Hicri 1340 yılında, yani 1924 te Haymana da öldürüldü." Gene Uçok'a göre: Depeköylü Mulazım da aynı senede öldürüldü. Babasının adı: Hasan, annesinin ismidde Qûlot imiş. Bunların haricinde Uçok; Haymanaya bağlı Mucukoğlu Köyünden Bekir Ali Perzeli de aynı yıl öldürülmüş. Birde Çimen (Sewêdî) ile Beşkavak Köylerinden birer kişiden bahseder, ama adlarını vermiyor. Hacı Buğurci'den de hiç bahsetmiyor. Uçok'un aktardı-

ğına göre Tepeköy'den Hacı Hatip Yıldırım bu olayı şöyle anlatır: " Mustafa Tozo ve beş adamı, Polatlı'ya bağlı Karsak Köyünden muhacir Ayşe'ye saldırır ve malını talan ederler. Ayşe Ankara'ya Atatürk'ün yanına gider ve bunları şikayet eder, Atatürk kendisi bunların yakalanması için emir verir. Kaymakam, Haymana'nın askeri komutanı ile Bala'nın askeri komutanı olan Sani Çerkez Sırrı 60 askeri ile Boğazkaya gelir. Orada Kaymakam: 'Eger bu eşkiyalar tutuklanmazsa biz; Depeköy, Boğazka, Çimen ve Çatak Köylerini sürgün edeceğiz!' Çimen Köyünden Mevlüt Ağa ile Tepeköy'den Mehmet'i alarak bunların izine düşerler.

Sonunda Palancı Köyünde, Mehmet Ağanın evinde çembere alırlar. Kaymakam: 'Af çıktı!' deyip bunları kandırır ve teslim alır. Teslim aldıktan sonra silahlarını toplar ve beşini de orada kurşuna dizer!.. Hepsinin başını keser ve babam gilin evinin önünde bu kafalar yere dökülür!...Cesetler öküz arabalarına bindirilerek köy köy gezdirilir; sonra da Haymana da cesetler üç gün ağaçlara astırıldı !...Yıl: 1924 idi. " Açıkça görülüyorki günümüzde Özgürlük Mücedelecilerine karşı uygulananlar, 70 yıl öncede benzeri kullanılmış. Bu anlatımın doğruluğundan ben de şüphe etmiyorum, çünkü Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Kürtlere reva görülen muamele hiç değişmedi ve günümüzde de aynı uygulamaların görülmesi de bizi şaşırtmıyor. Rejim için Kürdün bulunduğu mekan önemli değil, onun için önemli olan Kürdün

ölü olup olmadığıdır... Kaymakam o aldatmacayı yapmamış olsaydı yıllarca bu işin içinde olan insanların kolayca teslim olması beklenmezdi.

" Birgün Eli Beg'in ihbarı karakola gider ki Buğurci ve arkadaşları Bazarözün'nün kuzeyinde bulunuyor. Askerler aceleyle bölgeye intikal ettirilir ve mevzilenirler. Askeri komutan Buğurciye Türkler arasındaki lakabı ile hitap eder: ' Altın Dişli! Yerini tespit ettik, sen artık kaçamazsın, teslim ol! ' Buna karşılık Buğurci de: ' Üzerime gelmeyin, eğer gelerseniz sizi vururum!' der. Türk askeri saldırıya geçer; Buğurci uyarmak amacıyla bir kurşunu komutanın koluna, birini de bir askerin omuzuna vurur; onları öldürmek istemez. Bunu anlayan askerler geri çekilmek zorunda kalır. Buna benzer onlarca çatışma olur her iki taraf arasında. Ülke çapında Hacı'dan daha iyi keskin nişancı olmadığından, her seferinde kendisini sıkıntıdan kurtarmasını bilebilmiş. Tahminlere göre, mecbur kaldığı çatışmalarda 30 ile 100 askeri öldürmüştür. Bu nedenle ülke çapında ismi Altın Dişli olarak yayılır ve romanlara konu olur...Özelikle de Yozgat'tan Eskişehir; Ankara-Kırıkkale' den Konya ve Akşehir'e kadar herkes Hacı'nin hikayeleri ile vakit geçirmiş. En büyük grubu 20 kişiden oluşuyormuş, daha büyük gruplardan hoşlanmazmış. Bunun nedenin: Onların kamufule edilme sorunları, beslenmesi, talan isteklerinin ön plana çıkması ve kontrollerinin zorluğu olarak tahmin ediliyor. Çünkü bölgenin büyük kesimi ova ve gerilla savaşına uygun değil. Onlar

da bunun bilinciyle olsa gerek ki hep 3-4 kişi beraber gezerlermiş. "

Tahminen idam edilmeden birbuçuk sene evvel (1931-Bunu oğlunun dogum gününden dolayı hesaplıyorum) arkadaşlarıyla beraber Yozgat'a gider. Bir köyün içine girip çeşmenin başına giderler. Çeşmenin başında bir-kaç kadına rastlarlar. İçlerinden biri: sarışın, ince belli, mavi gözlü ve çok alımlı imiş; Buğurci gönlünü kaptırır ve kadına:

- Senin adın ne? Diye sorar. Kadının da hırsla:

- Benim adıma ne yapacaksın? Der. Hacı:

- İsmi söyle! İsmi söylemezsen akşam gelir seni götürürüm! Sen artık benim helalimsin! der. Kadın şaşırır ve ne diyeceğini bilemez. Aniden dört atlı çıkıp geliyor, biri ilk görüşte helalimsin ve akşam gelip seni alacağım diyor. Buğurci yeni bir girişimde bulunur ve:

- Hele bir su ver, der. Kadın:

- Öyle dedikten sonra bende sana su vermem! Yanıtını verir ve Hacı:

- Şimdi vermezsen akşam verirsin, der ve atının karnını tekmeler; bir yükseltinin başına çıkıp kadını izler. Kadın evine gider. Hacı ve arkadaşları akşam kadının evini basar ve kadını kaçıtır. Kaçırdıktan sonra arkadaşlarına: ' Bir hafta sonra görüşürüz, ben bunu eve götürüp nikah kıydıracağım,sonra gelirim.' Kadını arkasına atıp Omeran yolunu tutar. Kadın yolda: ' Beni bırak, kardeşlerimden biri hakim, biride avukat seni öldürtürler'

ama o dinlemez bile.

Köylüler karakola haber verir ve dört saat sonra Hacı'nın arkasına düşerler. Buğurci hayli yol almıştır; iki katlı, terkedilmiş bir evin önüne gelirler, içeri girerler ve kadına: 'Korkma, nikahımız kıyılına ve kızkardeşlerim ellerine kına yakıncaya kadar ben sana dokanmayacağım ve o zamana kadar bir kardeş bacıyız seninle. Burada biraz soluklandıktan sonra yolumuza devam ederiz.' der. Bir, bir buçuk saat uyumamışlardır ki silah sesleri gelir. Asker, silahlı köylüler ve kadının kardeşleri evin etrafını sararlar. Takriben 100-150 kişidirler, Hacı'nın teslim olmasını isterler. Hacı, kadına: 'Ben onlarla konuşacağım, kabul ederlerse ederler yoksa savaşırım! Yanlış senin zarar görmemen için bu köşeden sakın çıkma!' der. Kadının kardeşlerine dönerek: 'Bizi bırakın, ben kan akmasını istemiyorum, kardeşiniz benim helalim ve onunla evleneceğim! Eğer kabul etmiyorsanız erkekçe durun!' diye bağırır. Atıyla iki katlı evden atlar, ancak at askerlerin kurşunları ile yaralanır. Ama Hacı kurtulur ve kendisini tekrar siper atar. Hacı: 'Eğer bizi bırakmazsanız hepimizi öldürürüm, bunu yapmak istemiyorum, iki adamınızı benim yanıma gönderin, beni dinlemezseniz hiç biriniz kurtulamazsınız!' diye bağırır. Kadının kardeşleri gelir. Kadın, onlara: 'Bu Altın Dişli'dir ve beni karısı olarak götürüyor, daha elini de bana sürmedi!' der ve onları gitmeye ikna eder. Sonunda olay tatlıya bağlanır ve kardeşler ikna edildikten sonra Hacıya: 'Kardeşimiz sana helal olsun!

'deyip giderler.

Omeranlıya gelirler. O zaman köyde Türkçe bilen yok...Kadının ismi Makina ve kendisi Çerkez; kimse Çerkezceyi de bilmiyor ve kadında Kürtçeyi bilmediğinden epey zorluklar yaşanmış. Nikahları kıyılmış ve bir sene sonra da oğlu Nail dünyaya gelmiş ve kendisi halen sağ.

Buğurci ve arkadaşlarının çıkışı devlet ve ağalık sisitemine karşı olan bir isyan ve patlama idi. Dolu dolu 17 yıl direndiler, savaştılar ve o dağdan bu dağa, o köyden bu köye, o mağaradan bu mağaraya gidip geldiler. Birçok kere yol kesip devletin askere götürdüğü insanları serbest bıraktılar; ağa ve beylerden haraç alıp fakirlere ve yetimlere dağıttılar; hatta Türk köylerine baskın yapıp, mallarını Kürt köylerine dağıttıklarını söylüyorlar.

"Atatürk ve 16 kişiden oluşan mebus gurubu Konya ya giderken yolda Buğurci'nin pususuna girerler. Hacı ateş ediyor ama mesafe uzak olduğundan mermi Atatürk'ün üzerine düşer ve kimseyi yaralamaz. 'Bu kim olabilir' diye tartışırlar, sonunda bunun Hacı olduğuna karar verirler ve Atatürk'ün de Hacı'yi tanıdığı biliniyor. Bu olaydan sonra da Hacıya: 'Böyle işleri halledemezsin, gel mebus ol ve haklarınızı savunun' diye bir teklif gönderir. Maalesef yakalandıktan sonra da ölüm emrini veren Atatürk oluyor." (8)

Bir keresinde Çerkes Ethem ile de kışırlar: Bir karşılaşmalarında Ethem zorla Hacıyı emri altına almak ister, ama o kabul etmez ve sırtını çevire-

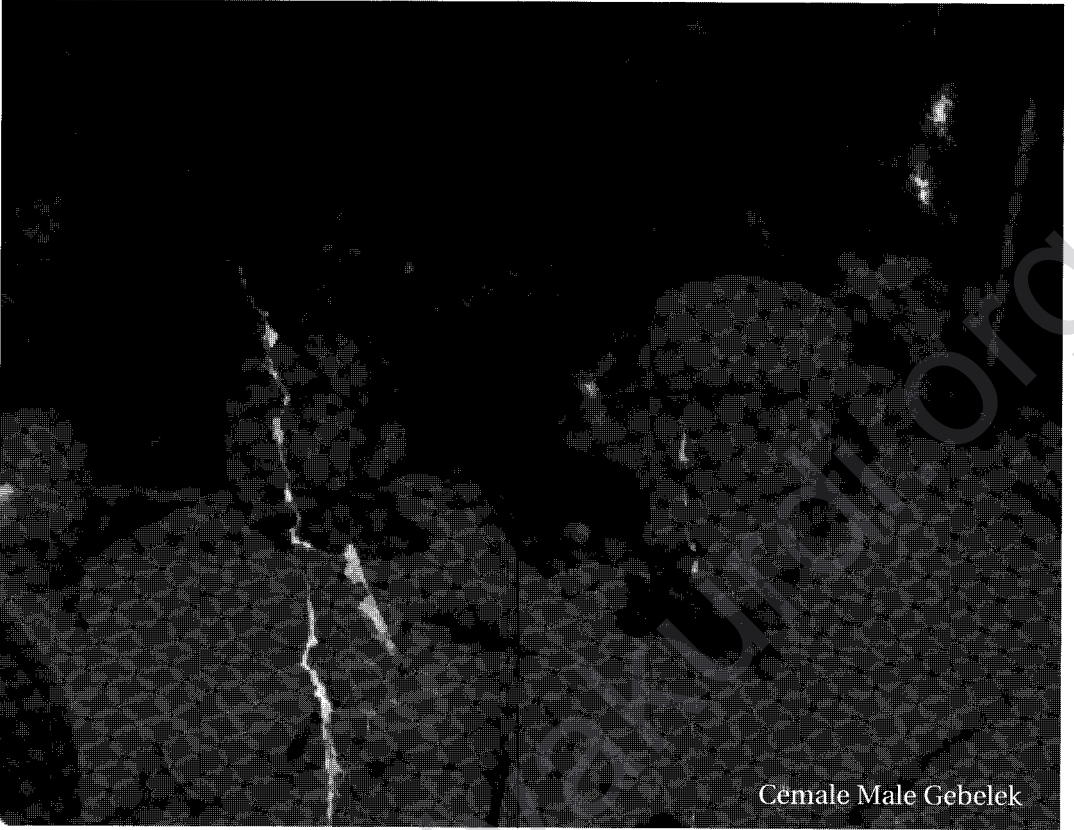
rek gider. Ethem: ' Bir adım daha atarsan seni öldürürüm!' diye tehdit eder. Hacı sırtı dönük olarak Ethem'in külâhına ateş eder ve dönerek: 'Ben isteseydim seni öldürürdüm, bir daha bu tekrarlanmasın!' der ve yoluna devam eder.

Tabii her seferinde onların istediği gibi de gitmez. Modern, planlı, programlı bir başkaldırı değil bu; bilinçsiz bir köylü isyanıdır. Bir keresinde Ankara'dan Konya'ya giden bir askeri komutanın konvoyunun yolunu keserler ve onu esir alırlar. Yanında karısı da vardır. Hacı'nın arkadaşı (Ya Torica li ya da Insu'ludur) askerin karısına el atmak ister, ama Hacı buna karşı çıkar. Akşam iki arkadaşı kadını aralarına alır ve giysilerini yırtarlar; kadın korkudan titrerken, Hacı uyanır. Hacı: ' Ben sana yapma demedim mi? Bugün bunu yaparsan yarın da beni arkadan vurursun" der ve arkadaşını alnından vurur. General, Hacı'nın ayaklarına kapanır ve "birgün yanıma gel ben sana yardım ederim" der.

Buna benzer tatsız bir olayda Hecile-ra Köyünde (Bazıları da bu olayın Canbeg Köylerinden birinde meydana geldiğini söylüyor) meydana gelir. Köye; çay, tütün ve diğer ihtiyaçlarını almak için inerler. Bir evin önünde durarak ekmek isterler. Ev ahalisi bunlardan korkar ama kapıyı da açıp ekmek vermek zorunda kalır. Evin gelinine gözü ilişen arkadaşları kadından hoşlanır ve taciz etmeye kalkışır. Buğurci bunlara gene engel olur. Akşam mağarada yatarlarken iki arkadaşı gizlice gelinin evine gider-

ler. Bize bir yemek yap derler. Evin gelini yağlı kızartıp yumurta kırmak ister, çete üyelerinden biri geline: ' Benim dediklerimi yapmazsan bu yağlı başına dökerim!' der. Gelinde: 'Keşke sen öyle bir erkeklik yapsan da sabah halk, namusu ile öldü dese!' yanıtını verir. Adam, kızgın yağlı kadının kafasından aşağı döker ve kadın konuşma kabiliyetini kaybeder. Arkadaşları mağaraya döndüklerinde Hacı uyanır ve adamlarına: 'Nereden geliyorsunuz ?' diye sorar. Yağlı dökenle giden olayı anlatır. Hacı adama dön der ve ensesinden vurarak öldürür. Sonrada adamın ölüsünü evin önüne götürür ve: ' Ben sizin intikamınızı aldım, bu onun leşi, alın ne yapıyorsanız yapın !' diyerek adamını evin önüne atar. Buna benzer onlarca olay yaşanır: devlet konvoyları ile postanın soyulmasından tut diğer soygunlara kadar bir çok olaya karışırlar.

Birgün aniden köye döner. Kardeşleri ve akrabaları şikayette bulunurlar: 'Nedir bu getirdiğin kadın, ne biz onu, ne de o bizi anlıyor? Biz evlen dediysek git dilsiz bir Çerkezle evlen de demedik. İnsan gibi bir Kurmanc kadını getirseydin de bizde bir iş yapmış diyeydik.' Hacı da: ' Merak etmeyin ben bu sefer de bir Kürt kızı getireceğim der. Ben, Ora Male Gebelek'i de kendime aldım. Onun başlık parası olarak da bir elek altın verdim, nişan olarak ta bir heybe altın taktım!' (2) der. Kayın biraderi Hacı Male Gebelek ile bir soygundan dönerken köye uğrar ve yanındaki altınları (kimi bunlar için iki teneke

Cemal Male Gebelek

diyor) Karakuyu-Omeranlı'nın yakınındaki iki büyük kayanın güneyine gömerler. Bundan sonra Hacı teslim olur ve Hacı da hapse girer; Hacı yılar sonra çıktıktan sonra orada evlerin yapıldığını ve oradaki kayalarında kırılarak evlerin temeline atıldığını görür ve altınların izini kaybeder..(6)

Evet sisteme karşı verilen tam 17 yıllık bir mücadele de Hacı ve arkadaşlarının bölge insanına da dolaylı olarak bir-çok faydası oldu. Bunların korkusundan bölgenin ağa ve beyleri halka fazla zulüm yapmaya cesaret edemedi ve halk bu sayede derin bir nefes alabildi. Ama bu başkaldırının uzaması sonucu da, guruptaki insanlar kontrolden çıkar. Halkın malına ve

namusuna el atılır. Buğurci'nin, Halikanlı bir arkadaşı birgün: 'Neden biz el alemin delilerini doyuruyoruz, onlarda milletin namusuna el atıyor? Biz bu başkaldırını halkın ve kendimizin namusu için başlattık, bu durum bize yakışmaz, ya bu işi bırakalım ya da buna bir çare bulalım.' der. Belki de bu konuşma idi ki Hacı'ye bu işi bırakma kararını verirdi.

Birgün eve döner ve akrabalarına: 'Ben yoruldu, işlediğim bir suçum yok, mecbur kalıp öldürmüşüm, halka hiç dokunmadım, bir aftan bahsediliyor, ben gidip teslim olacağım...' der. Çevredekilerde bu görüşü destekler; 'yakında af çıkacak sende yararlanırsın diye telkinde

bulunurlar. Kesin olmamakla beraber belki bu yüzden Eli Beg ile de görüşmüştür. Çünkü Eli Beyin kızı Zeydo şöyle diyor: ' Biraz uzun boylu ve kafasında siyah bir kalpak vardı. Bir keresinde babamın yanına geldi, sohbetleri de vardı, ama birbirlerine karşı kinleri de.' (5)

Buğurciyi havada arayan Ankara hükümeti birgün onu yerde ve kendi kucağında görür. Hacı teslim olmaya gitmiştir. " İki aya yakın zindan da kalır. Kardeşi Us bir gün ziyaretine gider; Hacı ona: ' Benim evraklarımın hepsi geldi ve beni ayın 28' de serbest bırakacaklar!' der. Hacı'nin idam kararı kaldırıldı, ama kağıtları nedense gelmedi; idam edildikten sonra kağıtlar gelir.' diyenlerde var.(6) Us eve döndüğünde Eli Beg onu çağırır ve: ' Hacı nasıl? Ne diyor?' diye sorar. Yakında serbest bırakılacağını anlayınca bölge ağalarına haber gönderir. Bir istişareden sonra, imzalar toplanır ve Hacinin idam edilmesini isteyen dilekçe ile birlikte Ankara'ya gönderirler. O dönem hukuki ve sosyal bir kural gereği, eğer yedi köy bir kişi hakkında imza topluyorsa bu hükümetçe gözönünde bulunduruldu..." (..)

Bir sabah Hacı'yi çağırıp kararı kendisine iletirler. Son istek olarak kavalını ister. Çok iyi kaval çalarmış. Yarım saat çalmasına izin vermişler. Kendisi sehpaye çıkar ve yanındaki infaz memuruna: ' Sen bana yaklaşma ben kendim sandalyeyi çekerim. İpi boynuna takar ve: ' Ben bilemedim, keşke size zarar verseydim!...' dedikten sonra altındaki sandalyeyi tek-

meler... Sadece elbiseleri, sigara takımı ve kavalı köyüne gelir..."40 yaşında idi! " (2) Eli Bey'in kızı da: "Hacı idam edildiğinde ben 10-15 yaşlarındaydım " diyor (5).

Kız kardeşi Rahime şöyle bir ağıt yakar :

Habû Habû Hecî Efendî habû
Wexta cînganê kendir avitê sûyê kekî
mino
Sûyê gewr li yanêkî xwarbû
Li enîya gewr, perçêma reş tav tav
bû. (5)

Kaynaklar:

1. Esa Xeli Mede (1910-2002)
- Bulduk Kasabası
2. Kemal Buxurci (1945-)
- Omera-Heci Buxurci'nin yeğeni
3. Ome Arifi Ose (1927-)
- Bulduk Kasabası
4. Memede Eli (1929-)
- Yeniceoba
5. Zeydo (1916-)
- Omera- Elî Beg'in kızı
6. Bilal Akat Omera
7. Halil İbrahim Uçok
- Haymana Tarihi
8. Memed e Mustafa
- Omeranlı'dan
9. İsmet ve Hanefi Celepli'nin fikirleri alındı

DELAL

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê

Delal tu delala minî
Tu ronîya çavê minî
Ji xudê mirazê min heye
Bi şev bi ro li ba min rûnî

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê

Li yanê sûse li yanê sûse
Ma la rindê li yanê sûse
Keçikê gund terin dolê
Delalê xwe di nav de daye sûse

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê

Gundê Yapalîyê dor xwe saze
Lê diçerin berx û peze
Delal min ji te hezkirîye
Were ma gund jî bibîze

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê

Li naberê Cûtka Yapalîyê Qele
Şivan pez diçêrînin kale kale
Çûm destê dê û bavê te
Gotin mirazê te pir zore

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê
Weze weze delal weze
Delal dane yekî kerr û laze
Çûm bi derîyê dayîkê ketim
Got here me da sewa kerîyek peze

Oy lê oy lê delal oy lê
Va çi yeka te li min kir lê

Ezê herim li gundê Yapalîyê rûnim
Kîtab û deftera bixwînim
Him bistirêm him jî bigrîm
Heta ku rinda xwe bibînim

Herêm : Gundê Qemera (yapali)
Berhevkar : Ramazan Erdal

VEGER

Geriyani li kok û binati xwe
Bi lezî û bezî ji der dora xwe
Xortan pirsîyan ji kal û bava
Kesek nebu je re derd û deva

Em Kurdin ji sedî sed
De nav lîgerîyan da bi tev
Bi cand û kultura pîroz
Em ji hing dijin bi sabir û rêz

Cihanbeyli bi navê canbega
Girtin desta incovê malê bega
Di parêzin zimane dê û bava
Di nav tekuna pir dijar da

Zimane me qet nezanim
Kurda di nav da gul danin
Her tim pi me kenîn
Em zimane tirkî jî zanin

Xort û kec civîyan
Ji hesti serok bi hêvîyan
Girtin biryar û kerar
Bi ilmî û kalem vegeryan

Vegerin edebê Ahmedê Xane
Ser riya rast rêk û pêk
Kurd jî edî serbilindin bi xabet
Di qadê xwe da bikin biaat

Navceyê Kulu pir bi denge
Gunde Kurd di navda rengin
Abo lan Kurdlere bak debin
Dîsa jî cîran û hevalbendin

Vegeriyani ji cim cime Haymane
Vegeriyani berkê terkê û di milikê
Vegeriyani sevkê birkî û reşîyan
Ciya xaracdag wek asa ye.

Ahmet Gezer

Kendi Tarihini Yazmaya başlamak

Yusuf Zeri

Biz Kürtler için en büyük acı, son yıllara kadar tarihimizin hep başkaları tarafından yazılmış olmasıdır.

Bereket versin ki başta Cemşid Bender Hocamız olmak üzere geriye doğru giderek M. Nuri Dersimi, Şerefhan gibi değerli Kürt tarihçileri ve ismini burada sıralamadığım yeni jenerasyon değerli araştırmacı ve yazarlar sayesinde Kürt Tarih ve kültürü epeyce su yüzüne çıktı.

Kürt Halkı tarih boyunca sadece kendisi fiziksel soykırım ve katliamlara tabi tutulmakla kalmamış, aynı zamanda kültürel ve tarihsel imhaya ve inkara tabi tutularak, tarih ve kültürü de unutturulmak istenmiştir.

Bunun için Kürt tarihi de önce red ve inkar edilmek istenmiş, bu başarılamayınca bazı kiralık kalemler tarafından (Ki bu kalemler yine Kürtlerden seçilmiştir, çünkü başka uyruktan yazar olarak seçilenlerin Kürtler nezdinde fazla inandırıcı olmayacağı iyi biliniyor, Kürdün kendi yalancısına daha rahat inanacağı hesap ediliyor) tamamen yalan ve tahrifata dayanan alternatif tarih Kürtlere dayatılmıştır.

Alternatif tarih yazma konusunda Kürtlere en büyük ihanetlerden birini, kendiside Muş-Varto-Xormek aşiretine mensup Alevi bir Kürt olan M. Şerif Fırat yapmıştır. 1940 yıllarında kaleme aldığı '*Doğu İlleri ve Varto Tarihi*' ad-

lı kitabında Aleviliği ön plana çıkararak alevi Kürtlerin kürtlüğünü hiç göz önüne almadan tüm Dersim, Varto, Qoçgîrilileri Alevi Türk diye anlatmaya çalışmıştır. Kürtlüğü bilinçli olarak inkar edip tüm Alevileri kağıt üzerinde türkleştirmiştir. Kraldan daha kralcı, Türkten daha Türkçü kesilmiştir.

Fırat'a zamanında en büyük cevabı 1950'li yıllarda Dersimli Nuri Dersimi vermiştir. Nuri Dersimi '*Kürdistan Tarihinde Dersim*' adlı kitabında Medlerin zamanından itibaren Kürt tarih ve kültürünü objektif verilere dayanarak ortaya koymuş ve o günün şartlarında iyi bir tarih kitabı yazmıştır. Eseri her Vartolu, Dersimli, Erzincanlı, Malatyalı, Qoçgîrili gencin, özellikle Alevi Kürtlerin okuması gereken bir başucu kitabıdır.

M. Şerif, ihanetçi olarak, Nuri Dersimi'de saygı duyulan, rahmetle anılan bir kişilik olarak tarihteki yerlerini almışlardır. M. Şerif için; *Kemikleri sızlasın!*, Dersimi için de; *Nur içinde yatsın!* demekten insan kendisini almıyor.

Son yıllarda M. Şerif Fıratın borusuna üfleyen, onu taklid eden, ondan kopya çekerek yeni bir şey keşfettiğini sanan birçok yeni yetme tahrifatçı ve kiralık kalemler ortaya çıktı. Bunların bir kısmı günlük gazetelerde kendilerine ikram edilen köşelerinde, bir kısmı da sözüm ona kitap yazarak, bir kısmı

da siyasi partilerin yönetim organlarında görev alarak koro halinde Alevi Kürt diye bilinen Dersim ve Qoçgîrî Kürtlerinin Alevi oldukları için Kürt olamayacaklarını, öz be öz Türk olduklarını anlatma çabası içindeler. Bunların isimlerini anmaya bile gerek yok. Hepsinin ortak paydası Kürtlüğü inkar, Kürt tarih ve kültürünü tahrif, M.Fırat'ın 60 yıl önce söylediklerini temcit pilavı gibi ısıtıp milletin önüne koymaktır.

Amaçları Alevi Kürtlerin, özellikle de Kürt tarih ve kültüründen haberi olmayan gençlerimizin kafasını karıştırarak, zihnini bulandırmak, Kürtlerin birlik ve beraberliğini önlemek ve inkarlığı yaygınlaştırmaktır.

Başta Dersim Kürtleri olmak üzere, Malatya, Maraş, Erzincan Kürtlerinin bu tür tahrifatçılara elbette karşılık vermeleri gerekir ve de vermişlerdir.

Ben Orta Anadoluya bağlı Qoçgîrî yöresinin Kürdü olarak Veger Dergisinin yayın politikasına uygun bir şekilde, dilim döndüğünce Veger aracılığı ile sahte mantar (fisegur) gibi çoğalan yeni yetme tahrifatçılara yanıt veremeyi, yörenin tarih ve kültürünü bu yazıyla işe başlayarak, doğru bir şekilde Veger okurları ile paylaşmayı tarihin bize yüklediği bir sorumluluk olarak görüyorum.

Bizim adımıza ahkam kesen, kültürümüzü inkar ederek mezhepsel temelde olaya yaklaşarak, bizleri Alevi Türkmen göstermeye çalışarak, tarih ve kültürel soykırım suçu işleyen, bunu yaparken de demokrat geçinen, tarikât solculuğunu elden bırakmayan, ilerici-gazeteci, araştırmacı-yazar maskesini takarak Türkiyede ki en az beş milyon Alevi Kürdü inkar etmeye kalkanların yazıp çizdiklerine seyirci kalmamızı, ses çıkarmamamızı kimse

beklememeli.

Bunların yalan makinalarını durdurmak bizler için hem hak, hemde kutsal bir görevdir. İnsani açıdan da baktığımızda bir insanın kendi dilini, tarihini, kimliğini ve kültürünü inkar ve imha politikalarına karşı savunmasından daha doğal ne olabilir? İşte bu hak mücadelesinde Vegerin yayın hayatına girmesini önemli bir adım olarak görüyor ve tekrar selamlıyorum.

Gelelim tahrifatçılar korosunun hep bir ağızdan söylediği mesnetsiz iddialara, özetle şunları söylüyorlar:

“Dersim, Qoçgîrî ve diğer vilayetlerde ki Alevi Kürtler Kürt değildiler; Çünkü Kürdün Alevisi olmaz. Kürtten sadece Şafii çıkar; birisi Alevi ise olsa olsa Türktür.

Türkiyede ki Aleviler Horasandan gelmişlerdir; Horasan eskiden beri Türk yurdu olduğuna göre oradan Anadoluya göç eden Alevilerde Türktür. Anadoluya Türk olarak gelen Aleviler sonradan Kürtçe öğrenip Kürtleşmişlerdir, asılları Türktür.

Başta Dersim ve Qoçgîrîde ki Kürtler olmak üzere diğer vilayetlerde ki Alevi Kürtler gerçekten Kürt olsalardı cem ayinlerinde dualarını, pirlarına çiralık verirken Gülbenglarını Kürtçe yaparlardı; duaları Türkçe olduğuna göre Alevilerin tümü öz be öz Türktürler.

Zaten Kürtlerin doğru-dürüst tarihleri yok ki kültürleri de olsun. Kürt kültürü dediğin, Kürt dili gibi derme çatma bir şey”

Hemen belirtelim ki bu iddiaların tümü gerçek dışıdır. Bir gerçeği kabul etmemek için dört-beş yalan birden söylüyorlar. Değil ki dört-beş yalan, yüzlerce de söyleseler bile, yine gerçek değişmez. Gerçekde meydandadır ve bugün Türkiye toprakları üzerinde birçok

vilayete dağılmış, özellikle de, Sivas, Dersim, Erzincan, Erzurum, Malatya, Tokat, Maraş, Antep, Çorum, Yozgat, Çankırı gibi vilayetlerimizde yaşayan Alevi Kürtler vardır. Bu Türkiye'nin bir gerçeğidir. Adları sanları ne olursa olsun, hangi maskeyi takarlarsa taksınlar bazı yazar-çizer takımının ortaya çıkıp Kürtleri veya Alevileri belli bir şablona uydurmaya çalışmaları, onların ne kadar şabloncu olduğunu gösterir; gerçeği asla değiştirmez. Kendi bürolarında oturup hayali şeylerle uğraşacaklarına Anadolu'da halkın arasına girip araştırsalar Kürtlerin en az yüzde 25'inin Alevi olduğunu görecektir. Aslında onlar da görüyor, ama doğruyu yazmak işlerine gelmiyor.

Bunların mesnetsiz iddialarına sırası ile cevap verelim:

Bunlar, Qoçgîrî yöresindeki insanların tümünü Alevi Türk-Türkmen olarak göstermeye çalışırlar. önce yörenin ismini analize başlayalım: Qoçgîrî kelimesi Kürtçe bir kelime olup, yöredeki en büyük alevi Kürt aşiretinin ismidir. Yörede: Canbeg, Atma, Zeriki, İzoli, Xormek, Çareki, Gerni, Resuli ve Pewrezi gibi daha birçok Alevi Kürt aşiretleri vardır. Qoçgîrî aşireti en kalabalık aşiret olduğundan, yörenin ismi aşiretin ismi ile anılmış. 1920-1921'de ki Kürt isyanında yine yörenin isminden ve isyanın öncülerinin o aşiretten olmalarından dolayı tarihe Qoçgîrî isyanı diye geçmiştir. Qoçgîrî kelimesini Qoç-gir diye ayırdığımızda, Qoç'un boynuz (Bilhassa Dersim yöresinde böyledir); Gir'in da büyük-iri anlamında (bütün Kürtler arasında) kullanıldığı görülür. İkisi birleştirilince Qoçgir, yani, büyük-iri boynuz olarak telaffuz ediliyor. Yaşlıların söylediğine de bakılırsa aşiretin konar göçer bir Kürt aşireti olduğu, kalabalık sürülere sahip

olduğu, sürü boynuzlarının iri ve büyük olmasından dolayı Qoçgir aşireti dendiği ortaya çıkıyor. Sondaki (İ) eki, Qoçgîrî, İzoli, Zeriki aşiretlerinde de olduğu gibi yer bildirmeye yönelik olan takıdır.

Demek ki Qoçgîrî aşireti deyince Kürtçe anlamıyla: İri boynuzlu sürülere sahip olan aşiret anlamı kendiliğinden ortaya net bir şekilde çıkıyor. Alim olmaya gerek yok, analiz yapmak, dilbilimcilere de danışmak da aslında zahmetli iş. Bu masabaşı tarihçileri Qoçgîrî yöresine gidip Zara çarşısının mal bazarında veya Maciran (imranlı) Kazasının mal bazarında veya Rafya (Refahiye)da, Quruçay (Kuruçay)da herhangi birisi ile sohbet etse hemen Kürt olduğunu anlayacaktır. Zaten aşiretin isminden Kürt olduğu hemen anlaşılıyor. örneğin yörenin önemli aşiretlerinden biri de Zeriki aşiretidir. Kürtçede zer veya zerik sarı anlamındadır. Dolayısıyla Zeriki aşiretinin Kürt aşireti olduğu Kürtçe bilen biri tarafından rahatlıkla anlaşılır. Hani ya bir söz vardır: 'Bana arkadaşımı söyle senin kim olduğunu söyleyeyim diye'. İşte Qoçgîrî yöresinde yaşayan 300 civarında Alevi Kürt köyüde aşiretlerin isminden anlaşılacağı gibi katıksız Kürttür. Biz de diyoruz ki: Aşiretini söyle, kökenini söyleyelim:

Qoçgîrî yöresi ile ilgili geniş bilgi edinmek isteyenler, M. Nuri Dersimî'nin '*Kürdistan Tarihinde Dersim*'; Evin Aydar Çiçek'in '*Qoçgîrî Ulusal Kurtuluş Hareketi*'; Faik Bulut'un '*Dersim Raporları*' ve Komal Yayınlarının Koçgiri Halk Hareketi adlı kitaplarına bakabilirler.

Tahrifatçıların birinci iddiası ile ilgili söyleyeceğimiz son söz şudur: Güneş balçıkla sıvanmaz. Qoçgîrî bölgesindeki Kürtleri şablona vurmaktan vaz-

geçsinler. Kürdün Alevisi olmaz, Kürt ancak şafii olabilir, Aleviler Türktür gibi safsatlarla Kürt halkını bölmeye gücünüz yetmez, bölücülükten vazgeçin! Acemin, Arabın, Türkün, Arnavutun, Bulgarın, Yugoslavın Alevisi oluyorsa neden Kürdün alevisi olmuyor?

·Bırakın Kürdü, Türkü, Lazı, Arabı herşeyden önce mantık böyle saçma iddiayı kabul etmez.

Horasan Türk yurduymuş, Qoçgîrî bölgesindeki Alevilerin aslı Horasan dan gelmiştir; öyleyse bu yörenin ve Dersim bölgesinin insanları önce Türk idi sonradan Kürtçeyi öğrenip Kürtleştiler Bu iddia da tamamen yalan. Yıllarca Horasanın Türk yurdu olduğu yalanını milete aşulamaya çalıştılar. Xorasan ın Zerdüş Peygamberin memleketi olduğu, Horasanın doğru yazılışının Xorasan olduğu, kelime manasının Kürtçe güneşin yeri olduğu, güneşin-ışığın yurdu anlamına geldiğini, Xorasanın bugünde İran sınırları içinde bir Kürt eyaleti olduğunu, orada 120 civarında Kürt aşiretin, 1600 köyün ve 1,5 milyon Kürdün yaşadığını ve hepsinin Alevi olduğunu bizzat Xorasanı giderek aylarca araştırma yapan ve sonuçlarını VEGER in ikinci sayısında yayınlayan Sayın Şoreş Reşi den öğrenmiş bulunuyoruz.

Yine Xorasanda sadece Kürtlerin yaşamadığı, aynı zamanda Kürtlerle beraber Türklerin, Acemlerin, Arapların ve başka etnik grupların da yaşadığı bir bölge olduğunu sayın Bulut'un "Xorasan Kimin Yurdu?" Adlı kitabından genişçe öğreniyoruz.

Yine sayın C. Bender Hocamızın "12 İmamlar ve Alevilik" adlı kitabından, Aleviliğin ilk önce Xorasanda ortaya çıktığını, Aleviliğin Kürtçe anlamının Alav kelimesinden kaynaklandığını, Alavın, ateşin alevi anlamına geldiğini,

Aleviliği 6. İmam olan Cafer-i Sadıkın ve Horasanlı Kürt komutan ve bilge kişi Ebu Müslüm Horasaninin icat ettiği ve yaydığını, Aleviliğin Hz Ali ile alakasının olmadığını, Ali öldükten 80 sene sonra Aleviliğin Kürtlerin eski dini olan Zerdüştlüğün maddi temelleri üzerine kurulduğunu, Zerdüştinin bir devamı olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Aynı kaynaktan Kürtlerin İslamiyeti 630-660 yılları arasında kabul ettiğini, Türklerin ise Kürtlerden 250 yıl sonra, Gazneliler ve Karahanlılar zamanında kabul ettiğini, kronolojik olarak İslamiyeti Türklerden en az 250 yıl önce kabul eden Kürtlerin, Aleviliği de Türklerden en az 200 yıl önce kabul ettiğini ve Horasanlı Kürt serdarı Ebu M. Xorasinin, Beyazıt Bestami nin, Şehabettin Suhreverdi, Seyit Nesimi, Ebül Vefa, Qureş, Bamasur gibi Kürt eren ve pirlininin Aleviliğin ortaya çıktığı 750 yıllarından itibaren Hacı Bektaş dönemine kadar yani 1250 yılına kadar Aleviliği yayıldıklarını ve geliştirdiklerini okuyoruz.

Kısaca, Aleviliğin Kürtlerin eski dini olan Zerdüştinin devamı ve uzantısı olduğu, Türklerin 1071'de Anadoluya girdikten sonra Kürtlerle beraber yaşadıkları bölgelerde Aleviliği Kürtlerden aldığı gün gibi açık oldu halde tahrifatçılar tam tersini söyleyerek kafa karıştırmaya devam ediyorlar. Herşeyden önce Xorasan Türk yurdu değildir. Olsa olsa Kürt ve Acem yurdu olabilir. Xorasan dan gelenler de Türk deil Kürttür. N. Dersiminin yazdıklarına göre Xorasan'dan Dersime Alevi pirleri Qurreş ve Bamasur önderliğinde 12 Kürt aşireti göç etmiştir. Kendi söylediklerine de inanmayan tahrifatçılar, önce Kürt diye bir millet olmadığını koro halinde söylüyorlardı. Baktı-larki kimseyi inandıramıyorlar, sonra

tornistan ettiler. Kürtlerin varlığını kabul ettiler, bu sefer de Kürtleri bölmek için Alevi Kürtlerini ayırma bölücülüğüne giriştiler. Dediler ki: Türkiyedeki alevi Kürtler Kürt olamaz; onlar Xorasan'dan Türk olarak Anadolu'ya geldiler; Kürtleştiler . Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu? Hani ya bir Türk dünyaya bedeldi? Hani ya Türk kültürü ve dili dünyanın en kuvvetli dili ve kültürü idi! Düne kadar inkar ettiğiniz Kürtçe meğersem ne kadar da kuvvetliymiş. Xorasan dan Anadolu ya gelen Türklerin dilini eritmiş, Türkçeyi asimile etmiş. Demekki Türkçe o kadar kuvvetli değilmiş. Mademki Dersim, Qoçgîrî halkının aslı Türk idi, olmayan Kürtler bunları nasıl Kürtleştirdi? Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. Türklerden önce Orta Anadolu Kürtlerin yaşadığı kabul edilirse sorun kalmaz.

3-4. Tahrifatçılar: Madem Alevi Kürtler var, niye Cemdeki deyişler, gulgubenglar Kürtçe deil de Türkçe yapılıyor, öyleyse bunlar Kürt değil Türktür. Bu iddia sahiplerine D harfinden diktatörlük çıkarıyorsunuz demek abartılı olmaz sanıyorum.

Herkesin bildiği gibi bu ülkede Cumhuriyetle beraber harf devrimi yapıldı. Devletin resmi yazı dili Osmanlıca iken Cumhuriyetten sonra Türkçe oldu. Eskiden Türklere, Kürtlere dualarını, yazılı deyişlerini, edebiyatını arapça veya osmanlıca yapıyorlardı. Buradan giderek Türk ve Kürtleri Arap kabul edebilir miyiz? Elbette hayır. O halde Türklere reva görülmeyen bir olayı Kürtlere niye reva görüyoruz?

Bugün Alevi Kürtler Cem deyişlerini, gulgubeng duasını, dini ayinlerini Türkçe veya Arapça yapıyor diye Kürt Aleviler ne Türk olur, ne de Arap; onlar yine Kürt Alevilerdir. Bunun en somut ör-

neği bölge insanıdır, bizleriz. Neden dualar Kürtçe değil de Türkçe veya Arapça diyenlere Kürtçe de: Çavî we roni be (Gözünüz aydın, bu işin sebebi sizsiniz!) diye söylerler. Bugün Kürtlerin sadece Mem ° Zîn i yazılı olarak varsa, Alevi Kürtlerin Pirleri, dua ve gulgubengleri Türkçe okuyorsa, Kürtçe Kur anı Kerim yeni yeni çıkıyorsa bunun sebebi yasakçı zihniyettir.

MÖ 300 yıllarında İskenderin Xorasan ı zapturapt altına aldığında ,ateş ve güneşe tapan Zerdüşî dinine bağlı Kürtlerin tüm yazılı eserlerinin yakıldığı, Xorasanda taş üstünde taş bırakılmadığı, herşeyin yakılıp yıkıldığı, Kürtlerin (Zerdüşî Peygamberin kutsal kitabı Zend Avestanın ki kimi söylentilere göre 5000 öküz derisi üzerine yazılmış) İskender tarafından alınıp İskenderiye kütüphanesine götürüldüğü, MS 630-660 arasında halife Ömer devrinde Arapların Zagros, yukarı ve orta Mezopotamya, Dersim ve Xorasan a hücum ettiklerini, Halife Ömerin talimatıyla Kürtçe konuşanların dilinin makasla kesildiğini, ateşe tapan ve islamiyeti kabul etmeyen Mecusi Kürtlerin toplu halde yangın havuzlarına atıldığını, aleme ibret olsun diye Urfa, Bitlis tarafında her ağaca üç Kürdün asıldığını, kokuşup kurtlanıncaya kadar cesetlerin ağaçtan indirilmediği, Kürt Zerdüşîlüğüne İslamın, Kürtçe ye karşı da Arapçanın dayatıldığını sayın Bender ve Xemgin'in kitaplarında anlatılmaktadır.

Ayrıca fazla gerilere gitmeye de gerek yok: AKP hükümet olduktan sonra Sabah Gazetesi manşetten İçişleri Bakanını A. Aksu'nun kendi odasına astırıldığı Türkçeden başka dillerin yasaklandığı 13 Mayıs 1277 tarihinde Karamanoğlu Mehmet Beyin 800 yıllık talimatını yayınladı. Demek ki bundan 800 yıl önce

Kürtçe resmen yasaklanmış; hem de kapıda, divanda, mecliste ve seyranda yasaklanıyor. Talimat aynen şöyle: Şimdiden giru hiç kimse kapuda, divanda, mecalis ve seyranda Türki dilinden gayri dil söylemeye. Karamanoglu Mehmet Bey 13 Mayıs 1277 Osmanlılar döneminde de resmi yazı dili Osmanlıca olduğundan, hakikaten 800 yıldan buyana Kürtçe yasak olduğundan, Kürtçe eser, dua, gulbeng olmaz. Kürtçe serbestti de Kürtler yazmadı mı? Serbestlik vardı da biz mi öğrenmedik? Eğer bu imkan olsaydı edebiyatımız daha zengin ve eserlerimiz daha bol olurdu. Tahrifatçılar 800 yıllık talimatı sorgulayacaklarına dualarınız Türkçe, öyleyse siz Alevi Kürtler Türkünüz diyorlar. O zaman Türkler de Cumhuriyetten önce Araptı! Şafii Kürtler ibadetlerini Arapça yaptıklarından Araptılar. Geriye kimse kalmıyor! Kimbilir bu çevreler yarın ne uyduracaklar.

Dediğim gibi bu tahrifatçılar o kadar çoğaldı ki, yerden mantar biter gibi bitiyorlar. Kimisi Alevi dedesi, kimisi Alevi yazarı, kimisi demokrat-ilerici, solcu gazeteci-yazar, kimisi hatırı sayılır Bektaşî, kimisi Ehlibeyit olarak. Büyük çoğunluğu da Alevi ve Kürtlerden seçilerek koroda yer almışlardır. Herkesin bir görevi vardır, ama ortak paydaları mezhepçiliği ve Türklüğü (ırkçılığı) öne çıkararak Kürt düşmanlığını inceden inceye yapmaya, Kürtleri Alevi, Sunni, Şafii diye mezheplere ayırmaya, sonuçta Alevilerin Kürt olamayacağı ufaktan ufağa yaymaya çalışıyorlar. Ama boşuna, kurbağa gözünü açtı; Kürtler bugün dünyanın her yerinde bütün motifleriyle ayağa kalkmış, kimliğine, kültürüne ve tarihine sahip çıkıyor. Ayrıca bundan kimseye zarar gelmez.

Dil, kültür hakkı hem TC anayasasın-

da hemde uluslararası yasalarda yer almış temel insan haklarındandır. Elbette Kürtler bu hakları kullanacaklar ve kültürlerini, dillerini yaşayacaklardır. Kürt tarih ve uygarlığı, dili ve kültürü dünyanın en eski medeniyetlerinden olan Mezopotamya uygarlığından MÖ. 10200 yıllarından bu yana süzülüp gelmektedir. Dünyada atı ilk defa evcilleştiren, ilk at bakıcılığı ve baytarlığını yapan, ilk tekerleği bulan, ilk tarımsal yaşama geçen-buğdayı yetiştiren, asma bahçeleri yaratan, ilk şehirleşmeyi sağlayan, ilk defa Harran Ovasında göklere teleskopu çevirenler Kürtlerdir (C. Bender-Kürt Tarihine Sataşanlar).

Sayın Okuyucular!

Başta Kürt Halkı olmak üzere, onun tarih ve kültürünü de yok sayan, inkar eden alternatif tarihçiler ve tahrifatçılar yolun sonuna geldiler. Bunların dediklerine fazla kimse kulak asmıyor. Ancak, tarihimizi okuyup araştırmayan gençlerimizin kafası karışıyor. Buna seyirci kalmamak için bu yazıyı yazdım

Önümüzdeki sayılarda Qoçgîrî Yöresindeki Zerikî ve Canbeg Aşiretlerinin tarihini kültürünü (dil, inanç, gelenek ve görenek, oyun, türkü, yemek, kirvelik, musahiplik, Xızır, Gaand, Heftimal, Sersalanu, Atasözleri, dualar, beddualarını, doğum ve ölüm adetlerini) mercek altına alacağız.

Kurd li Çiyayên Kenara Derya (Behra) Sipî li Sûriyayê

*Nivîskar: Abd El-Ezîz
Omer Hacî Mûsa*

Werger: Dr. Xalid Hamza

Hemu lêkolînên ku ji aliyê nivîskar, dîrokzan û rojhilatnasên Erebiyê û biyanî ve hatine kirin, diçispînin, ku cîwarên çiyayên di navbera Cisir El-Şixûr û Latiqiyê de Kurd in. Ku Kurdên vî çiyayî di gelek heyamên dîrokî de koçber bûne. Destpêka vê koçberiyê ji dema Selahedînê Eyûbî de ye ta sedsaliya 16 an (1620-1650) û koçberiya dawîn ji dema Sultan Selîmê Osmanî de ye; piştî cengên di navbera Sefewiyan (Farisan) û Tirkan (tûranan) de, ku 15 salan li ser xaka Kurdistanê berdewam kiribû pêk hat. Bi sedema vê cengê, gelek êlên (eşîrên) Kurdan koçber bûn û li bakurê çiyayê Elewiyan cîwarbûn.

Çavkaniyên ku li ser vî çiyayî dipeyivin wiha ne:

Nivîskar û dîrokzanê rûsî (Lêrx) 1828-1874, di pirtûka xwe de, ku di sala 1992 an de ji aliyê D. Ebdê Hacî ve li Şamê hatiye çapkirin, diçepsîne, ku cîwarên ve herêmê Kurd in û di rûpela 59 an de dibêje: Kurd di bakurê bajarê Latiqiyê de, ku li ser kenara Derya Sipî dikeve dijîn. Lêrx di pirtûka xwe de qala êlên Kurdistanê dike û dibêje, ku êlên li Çiyayê Kurdan, li herêma Latiqiyê û li Kurdistanê yek in û navê êlan nivîsandiyê (1: ku bingehên van

hemû êlan di heremên Mûşê li Bakurê Kurdistanê dijîn.). Ji wan êlan wek: a- Şêxanî, b- Mamilî, c- Mûşan (li Kurdistanê navê ve êlê Hacî Musa ye, rûpele 51), d- Zirikanlî (me kir êla Zirikan), e- Qoçan (Li cema û cema ûcan), f- Abadle (li çeme Ebdalî) dijîn.

Nivîskar Îbrahîm Ûmeyir di pirtûka xwe de zencîra çiyayên libê (kenarê) Deryayê, çapa yekê, di sala 1995 an de li çapxaneyê Daniye ji bo lêkolîn, çap û belav kirine. Di rûpela 23'an de qala Çiyayê Kurdan dike. Di rûpela 28, 29, 30, 31 an de gundên Çiyayê Kurdan bi nav dike û di 50 û 51 an de qala gundên Kurdan, ku bi herêma bajarê Hemayê ve girêdayî ne (berê bi herêma Latiqiyê ve girêdayî bûn), dike. Di rûpela 320, 327 an de qala rewşa Çiyayê Kurdan dike, ku çawa Kurd di dema Selahedînê Eyûbî de hatine wê derê. Nivîskar û dîrokzan M. Emîn Zekî Beg jî, ku ji Kurdên Başûrê Kurdistanê ye û çend caran di hikumetên Iraqê de wezîr bû (1934 an wezîrê trafîkê bû) di pirtûka xwe de ya bi navê: Kurd û Kurdistan ji Demên Kevin de heya niha, ku di sala 1936 an de mamosteyê mezin Mihemed Alî Ewnî ve (bi eslê xwe ji kurdên Siwêrekê ye) ji Kurmanciya Başûr wergerandiye ser zimanê erebî, di rûpela 24 an de dibêje: Kurd di deşta çemê Asî û di Çiyayê Kurdan de hene û di rûpela 411 an de dibêje: Hinek ji êlên Kurdan li ser kenarê (lêvê) Çemê Asî û li başûrê

rojhilatê bajarê Şixûrê (ji aliyê cografi ve 4-5 km li bakurê rojavayê Cisir Al-Şixûr û rêya hesinî yan di navbera Latiqiyê û Helebê de dikeve), li Çiyayê Kurdan dijîn.

Nivîskar û rojnamevana Misirî Durîye Ewnî (keça Mamoste Mihemed Alî Ewnî) di pirtûka xwe ya nû de, ya bi navê Kurd û Ereb yar yan neyar , ku di sala 1999 an de, li weşanxaneya Dar-al Hîlal, li Qahîrê hatiye çapkirin, di rûpela 130 î de dibêje: Lêkolînek ya Ismet Şerîf Wanlî (ji Kurdên Şamê ye) heye, diçespîbîne, ku li Sûriyê hin Kurd jî li Çiyayê Elewiyan (Çiyayên lêvên deryayê) dijîn û ji nav wan Kurdan çend serek derketine, yên di cengên îslamî de jî beşdarbûne . Ez jî (nivîskarê vê kurtenivîsê), Abdul Azîz Hacî Musa, ji Kurdên Selma me, ku bi bajarê Latiqiyê ve giredayî ye, diçepîsinim, ku Kurdên Çiyayê Kurdan li bakurê çiyayên Elewiyan beşdarî şoreşên niştimanî yên li hember dagîrkerên Firansî li Sûriyayê jî, sala 1919 an ta sala 1922 an bûne. Di dîroka niştimanî ya Sûriyayê de qala şoreşa Çiyayên Kurdan bi serokatiya serokê vî çiyayî Nûrî Mihemed Hecî Mûsa (1886-1961 an) dike û çawa ku şoreşa Çiyayê Kurdan hevkar bû li gel şoreşa başûrê Çiyayê Elewiyan bi serokatiya Salîh El-Alî û li bakur jî li gel şoreşa Îbrahîm Henano (ew jî Kurd e) li Çiyayê El-Zawiyê, Cisir El-Şixûr, Kefer Texarîm û Harim. Di sala 1919 an, meha nîsanê de Kurdan di du şeran de zirarêke mezin dabû leşkerê Fransî û ji ber vê serketin li gundê Selma û Tiryatle çêbûn. Di pey re leşkerê Firansî mala Nûrî Mehmed Hacî Musa, serokê Çiyayê Kurdan şewitand.

Nivîskarê Ereb yê Sûrî Munzir Al-Mûsilî di pirtûka xwe de Kurd û Ereb -

Nerîneke Erebî li ser pirsgirêka Kurdan , çapa 2 an, weşana çapxaneya Dar Al-Îlm, Şam 1986) di beşê Kurdên Sûriyayê de dibêje: Kurd li Cisir El-Şixûr û Latiqiyayê jî dijîn . Di rûpelên 479-480 an de dibêje: Kurdên li Çiyayê Kurdan, ku di nav Cisir El-Şixûr û Latiqiyê de, di dema berî û piştî Eyûbiyan de hatine û wisa diyar e, ku çend sedsal di ser hatina wan re bihurîne, ji ber ku niha zimanê xwe ji bir kirine û êdî asîmîle bûn. Di sala 1994 an de li Şamê, li çayxana El-Havana ez bi mamostê Munzir El-Mûsilî re nêzîka saetekê axivîm; ku çawa heya roja îro navê êlan û malbatan, urf û adetên me û herweha gelek peyvên ku em bi erebî dibêjin, di bingehê de gîşt bi kurdî ne. Wî got, ew gelek li ser Kurdên Çiyayê Kurdan nesekinîye. Lê wî ji min xwest, ez li wî negirim, ku wî nikanîbûye here wî cihî.

Dîrok- û rojhilatnas D. Arşak Polatyan, di pirtûka xwe de (Kurd li gor çavkaniyên Erebî) dibêje: Ji sedsaliya 19 an de Kurd di rojavayê Sûriyayê de hene .

Navê Çiyayên Kurdan li ser hemû nexşên coxrafiya Sûriyayê hatiye nivîsandin.

Nivîskar (bi pişeyê xwe qazî ye jî), Mihemed Amîn Xalib Al Tawîl, ku bi eslê xwe ji Îskenderûnê ye, di pirtûka xwe de ya bi navê Dîroka Elewiyan , rûpelên 506, 507, 508 li ser pêwendiyên biratî, hezkirin û yên jiyana bi aştî di nav Kurd û Elewiyan de li herêma Latiqiyê û Cisir El-Şixûr, di rûpela 508 an de dibêje: Kurdan herdem dilsoziya xwe ji Elewiyan û Hembûşiyên re (herêma Cisir El-Şixûr) xuya dikir . Û di rûpela 507 an de dibêje: Hembûşî, ku xelkê wê hemû Elewî ne, mecbûr bûn, di dema derketina Tirkan û hatina Firansiyan xwe bavêjin Kurdan.

Tradîsiyon û folklor (cîwarên) Kurdên Çiyayê Kurdan:

Tradîsiyon û folklor me, ya Kurdên Çiyayê Kurdan ji % 100 wek ya hemû Kurdan e, çi li Kurdistanê û çi ya Kurdên koçber, ku li derveyî Kurdistanê çîwar bûne; bi taybetî ya yên li Sûriyayê, wek nimûne:

Cil û Berg (Çekên lixwekirinê)

Cilên ku bav û kalên me li xwe dikirin ev in:

Mêran: Egala (destmala) sipî, êleg, serwal û saqo (cakêt).

Jinan: Fîstanê fireh û mezin, destmala sipî yan jî rengşekerî û kenar bi moriyên reng bi reng neqîşkirî. Hêjayî gotinê ye, ku jinên Çiyayê Kurdan, wek jinên hemû Kurdistanê ne; serbest û azad in. Tu carî rûyên xwe bi destmalên reş(tulbant) venaşêrin. Bi mêrên xwe re silavê li nêvanan dikin û li gor dîroknanan, ev pesna hemû jinên Kurdan e.

Mijûl bûn:

Bi xwedîkirina pez, çêlek (mangan), dewar û bi çandinê, bi taybetî jî genim, ceh û nîskan debara xwe dikin.

C- Ziman:

Em gelek peyvên kurdî bi zimanê erebî re bi kar tînin. Min nêzîkî 100 peyvî berhev kirine. Wek mînak:

Merx, dew, nîr (boyundurux), kiş-kîş(wextê mîrîşkan diqewitînin), doşeg, comerd û hwd.

D- Navê Malbatan:

Hemû bi Kurdîya pak in, wek: Malbata Hisêno, Sîyo, Şêxanî, Hacî Mûsa, Hemdo, Fato, Şemdîn, Diho, Osê, Bazîdo, Zekûrî, Biro, Hecî Bekirî, Bedrî, Andrûn, Haşîm, Zireq, Xebawero, Hiseno, Sileman, Sîno,

Abdîn, Debançe, Brehîm Anderûn, Cindiyo, Qeba Alî, Hisêno, Recebo, Paçiko, Remo, Bayezid, Şefrî, Belîlo, Xelîlo, Ristemo, Xalîlqîtazo, Zibîbo, Zemo, Xalîdo, Nebîyo, Îdo, Hesar, Welîyo, Xidiro, Sîmaîlo, Dalî Birîm, Silo, Qasimo, Çolaq, Wehdo, Dîko, Mîro, Begdaş, Cinawero, Hemşo, Miho, Hemedo, Bekûr, Qebe Alî, Xidiro, Elo, Alîyo, Cindiyo, Dirêjo.

E- Hemû êlên çiyayê me bi êlên Kurdistanê bi nav kirine, wek:

Şêxan

Mûşan: Bav û kalên me ji herêma Mûşê hatine û li Mûşê ji êla me re dibêjin Êla Mûsê. Malbata Hacî Mûse li gundê Selma ji wan in.

Ûcan: Bi Kurdî Qoçan

Mamilî: Ji wan malbata Hacî Cuma Bazîdo, Hecî Îbrahîm

Zirikan: Ji wan malbata, Silo û Qasimo li gundê Duwêre

Abdelî: Ji wan malbata Hisêno, Dîbo, Resenxo, Hisên Axa, Xidiro ye li gundê Arafîtê ne.

F- Navê Gund û Waran hemû bi Kurdî ne:

Gundê Kom (bi Kurdî Tom), Dorîn, Selme, Tirtiyah, Dwêra Kurda, Gelîyê Basor(masûr)-newala ku gul û stirî têde derdikevin- Kobanî, Terdîn, Kenda, Kort, Maroniya Alîyo, Maroniya Mîro, Keferta, Dubirke, Kadîn, Semako li Berzê.

War-Milk: Kerabaş, Kerxe li gundê kobanî, Şeşiko, Kort, Hakore, Zeviyê Hisiko...

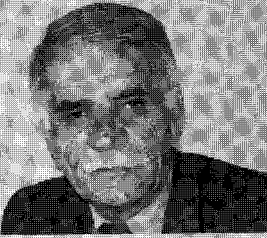
Hemû ev belgeyên dîrokî diçesîpînin, ku cîwarên vî çiyayî perçeyekî ji gelê Kurd in. Ji siwarên rojhilat in û neviyên Selahedînê Eyûbî ne.

”Orta Anadolu Kürtleri Geleneklerini Yaşatıyorlar”

İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri İlhami Yaban ile söyleşi

MURAT ALPAVUT

e-mail: alpavut@t-online.de

İlhami Yaban.

Aslen Vanlı olan eğitmen, İnsan Hakları Savunucusu İlhami Yaban 1971 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yaşamı boyunca mücadelenin içinde, örgütlenmelerin içinde olan Yaban özellikle memleketinde, Kürdistan'da görev yapmak istemesine karşın, o dönemde yaşanan askeri darbe sürecinin uygulamalarıyla Samsun Terme'ye gönderilir. Burada TÖB-DER Genel başkanlığını yürütür. Daha sonra Amasya Erkek Lisesi'nde öğretmenlik yapan Yaban en son Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesinde uzun yıllar öğretmenlik yaptı.

Öğretmenlikten emekli olduktan sonra İnsan Hakları Derneği (İHD) Ankara Şube Başkanlığına getirilen Yaban 4 yıl bu görevi sürdürdü. Yaban halen İHD Genel Sekreter Yardımcılığı ve örgütlenmeden sorumlu olarak mücadelesine devam ediyor.

Uzun yıllar İç Anadolu'da eğitimcilik yapan, lise yıllarımda Şereflikoçhisar da Sosyoloji öğretmenim olan ve benim gibi bir çok İç Anadolu gencin ulusal şekillenmesinde rolü olan Hocam İlhami Yaban ile, İnsan Hakları Derneği temsilcisi sıfatıyla resmi davetli olarak geldiği Danimarka'daki Orta Anadolu Kürt Kültür Festivalinde, İç Anadolu'da kaldığı yıllar, yaşadıkları, gözlemleri ve düne göre değişenleri konuştuğumuz nostaljik bir söyleşi yaptık.

Veger: Sayın hocam, uzun yıllar İç Anadolu'da kaldınız. İç Anadolu'ya ne zaman geldiniz? Geldiğinizde orada Kürtlerin yaşadığını biliyor muydunuz? İlk izlenimleriniz nelerdi?

Yaban : Şimdi sondan başlayayım. Daha akıcı olacak gibi geliyor bana.

Gerçekten ben 1965 yılında Van'dan çıkıp İstanbul'a gelip okuduğum zaman Orta Anadolu'da Kürtlerin olduğunu bilmiyordum. Kendi açımdan söyleyeyim. Ama biliyorsunuz 1967-68 lerde DDKO (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) oluştu. Ben DDKO nun kurucularındanım. Dolayısıyla o dönemde Anakara ve İstanbulda İç Anadolu Kürtlerinden gelenler oldu. Doğrusu ben o zaman farkettim ki işte Konyada da, Ankarada da Kürtler var. Ben bireysel olarak bunu biliyordum.

Ve gelirken onlarda çok çekinceli geldi. Tepkiyle karşılanacaklar, yada kabullenileceklermi, kabullenilmeyeceklermi gibi bir endişeleride vardı. Ama sonuçta yöneticilerimizin bir kısmı da onlar oldu. Dolayısıyla içimizde de bu süreci tartıştığımızı hatırlıyorum.

Orta Anadoluda ki ilk görev yerim Ankara'nın Şereflikoçhisar ilçesiydi. 1976 yılının Nisan ayında geldim. Eşim orada öğretmendi ve ben eş durumundan dolayı oraya geldim.

Şereflikoçhisara geldiğimde gerçekten kaybolmayan bir halkın varlığını gördüm. Baktım ki burda insanlar daha iyi. Ben Vanda ki çevremi düşündüğüm zaman orda ki Kürtlerden çok daha ileri olduklarını gördüm.

Veger : Ne anlamda bir ilerilik biraz açar mısınız?

Yaban : Yani daha demokratik düşünüyor, daha özgürce düşünüyor. Kimliğine sahip çıkıyor, bundanda çekinmiyor. Ve değerlerinide koruyor.

Ben sosyoloji tahsili yaptığım için o gözlemler benim gerçekten çok ilgimi çekti, etkiledi. Ve bir ara hatta bunu çalışma alanı olarak düşündüm. Ama ne yazık ki Koçhisardayken sürekli sürgün olduk geri geldik filan onun için bir fırsat bulamadım. Yoksa ben o konuyu o zaman işleyecektim.

Mesela bana çok ilginç gelen şeylerden birisi, bir kere kendi ülkesinden zorla göç ettirilenler başka bir alana geldikleri zaman kendi aralarında ki, dayanışma daha fazla oluyor. Kolektif yaşama bilincine sarılıyorlar ve kültürlerinin kaybedilmemesi için özel önem gösteriyorlar. Bugün burada yapılacak olan festivalide ben öyle değerlendiriyorum.

Dolayısıyla ben Vanda yaşadığım ve

akrabalarım köyde olduğu halde akrabalarımınla bağlantım olmasına rağmen geçmişte belki uygulanmış ama şimdi hiç uygulanmayan adet ve gelenekleri hiç bozulmamış şekliyle Orta Anadoluda gördüm. Van'a yerleşmiş bir vandaş, bir Kürt henüz onu kaldırmış, o yok köyde de yok. örneğin cenazede elbiseleri ters giyme yada evin halılarını ters çevirme. Bunu uzun sürede böyle sürdürme. Bazen bir yıla kadar varıyor.

Burdan çıkan, bir halk kendi yerinden yurdundan edilince kendi kimliğine, kültürüne daha fazla sarılıyor. Çünkü o değerlerden kopmak istemiyor. İnsanın sadece fizik yapısı değil onun sosyal yapısı da çok önemli.

Bana göre, tabii ki zaman içerisinde bir takım ekonomik değişiklikler meydana geliyor. Bir sınıfsal yapıda ortaya çıkıyor, çıkarlar birbiriyle ters düşüyor.

Veger : Peki halkın size yaklaşımı nasıl oldu?

Yaban : Doğrusu ben hiç bir yerde görmediğim ilgiyi gördüm orda. Bu belkide benim Kürtlüğümle de bağlantılıydı. Ama ben felsefe, psikoloji, sosyoloji konularından dolayı mümkün ölçüde iyi bir öğretmenlik yapıyordum. İşte bu konularda sende öğrencim olduğun için iyi biliyorsun bunlar daha çok somut konulardı. Yani öğrenci, sosyoloji, psikolojide günlük yaşamını bulabiliyordu. Ondan dolayı bana bir yaklaşım vardı.

Veger : Ama sizin Kürdistanlı olduğunuzu, Kürt olduğunuzu bilmeleri de önemliydi.

Yaban: Tabii ki, Benim Kürt olmam, Vanlı olmamdan dolayı beni o Kürt

köyleri, insanlar bağırlarına bastılar. Hepsini evim gibi görüyordum. Gidiyordum, kalıyor düğünlerine filan katılıyordum. Doğrusu ben ulusal bilincimin bile çoğunu nerdeyse ordan aldım diyebiliyorum.

Veger : *Orta Anadoluya Göçler konusunda tarihsel olarak yada farklılıklar açısından neler diyebilirsiniz?*

Yaban : Şimdi tabii bir bölgesel yakınlık var buna rağmen. Gelip yerleştikleri zaman ki bu tarih konusunda da farklı söylemler var ama özellikle rahmetli Yazar Seyit Alp'in söylediği gibi bende üçyüz yıldan aşağı olmayan bir süre düşünüyorum. Nedenide, işte biraz önce söylediğim değerlerin değişmemesi yada değerleri değiştirmedikleri için hangi dönemde geldiklerini tarih olarak iyi bir araştırmayla mümkün. Giyimleri, kuşamları yine cenazelerde, düğünlerde uyguladıkları birta-

kım gelenekleri, göreneklerine baktığınız zaman çok önceyi gösteriyor. Tabii şunuda tespit ediyoruz. Hepsi aynı yerden değil bir kaç yerden gelmişler. Ama bir köyler kümesi varsa onlar gene aynı kökenden yada yakın bir yerden gelmişler. örneğin Aksaray yada Konya çevresinde yaşayanlarla başka yerde yaşayanlar farklı olabiliyorlar. Diyelim birileri Erzurum, birileri Urfa çevresinden gelmişlerdir. Bu konuda farklılıklar vardır. Ama ben diyorum ki sosyal gerçeklik açısından düşünürsen Damlacık, Küçük damlacık iki farklı yerden gelip bir arada oturamazlar. Muhakkak yakın bir ilişki içinde olmuşlar. Belliki aralarında gelir düzeyi bakımından yada anlayış bakımından farklılık yada işte feodal toplum yapısı içinde bir çelişki vardı. Oda gelmiş ama orada ayrılmış gitmiş öteki dağın arasına yada ovaya yerleşmiş. Ama mutlaka aynı yerden gelmişlerdir.

Veger : *Sizinde belirttiğiniz yüzyılları bulan bu göçlere rağmen geleneklerin, kültürlerin günümüze kadar korunmasını sosyolojik açıdan da bakarak neye bağlıyorsunuz?*

Yaban : İnsan bir sosyal varlıktır. Kendinin içinde bulunduğu toplumla insan olduğu bilincine varır. Yani siz değerlerini ayırırsanız insandan, bir fizik yapısına dönüşür, bir makine gibi görünür. Dolayısıyla feodal bir yapı içerisinde geliyoruz. Tarımcı özellikle hayvancılıkla geçinen bir yapı. Gelişim konakladıkları yerleri gördüğümüz zaman onu sezinliyorsunuz. Geniş otlakların olduğu ve oturma alanlarından uzak yerleri seçmişlerdir. Tabii ki orada birde farklı bir yapı vardı. Yani kendileri gibi olmayan başka bir halk yaşıyordu. Onlardan mümkün mertebe uzakta durmaya çalışmışlar. O dönemde çok yakınlar gitmeler bir takım sosyal sorunlar da olacaktı.

Ama Kürtler bu konuda şanslı oldukları bana göre. Çünkü o zaman böyle kendi kendine yeten küçük tarım işletmeleri ki bazı sosyologlar buna *Asya tipi üretim tarzı* derler. Yani Pazar için üretim değil, sadece kendi yiyeceğini karşılayan bir üretim içindeydi ve der kenarlarındaydı, su kenarlarındaydılar. Dikkat ederseniz Kürtlerin yerleştiği bölgelerde doğru dürüst su da yok ama tarımın, makinenin gelişmesi sonunda Kürtlerin o arazilerinin yaygınlığı onlara daha geniş, makineli, bir tarım imkanı doğurduğu için ekonomik anlamda orada ki yerleşik olan Türklerden yada başka halklardan sosyal yapıları farklılaştı. Gelişti. Tabii ki sosyal süreç içerisinde bunların çoğu köy hayatını bıraktı. Merkeze gitti. O süreçlere kadar o ulusal varlıklarını da sürdürdüklerini görüyoruz. O dö-

nemde Ankara'da yaşayanlarda da yine, köye bağlılık, ekonomik yapıya bağlılık vardı. Ama bu bir süreçtir zamanla insanlar farklılaşabilir.

Veger : *Sayın Hocam, Peki Orta Anadolu Kürtleri ile bölgede yerleşik olan Türkler arasında ki ilişkiler konusunda gözlemleriniz neler?*

Yaban : Şimdi Bölgede ki Kürtlerin ekonomik yapıları iyi olduğu için daha çok para harcadılar. Daha çok mal almaya başladılar. örneğin düğünlerinde daha çok masraf etmeye başladılar. Dolayısıyla Türk esnaf Kürtlere daha iyi davranmaya başladı. Birde mal varlıkları olduğu için kredi ihtiyaçlarını da kullanabildiler. Ama sonra ekonomik bir birikim sağlayıp bu sefer kendileri esnaf olmaya başladılar. O zamanda esnafta bir tepki meydana geldi bana göre. İşte 'allahın Kürdü geldi burda dükkan sahibi oldu, mal sahibi oldu, apartman sahibi oldu filan'. Dediğim gibi birde süreçlerin, hükümetlerin bu konuda ki tutumları Kürt sorunu konusunda ki tutumlarından kaynaklı olarak zaman içinde değişen farklılaşan böyle tavırlar oldu.

Veger : *Hocam Orta anadoluda ki yaşantınız boyunca sizde iz bırakan yada belleğinizde kalan hoş bir anınız vardır mutlaka.*

Yaban : Yani şimdi beni düğünlerine hep çağırırlardı. Bende hayatımda hiç oynamamışım onuda söyleyeyim. Oysa insan birazda oynayan bir varlık olmalı ama inan ki Murat ben hayatımda oynayacak bir fırsat bulamadım. Ama eşimle de gittiğim zaman eşim bir Türk ve çok memnun oluyordu o Kürtlerin düğünlerine, geleneklerine,

adetlerine, misafirperverliğine.

Ve herşeye rağmen insanlığı biz orada, o halkta gördük diyebilirim.

Veger :Avrupada ki halkımız açısından gözlemlerinizi nelerdir?

Yaban : Bir anlamda işte Orta Anadolu'ya geldiklerinde birbirlerine benzeyen toplumlar vardı ekonomik yapı açısından. Ama burda çok farklı. Tam o dayanışma ahlakı içinde yaşarken bireyin egemen olduğu bir topluma geldiler. Ve ben böyle bir festivalin ortaya çıkmasının özünde bu motivin yattığına da inanıyorum. Gelecekte ki tehlikeleri görüyor, seziyorlar ve burda ki dayanışmalarını kuvvetlendirmeye çalışıyorlar. En azından çocuğunu belki Kürdistan'da bile üzerinde önemle du-

rulmayan bu konuda Hollanda'da Danimarka'da, İsveç'te yerleşecek ve hala çocuğuna Kürtçe öğretmeye çalışıyor. Onu vermeye çalışıyor. Bana göre ciddi bir inanç var ve buda bana heyecan veriyor.

Bu tabii burada geçmişten beri verilen mücadelenin de etkili olduğunu düşünüyorum.

Gelecek içinde her zaman bu sosyal yapılanmayı yakalayamayabiliriz. Sosyal sınıfsal değişiklikler, yeni jenerasyonlar filan bunun için ancak sosyal, kültürel örgütlenmeler, dayanışma ihtiyacını karşılayan örgütlenmeler olursa bu süre biraz daha uzayabilir. Bu konuda avrupada'ki aydınlara, düşünürlere, devrimci demokratlara çok iş düşüyor diye düşünüyorum.

Özgürlüğün Sesi Özgür Politika

3 Kasım 2002

Seçim izlenimleri

Orta Anadolu ve batı izlenimleri ile Orta anoduludaki seçim sonuçları 2

Hasan Bozlak

e-mail: has_boz@hotmail.com

Diyarbakır'dan İzmir'e

Diyarbakır'dan sonra İzmir'e geçtim; batıda dolaşan seçim otobüsü ile İzmir, Aydın, Muğla, Manisa, Denizli, Bursa, İstanbul, Adapazarı, Ankara, Konya, Kırşehir'i dolaştık.

DEHAP'lıların temposuna ayak uydurmak mümkün olmuyordu. 41 Gün seçim otobüsü ile il il, ilçe ilçe dolaştılar, ben zaman zaman mola alıyordum. Bazan bir günde iki üç yerde miting yapılıyordu.

Her yerde coşkulu ve kalabalık mitingler yapıldı, yöneticilerin tahminlerinin üzerinde katılım oluyordu. Batıya göç eden insanlarımız, partileri vasıtası ile bir araya gelip birleşiyorlardı. Herkes tam anlamı ile bir rüya aleminin mutluluğunu yaşıyordu. Bunu gören partinin adayları da zafer sarhoşluğuna kapılmışlardı.

Ankara Mitingi ve polisin tavrı

Ankara mitinginde, beş kilometrelik konvoy ile Sıhhiye Meydanına girildi. 15 binin üzerinde katılım vardı. İnsanlar renkleri ile, dilleri ile, kültürleri ile gelmişlerdi, pankartlardan anlaşıldığı kadarıyla demokrasi güçleri orada buluşmuşlardı. Ankara polisinin kibarlığı beni bayağı şaşırtmıştı; bir ara polis anons yapıyor ve aynen şunu söylüyor-

du: "...beyler yola çıkmayın, sevinciniz hüzne dönüşmesin.." Keza bir pankart vardı: "Doğudan Sizi Aydınlatan Güneşinizi Selamlıyoruz" polislerden biri müdahale etmek istedi, ama amiri müdahale etmesine engel oldu.

Konya'da acı ve coşku bir aradaydı

Konya mitingine Konya Makasında, Bozlakların benzinliğinde, toplanılarak başlandı. 600 Aracın üzerindeki konvoy, Kulu ve Cihanbeyli'den yeni katılımlarla Konya'ya ulaştı. Yaklaşık 1000 civarında araç vardı. Şehir merkezinde atılan turdan sonra miting alanına ulaşıldı. 10 Binin üzerinde kitle vardı; bir o kadarı da alanın dışından seyrediyordu ki onlarda bizim yörelerden insanlardı. İkkircikliydiler, katılmak istiyor ama cesaret edemiyor gibiydiler. Konya o gün acı ve mutluluğu bir arada yaşıyordu. Zira bir gün öncesinden alanı süsleme çalışmasına katılan Mehmet Bozan adındaki bir arkadaş DEHAP bayrağını direğe asarken, düşerek şehit olmuştu. Şimdi 10 binler şehit Mehmet Bozan'ın diktiği bayrağı taşımaya, ona layık olmaya gelmişlerdi. Sanatçı Ferhat Tunç'un İzmir, Denizli, Ankara, Konya, Kırşehir'deki desteği ve yarattığı coşku, yine İlkay Akkaya ve onlarca sanatçı ve aydınının katılımları ile yaratılan coşku önemliydi.

İktidarın resmi

Yine seçim otobüsünün sunucusu Sayın Kemal Bülbül harikalar yaratıyordu, özellikle mitinglerin sonunda çizdirdiği "İktidar Resmi" bir harikaydı. Kemal Bülbül "sizlerle bir iktidar resmi çizelim mi?" diye soruyordu. Ardından müthiş bir çığlık duyuluyordu. Sonra "bayrakları ve pankartları indirin!" diyordu ve ekliyordu: "DEHAP" seçim pusulasının kaçınıc sırasında? Kitle ellerini kaldırarak parmakları ile iki işareti yapıyor, arkasından da diğer elini de kaldırıp zafer işaretiyle ellerini sallıyor, on binlerce insanın bu hareketi rüzgarla dalgalanan ekin tarlasındaki başak gibiydi.

Ankarada ki çalışmalara katıldım, çalışma yok denecek kadar zayıftı, seçim merkezi İstanbul'daydı, Ankara boş kalmıştı. Şereflikoçhisar ve Bala köylerine milletvekili adaylarımızdan Mahmut Tanzi ile birlikte gittik, herhangi bir çalışma yapılmadığı halde ilgi ve destek

büyükü, halk kendisi çalışmayı yürütüyordu, gidişimiz çalışan insanlara moral vermişti. Benim buradan gittiğim gün Cihanbeyli ve Kulu'da seçim konvoyu düzenlenmişti. Tam olarak 1475 araç ile Kulu'nun içinde tur atılmış, oralarda da yönetimlerden ziyade halkın çalışmaları vardı. İki gün Kulu'da birkaç belde ve köye gittim, ilgi ve destek hayli iyiydi, özellikle Avrupa'dan da telefon trafiği çok iyi çalıştırılmıştı, bu sonuçlara da yansımıştı.

Orta Anadoludan büyük destek

İç Anadolu'da ciddi bir destek verildi, köy ve kasabalarda %50 nin üzerinde oy alındı, merkezlerde çok zayıftı. Bu da halkın küçük yerleşim birimlerinde birbirini kontrol altına almasının kolaylığından kaynaklanıyordu. Seçimlerde sağlanan başarı geliştirilir veya en azından muhafaza edilirse (ki bu oran

1995 ve 1998 seçimlerinde de yaklaşık olarak alınmıştı) önümüzdeki mahalli seçimlerde, uygun adaylar ve doğru bir yaklaşım ile 20'nin üzerinde belediye başkanlığı kazanılabilir, Veger'in bu konuda çalışma başlatması gerekir diye düşünüyorum.

Seçimlerde bir takım hesaplarla seçmen kütüklerinin hazırlanmasında yaratılan karışıklık, yurtseverlerin kütüklere yazılmasında yaratılan engellemeler, DEHAP'ın seçime girip girmeyeceğinin son ana kadar tartışmalı durumda tutulması, yazılı ve görsel basın ve yayın organlarının DEHAP'a yer vermemesi gibi engellemeler göz ardı edildiği takdirde birkaç yer dışında seçim sürecinde fiili bir engel yaşanmadı, ortam eskiye göre çok rahattı, bu durum ikircikli davranan insanlarımızdaki korkuyu dağıttı, demokrasi adına iyi bir gelişmeydi. Ayrıca insanların düşünce

ve siyasi tutumlarında da gelişme vardı, örneğin; birçok yerde MHP'liler kurt işareti yapıyor, bizler zafer işareti ile cevap verirken el sallama, selamlaşma şeklinde tepki alınıyordu. Hatta Kırşehir'e giderken DEHAP'ın konvoyu ile MHP'nin yolda bekleyen konvoyu karşılaştığında yolda bekleyen yaklaşık 200 araçlık konvoydaki MHP'liler bizi alkışlarla karşıladılar. İnsanlarda hoşgörü gelişmişti. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki DEHAP adına herkesin kapısını çalarak oy isteme imkanı vardı. Tüm bunlar gelecek çalışmalara imkan sunacaktır, iyi bir tecrübe yaşandı. Diğer taraftan iptal edilen oylar, kullanılmayan oylar, sandık hileleri ile oy kaybı da oldu. Sonuç her şeye rağmen umut verici ve başarılıydı.

Konya bölgesinde Cihanbeyli'de 1.nci parti. Kuluda ise 2.nci parti olan

DEHAP'ın Kulu'daki kesin sonuçlarını ekte veriyorum.

Köy	Geçerli Oy	DEHAP'	Oy Oranı(%)
Acıkuyu	287	196	68.29
Altılar	396	267	67.42
Arşinci	178	113	63.48
Beşkardes	511	353	69.08
Bozan Köyü	432	118	27.31
Burunnağıl Köyü	139	29	20.81
Canımana Köyü	483	82	16.98
Celep Cumhuriyet Mah.	517	361	69.83
Celep Cumhuriyet Mah.	882	63	7.14
Çöpler Köyü	145	98	67.59
Dipdede Köyü	384	229	59.64
Güzelyayla Köyü	118	65	55.08
Hisar Köyü	65	1	1.54
Karacadağ Atatürk Mah.	492	394	80.08
Karacadağ Cumhuriyet Mah.	397	288	72.54
Karacadağ İnönü Mah.	339	272	80.24
Karacadere Köyü	254	88	34.65
Kırkpınar Kasabası	763	459	60.16
Şerefli Köyü	175	85	48.57
Tavşançalı.Camikebir Mah.	1070	413	38.60
Tavşançalı Hürriyet Mah.	522	197	37.74
Tavşançalı Karşıyaka Mah.	389	99	25.45
Tavşançalı YeniMah.	593	183	30.86
Tuzyaka Cumhuriyet Mah.	749	53	7.08
Tuzyaka Kışla Mah.	70	9	12.86
Tavlıören Köyü	133	101	75.94
Yazıçayırı Köyü	565	288	50.97
Yesilyurt Köyü	409	160	39.12
Zincirlikuyu Adalı Mah.	388	203	52.32
Zincirlikuyu Cumhuriyet Mah.	424	278	65.57
Zincirlikuyu Torunlar Mah.	238	161	67.65

Cihanbeyliden ve bazı köylerden telefonla aldığım gayiresmi sonuçlardan bazıları:

Köy	Geçerli Oy	DEHAP	Oy Oranı(%)
Yeniceoba Kasabası	2800	1720	61,4
Gölyazı Kasabası	2200	1850	84,1
Kusca Kasabası	900	626	69,6
Bulduk Kasabası	950	640	67,4
Kelhasan Kasabası	550	276	50,2
Kandil	810	310	38,3
Aktaş Köyü(bizim köy)	47	45	97,7

Husînê Bekê

Berhevkar: Kadir Çelîk

Husînê Bekê an jî bi navê xwe yê din ku pê baştir tê naskirin Husînê Topel mirovekî gelek henekçî bû. Bi xwe jî Gundê Omê ye û yê wî nasdikin dizanin ku hemî jîyana wî jî sêrî de heta binî mîzah bû. Bi turkî nedizanî lewma jî gotin û henekên wî gelek orîjînal bûn. Însanekî gelek sempatîk bû û li gundê wî gelek jê dihat hezkirin. Emê jî xwendewanên VEGER' ê re di vê hejmarê de çend henekên wî yê nasdar pêşkeşbikin.

Mala Husînê Bekê di ber camîyê de bû. Lê rehmetî nedîçû camîyê. Meleyê (îmam) camîyê rojekê jî wî loma dike da ku ew were camîyê û nimêj bike.

Xoce gelek tê ser wî dibê

Tu çima nimêj nakî rojîyê nagrî dema tu mirî tuyê bikevî cehnemê uhw.

Husînê henekçî naxwaze cewabê bide xoce û dibê de tu herre ezê werim nimêja nîvro.

Dema dibe nîvro Husînê topel bi derîyê camîyê dikeve. Cemaata li wê derê hemî paş ve çex dibe li wî mezdi-ke. Mîna bêjin gurê kîjan çîyayî mîrîye. Lê apê Husîn xwedî zekaya tûje hema jî cematê re dibê:

Çi mêzedikine hun, ku ne bi dilê we ye ez vegerim

Cemaat bê ku tiştekî bêje nimêja xwe berdewam dike. Apê Husîn bi tenê li koşekê disekine radibe rûdine tu dibê ew bi zorê anîne camîyê û jî derê xwe dike. Nimêj xelas dibe bi şunde tere ber derîyê camîye him merasên (sol, pêlax) xwe dike pê û berve cemaatê çexdibe û dibê

Arê di qûna we de dêhat. De herin jî derê min bibin.

Xalê Husîn jî bo ku jî lingekî xwe de kulek (topel) bû jî gund kesekî keçik nedanê, lewma jî gelek dereng zewicî.

Rojekê li mal dikeve nav nîvînan radikeve. Demekê bi şunde dibîne ku bavê wî Bekê Toze û dîya wî Zelîxe di nav nîvînan de dest bi henekan dikin. Pir li zora wî tere. Dikuxe nabe, di ber xwe de dike ofe of dîsa kes guh nade wî. Dibîne ku kes guh nade wî û wî mîna ku li mal tunebe hesab dikin.

Hema jî nişkave jî nav nîvînan radibe û jî bavê xwe re dibê:

Başê welle Bekir axa, kêfê te û Zelîxe xanimê li şûnêye lê qullekî xwedê ku halê me dipirse tune. Malxirabno hun qet nabên helê vî lawikî we çawa be.

Xalê Dêndar rokê li gund jî mal der tê berve nava gund tere. Di rê de raste Elê Hemê Şêxê tê. Elê Hêmê Şêxê bizineka xwe wenda kirîye. Ji Dêndar guman

dike ku wî dizî be.

Elê Hemê nêzikî Xalê Dêndar dibe û jê re dibê

Dêndar te bizina min dizî ka were vî hesabî bide.

Xalê Dêndar sond dixwe ku wî nedizîye. Şahîd û delîla rêz dikê lê feyde nake.

Di dawîyê de dinêre ku mêrik ji gotinan fehm nake dibê

Xalê Elo here meke derîyê min. wîjdanê min paqije. Tu çi dibêjî bêje lê bizina te min nedizî.

Elê Hemê Şêxê berdewam dike û dibê te dizî

Xalê Dêndar çex dibe û jê re dibê

Xalo here bese gûyê hîşk di însanan nagere

Elê Hemê hîn jî li ser a xwe ye

Dêndar meraq meke ezê wî gûyî şil bikim di te bigerînim

Hewa tirk (bi vî navî dihat nasîn) ji gundekî Cihanbegli'yê bû lê li gundê Ome li zewicî bû. Bi eslê xwe turk bû. Jineka gelekî saf û paqij bû. Li gund bi feqîrîya xwe dihat nasîn. Ew qurnazî û lîstikên gundîyan pir nedizana. Çi jî dilê wê dihat digot bêyî ku hesabê netîca gotinên xwe bike.

Hewa tirk mêrê we dimire gavekê li ser sêwîyên xwe dimîne lê jîyan zore. Gereke di mal de mêrek hebe him ji bo debara malê û him jî wê demê gereke wekî jin, di bin sîya mêrekê de ba.

Heval û hevrîyên wê, jê re dibê çare zewace gerek ew bizewice. Dîsa eynî heval jê re dibê ji gund him Husîne Kor û him jî Husîne Topel wê dixwazine.

Hewa feqîr li gund bêkese, kesekî ew jê aqilekî bipirse tune. Dibê eza herim ji Bîlalê Hemê Gulê pirskim.

Bîlalê (an jî Buldixê) Hemê Gulê însanekî pir bi aqil bû. Mirov dikane bêje ku hînge filosofekî demê bû. Bi rastî jî xelk diçû jê aqil dipirsî, gotinên wî hîn jî li ba xelkê gund, pir bi qîmetin.

Hewa xizan dikeve rê û tere ba Bîlalê Hemê da ku jê aqilekî bipirse. Piştî li hev pirsîn û sohbet bi şunde mêrik dibê

- Hewê keça min wer xuya dike ku derdekî te heye, de ka bêje ku em ji te re çarekê bibînin. Hewa dilpaqij hema dikeve meselê û dibêje

Xalê Buldix tu dizanî ez jinebîme, ji hêlekê de feqîrî û ji hêla din ve birrek sêwî. Tu jî gerek qebûl bikî ku ez bêçare me lewma zewac ji min re şerde. Lê mesele ewe ku him Husîne kor û him jî Husîne topel min dixwazin bi te aqil ez kîjanî bikim

Mêrik ecêb dimîne, dibê niha ev jineka bi aqil ba va pirsana ji min dikirin. Lê jinik hatîye ba wî û xwe avêtîye bextê wî gereke cewabekê bidê.

Jê re dibê

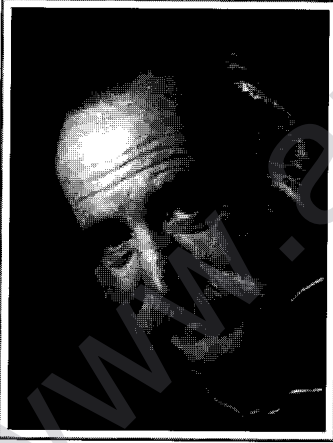
Hewê, keça min a bi aqil, ku li ba te şûn hebe here her duya jî bike

Saroyan vartan dayısı, Mehmet Uzun'un Vardos Amcası ve Büyük Devletler

ABDULLAH KAYA

e-mail: kayaabdullah@hotmail.com

Amerikalı ünlü yazar Saroyan köken olarak Türkiyeli bir Ermenidir ve daha o çocukken ailesi Amerikaya göç etmek zorunda kalmıştır. Göç edişlerinin ilk yıllarında yazarın Vartan Dayısı her akşam "bu gün de mi biri ölmedi" diye sorarmış, çünkü bir yere ait olabilmek için orda ölülerinin bulunması gerektiğine inanırlarmış. Ve bir gün ailenin yaşlı bireylerinden biri öldü günde, ünlü yazarın Vartan dayısı rahat bir nefes alır; çünkü artık o Amerikalıdır... Çünkü artık onun ait olduğu bir yer vardır...

Türkiyeli Kürt yazar Mehmet Uzun yıllar sonra çocukluk arkadaşı Migos ile Kanada'da tesadüfen karşılaşır. Ve arkadaşının ailesi ve babası yani ünlü yazarın çocukluk yıllarının Vardos amcası ile bir kaç gün geçirir. Vardos amca yazarın yanında bulunduğu bir

kaç gün hep ağlar ve sürekli "böyle olmamalıydı" der. Ve bir gün Migos'un eşi, yazara "en çok neyi özledim, biliyor musun?" der. Yazar "neyi?" deyince bal arılarını ve vızıltılarını der. Yazar, çocukluk arkadaşıyla karşılaşmasını dramatik bir biçimde anlattığı "Nar Çiçekleri" kitabında bir de Saroyan'ın Melik Amcasını anlatır. Melik Amca Türkiye'de yetiştirdiği narları Amerika'da da yetiştirmek ister ve bu amaçla 700 adet fidan diker. Fakat fidanlar ne büyürler ne de meyve verirler...

Avrupa'ya çalışma amacıyla göç etmiş işçileri konu alan bir karikatür yarışmasında birinciliği kazanan karikatürde, elinde bavuluyla göç etmekte olan bir işçi betimleniyordu. İşçinin ayakları, yerden sökülmeğe olan bir ağacın kökleri olarak çizilmişti.

Bir ağacın ait olduğu, üzerinde gelişip serptiği, havasını suyunu sevdiği toprağından kopuşudur gerçekten sürgün. Ve yerinden edilen ağacın köklerinin bir başka toprakta tutunabilmesi oldukça şüphelidir. Tutunsa dahi, Saroyan'ın Melik Amcasının nar fidanları gibi büyümemeleri, hele hele meyve vermemeleri büyük bir olasılıktır.

Tabii ki İsveç'in Gimo mülteci kampında da Mehmet Uzun'un anlattığına benzer olaylara rastlamak her an mümkündür. Sokakta yürürken yandaki evden yükselen Boşnakça şarkıya kulak kabartmış, dokunsan ağlayacak bir Bosnalıya, zaman zaman açılan

sebze-meyve sergisinde ülkesinin meyvelerini bulduğu için oldukça mutlu görünen bir Latin Amerikalıya, 'Stockholm'e ülkemin yiyeceklerini satın almaya gidiyorum' diyen bir Afrikalıya her an rastlamak mümkün...

Mültecilerin geldikleri ülkede en çok istedikleri şey, elbette "onlara hoş geldin demeyi becerebilen; ekmeğini, bazen geleceğini onlarla paylaşabilen başka insanlarla karşılaşmak"tır. Gimo'daki mülteciler olarak en çok istediğimiz şeyi, İsveç halkının bize sağladığını hemen söylemeliyiz. Biz istemeden elini bize uzatan, yüreklerinin kapısını bizlere aralayan bir çok insan bulduk etrafımızda. Yukarıda anlattığımız sahneler de bütün bu olumluluklara rağmen yaşanıyor. Bu da işin doğası gereği. Tersine olsa, daha trajik olayların yaşanacağı muhakkaktır.

İnsanlar, bir arı vızıltısını, bir nar çiçeğini özleyecek, onların yokluğundan büyük acı duyacak kadar bağlı oldukları topraklarını, geçmişlerini neden terkederler? Neden artık kanıksanmış bir ifadeyle ölüm yolculuğu olarak adlandırılan bir yolculuğa çıkarlar, hem de yolculuğun başında geriye döndürülme ya da bir gemideyken sulara gömülme ihtimallerini de göze alarak?..

Türkiye'de İnsan Hakları Derneği'nin yayınladığı bir kitapta (Mülteciler ve İltica Hakkı, Bülent Peker, Mithat Sancar) mülteciler, kendi ülkelerinde yaşam güvenliği olmayan; irksal, etnik, dinsel, siyasal, cinsel, sınıfsal ayrımcılığa maruz kalarak ve/veya savaş ve çatışmalar nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan, başkalarının ülkelerine sığınmaktan başka şansı olmayan kişiler... olarak tanımlanmaktadır.

Yani insanlar, mültecilik açısından daha büyük acılar çekmemek için mülteciliğe katlanıyorlar.

Tanım, insanların göçünde zorlayıcı bir unsurun bulunduğunu içermektedir. Ve devamlı bu zorlayıcı unsur için şöyle bir belirleme yapılmaktadır: her türlü sürgünde bir zorlama unsuru bulunur; örneğin gönüllü kabul edilen çalışma amaçlı göçlerin gerisinde yoksulluktan kurtulma isteğinin yattığı bir sır değildir. Bu nedenle "zorunlu göç"le gönüllü göç arasında görülebilir, anlaşılabilir bir ayrım çizgisi çekmek her zaman zordur.

Peki insanları yurdundan koparan, onların mültecilik acısına katlanmalarına sebep olan "acı" ya da "acılar"ın kaynağı nedir? Kimler sebep olurlar bu acılara?

Gimo'da hangi ülkelerden mültecilerin yaşadığına bakarak bu soruyu yanıtlamak mümkün belki de...

Öncelikle Irak'tan mülteciler yaşıyor Gimo da. Hani şu bütün ünvanlarını kendisi kendisine bahşetmiş, ne hikmetse her seçimde halkından % 99 oy alan, ancak halkı yoksulluğun ve baskının pençesinde kıvranan, bebeklerin ilaçsızlıktan ölmesine neden olan politikanın en büyük yaratıcılarından, Halepçe de kimyasal silahlarla bir gecede sekiz bin Kürdü öldürebilen, içeriden, dışarıdan bütün değişim taleplerine Irak'ın büyük bir devlet olduğu dolayısıyla kimsenin ona müdahale edemeyeceği iddiasıyla cevap veren büyük Saddam'ın ülkesinden, ki bütün dünya onun dramatik sonunu izledi televizyonlardan 2003 yılında.

Sonra İran'dan. Tanrının sözünü yorumlama yetkisini ve tekeli elinde bulunduran ve bu yetkiyi nereden aldığı dahi tartışılmasının yasak ve

günah olduğu bir dinsel kurul tarafından yönetilen, bütün değişim taleplerini büyük devlet olma iddiasıyla reddeden İran'dan.

Suriye'den mülteciler var Gimo'da. Nüfusuna göre, dünyada en fazla polis ve istihbarat elemanı çalıştıran, bütün değişim taleplerini büyük devlet olma iddiasıyla reddeden Suriye'den.

Batan denizaltısını kendi imkanlarıyla kurtaracak teknolojisi bulunmadığı için personelini kurtaramayan, bu konuda küçük Norveç'in yardım teklifini, kendi büyüklüğüne hanel getireceği gerekçesiyle reddeden, 118 vatandaşını, ağırlı, acılı ve uzun bir ölüm yolculuğuna göndermekten çekinmeyen büyük Rusya'dan.

Militarizm ve milliyetçili politikasında birleştirip "büyük" devlet olma peşine düşen, bu uğurda bölge halklarının hemen tamamını katliamdan geçirmekten çekinmeyen Miloseviç'in ülkesinden ve onun mağduru başka ülkelerden, Bosna'dan, Kosovo'dan insanlar var Gimo'da.

Devletin kurucu ideolojisini, adeta Allah kelamı mertebesine çıkarmış ve bu durumuyla teokratik bir devletten hiç bir farkı bulunmayan, o ideolojiyi eleştirenlerin en ağır biçimde cezalandırıldığı, bütün değişim taleplerinin, o ideolojiye göre belirlenen hassasiyetler ve öncelikler bahane edilerek reddedildiği, ısrar edenlerin "devletimiz büyüktür" denilerek üstü kapalı bir biçimde tehdit edildiği Türkiye'den insanlar var Gimo'da.

Yani vatandaşına güven verecek hiçbir faaliyeti bulunmadığı için vatandaşına güvenmeyen, bu güvensizliği de polis ve istihbaratçı sayısını artırarak aşmaya çalışsan, dolayısıyla her geçen gün özgürlükler alanını daraltan devletlerin vatandaşları, Saroyan

ya da Uzun'un kendi vatandaşları olmasının büyüklüğünü yaşamak yerine, onları sürgün etmenin büyüklüğünü tercih eden büyük devletlerin vatandaşları yaşıyor Gimo Mülteci Kampında ya da başka ülkelerdeki başka kamplarda.

Mülteci probleminin kesin çözümü, elbette bu ülkelerdeki mülteci üreten koşulların ortadan kaldırılmasıdır. Yani bu büyük devletlerin büyüklüklerinden kurtarılmalıdır. Çünkü bu büyüklük kompleksi ve mevcut statü-koyu körü körüne koruma çabası bu ülkelerde en başta ekonomik gelişmenin önünde ki en büyük engeli oluşturuyor. Ve böyle devam ettikçe en azından, yoksulluk gibi yakıcı bir zorlama unsuru dolayısıyla insanlar ölüm yolculuklarına çıkacaklardır.

Yani bu gün kesin çözüm için daha büyük bir uluslararası dayanışma gerekiyor. Yani İsveç ve Norveç gibi küçük devletlerin ve uluslararası kamuoyunun bu ülkelerdeki değişimden yana güçlerle daha fazla dayanışması ve bu devletleri daha fazla değişime zorlaması gerekiyor. Biliyoruz ki bu, hemen gerçekleşecek bir şey değil. O zaman da geriye mültecilerin güncel sorunları kalıyor: Oturma izni için uzun bir zaman beklemek... Hem de kimilerinin çıldırması pahasına. Sınır dışı edilmemek için intihara kalkışmak ya da çocukların aynı şeye kalkışması... Uzun bir zaman üretmeden yaşamak, yani yalnızca tüketicileşmek... Kendini gerçekleştirecek faaliyetler için hiçbir olanağa sahip olmamak... Giderek toplumun kıyasına itilip marjinalleşmek... Biliyoruz bunlar büyük devletlerin umurunda değil, biz de küçük devletlerin dikkatine sunuyoruz zaten...

”Şıxbızının, Kurmançinin Soranın buluşması çok güzel”

Şıxbızın Sanatçı Hikmet Özkan’la Söyleşi

Hikmet Özkan Haymanaya bağlı Canımana köyünde 1964 yılında dünyaya geldi. Altı çocuklu bir ailenin dördüncüsü.

ABDULLAH KAYA

e-mail: kayaabdullah@hotmail.com

Veger : Müziğe ilginiz ne zaman başladı?

H. Özkan : Müziğe ilgim ta ilkokul yıllarına dayanır. İlkokulda seminerlerde eğlencelerde şarkı söyledim. 1977 - 78 yıllarında Ankara da Halk eğitim merkezine gittim. Öğrenebildiğim kadarıyla müziği oralarda öğrendim.

1980 den itibaren artık biraz daha profesyonelce sahnelerde söylemeye başladım.

İç Anadolu ve Türkiye genelinde konserlerde diğer sanatçı ağbilerimizle birlikte yer aldım.

Veger : O zaman Türkçemi söylüyordun?

H. Özkan : evet O zamanlar Türkçe söylüyordum.

Veger : İlk kasetinizi ne zaman çıkardınız?

H. Özkan : ilk kasetimi 1987 yılında çıkardım. taverna 87 isimli bir tane karışık kasetti. Bu kasette başka bir isim kullanmıştım. Daha sonra kendi adıma bir kaset daha yaptım. Fakat bir takım problemler yüzünden bu kasetimi çıkartmadılar. Benim okuduğum parçaları başka insanlar okudu onların kasetleri çıktı. O yüzden ben müziğe küstüm tam onbir sene ara verdim müziğe.

Daha sonra bizim İç anadolu Kürtlerinin şıxbızınca dediğimiz parçalar, sözler yazmaya başladım.

Veger : peki bu yazdığın parçaların sözleri daha çok ne üzerineydi?

H. Özkan : genellikle ağıt, gurbetlik, hasretlik üzerine, espri ve halay türü gibi konulardı. O tarihten sonra İç andoluda özellikle Haymana bölgesinde şıxbızınca türküler yaygınlaşmaya başladı.

Veger : Sen şıxbızınca söylemeye başladığında o yörede köylerde filan şıxbızınca türküler söyleniyordu ama

H. Özkan : Tabii ben sadece kendi yazdıklarımı söylemedim. Bizim o yörede şıxbızınca yazan bir kaç arkadaş vardı. Onların parçalarını da okuyoruz.

Anonim parçalarda var. özellikle Kürt yörelerinden alınan kurmancı Reşoyi, biz Reşoyi diyoruz, parçalarda okuyordum.

Veger : Haymana bölgesinde kaç tane şıxbızın sanatçı var?

H. Özkan : Haymana bölgesinde tam olarak hatırlayamayacağım ama mesela benden başka Şevket Kağıtçı, Mehmet Doğan, Niyazi Gönülkırmar, haymanalı Hayrettin. Binnaz hepsi şıxbızınca türküler söylüyorlar ve hepsininde kasetleri var.

Bunların dışında Sinop yöresinde mesela Siyami Yaman var o da şıxbızınca söylüyor. Yine Niyazi diye bir arkadaşımız var bunlarda

şıxbızınca lehçesinde söylüyorlar.

Veger : Sayın Özkan bildiğimiz kadarıyla Adapazarında da şıxbızınlar var. Onlarla bir ilişkiniz kültürel anlamda bağınız varmı?

H. Özkan : Oralara da, Sinop Merzifon, Adapazarı taraflarında biz düğünlere gidiyoruz. Zaten Adapazarı yöresinde bulunan şıxbızın Kürtleri bizim Haymananın Dereköyünden gitmeleridir. Onların tarihide şöyle : Bunlar üç kardeşler bildiğim kadarıyla 100 150 sene önce bu dereköyünden kopup Adapazarının bir bölgesine yerleşmişler. şu anda onbeş köy var orda.

Onarlada irtibatımız var onların düğünlerine gidiyoruz.

Veger : Bizler sanatçıları diller, lehçeler arasında bir köprü bir kültür köprüsü olarak görüyoruz. Bu anlamda siz sadece şıxbızınca mı okuyorsunuz.

Kurmanci, Sorani, zazaki lehçelerinde de söylüyornusunuz?

H. Özkan : Kurmançi lehçesinde de okuyorum ama Sorani ve Zazakiyi şimdilik bilmiyorum.

Veger : şıxbızınca kasetini çıkardığında o yörede köylerde ki etkisi nasıl oldu?

H. Özkan : Yani şok etkisi yaptı. Bunu iyi biliyorum. Büyük bir patlama yaptı. Yörede büyük bir çıkış oldu.

Veger : ileriye yönelik plan ve çalışmalarınız nelerdir?

H. Özkan : Ben Danimarkaya gelmeden önce üçüncü kasetimi yaptım. Okumaları bitirdim. O kasetin çalışmaları, CD.leri klipleri vb. yapılacak. O kaset bizi hangi tarafa nereye taşırsa biz o yöne doğru gide-

ceiz.

Veger : Sayın Özkan İlk kez böyle büyük bir festivale Orta Anadolu Kürtlerinin festivaline katılıyorsun bildiğimiz kadarıyla. Binlerce Orta Anadolu Kürdünü bir arada görmek sende nasıl bir duygu uyandırdı?

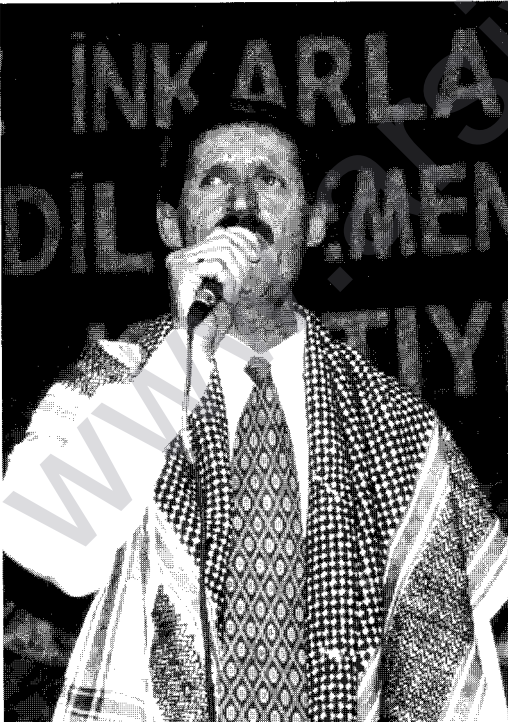
H. Özkan : Her şeyden önce binlerce insanımızı birarada görmek bize çok büyük mutluluk veriyor. Değişik yörelerden Kürt insanların böyle kaynaşma, birlik içinde olmasında sevindirici. Burada Kurmanci, sorani, şıxbızınca hepsi buluştu. Bu çok güzel.

Veger : ileride bu tür etkinliklere katılacakmısınız?

H. Özkan : talep olduğu sürece seve seve katılırım.

Veger : Bildiğiniz gibi Orta Anadolu Kürt Kültür Festivalini organize edenlerin bir tarafı biz yani Veger dergisidir. Biz Veger olarak şıxbızın Kürtlerini aramızda görmekten büyük bir kıvanç duyuyoruz. Bu anlamda kendi halkımızın bir parçası olan şıxbızın Kürtlerini kendi yanımızda bizimle beraber görmek istiyoruz. Dergimizin sayfaları onlara açık. Bu anlamda bir şıxbızın sanatçısı olarak sizlerin bu kaynaşma konusunda rolünüz önemli.

H. Özkan : Biz bu konuda üzerimize düşeni yapacağız. Halkımız bizi, eserlerimizi beklesinler.

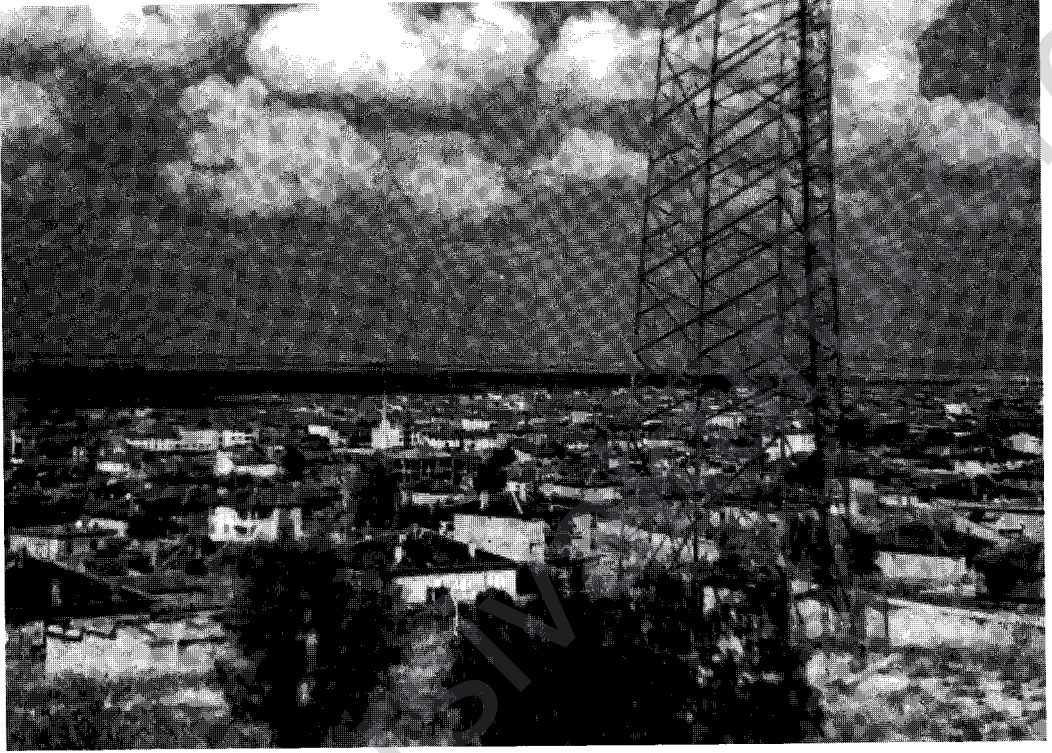
De Rabin

De rabin Gundîno!
De rabin
Hatina lawên bavan
Di destanda şuran û mertalan
Digerin li hevîyeka vindabûyî

De rabin delalno!
De rabin
Çand dem û demsal derbas bûn
Di vê rîye da
Çand mer û merxas hatin kuştine
Di ve meşe da
Da rabin
Hatina lawên bavan
Di hundire wan da tofanêkî bidawî
Disekinin li ber dijminên roje
Ew dijminên ku wek femandaren zamanen kevn
Em gerillayen Prometheus
De rabin
Hatina lawên bavan

Brusk Baran

Yeniceoba Kasabası

O. Aksoy B.Danışman

Yeniceobalıların 1830 - 1860 yılları arasında Kürdistan şu an ki Maraş, Diyarbakır, Adıyaman, Adana illerinden geldikleri sanılmaktadır.

Osmanlı imparatorluğunun 1690'dan başlamak üzere süregiden iskan politikasının bir sonucu olarak Orta Anadolu'ya yerleştirildiler. Büyük bir çoğunluğu göçebe olan bu aşiretlerin 7 si Kırşehir 5 i Cihanbeyli ve çevresine

yerleşiyorlar. Mecburi iskanın yanı sıra Osmanlının siyasal baskıları, aşiret içi çatışmalar ve çelişkiler, doğal çevrenin tahribatı ve ekonomik sebepler göç etme nedenleri arasında görülmektedir. Orta Anadolu'ya göç ettirilen aşiretlerin en büyüğü Reşwan (Reşi) aşiretidir ve bu aşiretler oniki kola ayrılmış olup buldukları belli başlı yerler şunlardır :

Xalikan Gölyazı, Yapalı, Karacadağ

Sewka Buldux, Kerpiç, Güzel-yayla

Omera Tavşançalı, Beşkardeş, Zincirlikuyu

Nasırlı Yeniceoba, Kuşça

Celika Kütükuşağı, Atkafası, Kırkpınar, Hisar

Bilika Şereflikoçhisar, Bala

Molika Kırıkışla

Şıxbila Kırşehir, Boztepe, Çiçekdağı

Mifka Kırşehir

Bereketa Çiçekdağı

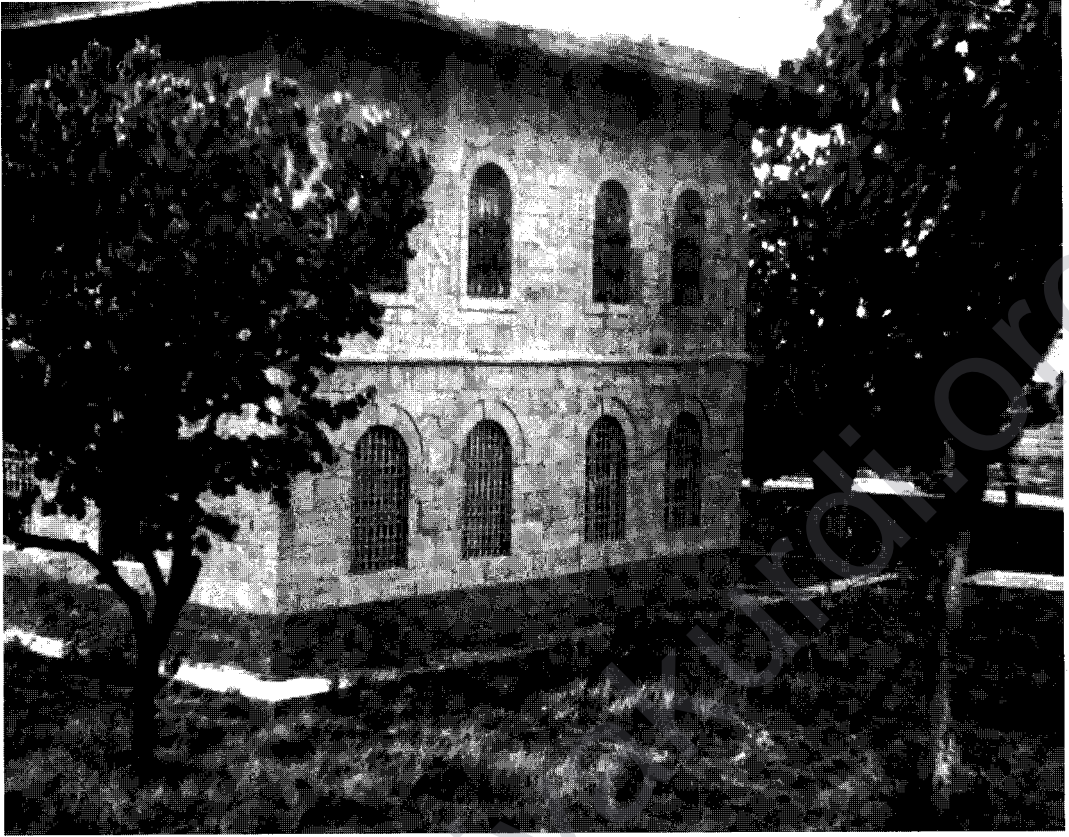
Cütkan Günyüzü, Kulu

Oxçiya Karacadağ, Tavşançalı

Kürtlerde yazılı geleneğin pek yaygın olmaması göçün toplumsal, siyasal, ekonomik boyutunu tam olarak ifade eden bir belge ve kayıt mevcut değildir.

1830-60 yılları arasında Yeniceoba halkı bugün yaşamış oldukları bölgeye yerleşiyorlar. Orada yaşayan Bulduk köylüleri göç ederek bugünkü Bulduk kasabasının olduğu yere yerleşiyorlar. Bulduklular ile Yeniceobalılar arasında anlaşmazlıklar, çatışma ve sürtüşme-

ler çıkar. Bunun sonucunda bazı kişilerin öldüğü ve bir çok aileninde Kuşçaya yerleştikleri bilinmektedir. Sözlü kaynaklardan edinilen bilgilere göre Yeniceobaya ilk yerleşenlerin Dumki, Kolmihki ve Parraviler olduğu ve bunların Masti Hesse Ağa öncülüğünde Yeniceobaya yerleştikleri söylenmektedir.

Yeniceobanın Roma ve Bizans uygarlıklarının yerleşim yerleri olarak kullanıldıkları düşünülmektedir. Selçuklulardan kalma eski eser kalıntılarında rastlandığı bilinmektedir. Bu bölge MÖ. 5500-3000 yılları arasında Kalkolitik döneme tarihlendiği Hititler, Selçuklular, Bergamalılar ve Osmanlıların egemenliği altında kaldığı bilinen bir gerçektir.

MÖ. 2000 yıllarında Hititlerin Cihanbeyli ve çevresine egemen olduğu burada bulunan bir çok eserden anlaşılmaktadır. Hıristiyanlığın yayılması döneminde buralar birer dini merkez olarak kullanılmışlardır.

Ayrıca kiliseye ait mermer sütunlar, taşlar üzerinde ki yazı ve semboller, ruhlara ait süslü, figürlü taşlar bulunmaktadır. Yeniceoba lisesi bahçesinde bir zemin üzerine oturtulmuş, formu biraz bozulmuş Ruhlara ait mermerden yapılmış bir arslan heykelide vardır.

En son yapılan Nüfus sayımına göre nüfusun 10.750 olduğu tespit edilmiştir. Nüfusun % 35-40 'ı Avrupada ve Türkiyenin şehirleri ile metropollerinde yaşamaktadırlar. İlk defa Avrupaya göç 1964 yılında başlamış ve yenice-

obalılar başta Almanya olmak üzere bir çok ülkeye işçi olarak gitmişlerdir. Yeniceoba kasabası düz bir arazi üzerinde kurulmuş olup doğusunda Tavşançalı, batısında Kütükuşağı, güneyinde Kayı yaylası ve kuzeyinde de Bulduk kasabası yer almaktadır. 13 Kasım 1955 te Belediye ye kavuşur.

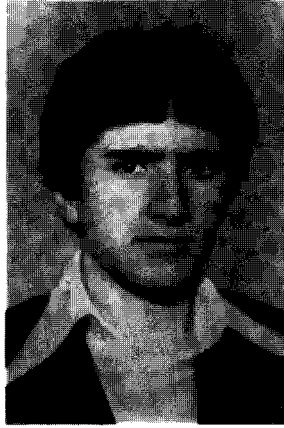
Cihanbeyli ilçesine bağlı en büyük yerleşim yeri olup köyleri ile birlikte yaklaşık 2.200.000 dekarlık bir alana sahiptir.

Yeraltı suyu açısından oldukça zengin olup yüzeye yakın derinliklerde açılan kuyulardan çıkartılan su ile yaklaşık 16.000 dekar arazi sulanmaktadır.

Nüfusun büyük bir bölümü tarımsal alanda çalışmaktadır ve bir kasaba olarak gelişmiş bir sanayisi de vardır. Sanayisi genelde tarımsal üretimle sağlanan hammaddelerin işlenmesine dayalı sanayi biçimindedir.

Yem, bisküvi, un fabrikalarının yanısıra büyük bir beton fabrikası da vardır.

Cihanbeyli yöresinde eğitim düzeyleri yüksek olan Kasaba Yeniceoba kasabasıdır. Üniversite mezunu açısından en büyük sayı bu kasabanındır. Yeniceobadan Ömer Kart 1963 yılında aynı zamanda kurucusu olduğu Cumhuriyet Köylü Millet Partisi (CKMP)'nden Konya milletvekili seçilerek Cihanbeyli'den meclise ilk giren milletvekilidir. Hemen hemen her dalda akademik unvanlarında alındığı bu kasabada okumaya verilen öneme ilişkin bir olay sürekli anlatılır. Bu olay Yemende geçer. Yeniceobalı Bektaş Ali adında bir adam Yemende savaşırken yerde bir kalem bulur ve daha sonra esir düşen Bektaş Ali zindanda kaldığı yedi yıl boyunca bu kalemi saklar. Tek amacı kalemi köyde okuma yazmayı bilen tek kişi olan bir yakınına vermekmiş. Esaret bitince köyüne döner ve kalemi verir.

ORHAN ALTAY (1963-1980)

Delalê kurdên Anatolya navîn Orhan ALTAY

Amedekar: Ali Fikrî Bayrakli

Delalê kurdên Anatolya navîn Orhan ALTAY ji yekem şehîdên me ye ku ji bo rîya azadî û rizgarîya Kurdistan'ê canê xwe fêda kirîye. Altay ji malbateka kurdên Konyayê, ji qeza Yûnak ji gundê Ozyaylayê. Bavê şehîd Orhan rênçberî dikir mîna piranîya kurdên heremê. Ji bo ku zarokên wî bixwînin û bibin xwedî pêşeroj gelekî hewl daye. Nemir Orhan Altay demekê li Polatlı'yê dixwîne lê ji wê bi şunde bi malbata xwe re tê Konya' yê û xwendina xwe li wê derê berdewam dike. Li Konya' yê bi rêxistina DDKD re têkîliyên xwe datîne. Li gor gotinên birayê wî yê biçûk, Mehmed Altay piştî ku Orhan dikeve nav rêxistinê têkîliyên wî yê bi malbatê re tîn birrîn. Paşê tê zanîn ku şehîd Orhan Altay di van salan de di nav DDKD de xebat kirîye. Lê belê demekê bi şunde xebereka nexweş dighe malbata wî û jê re te gotin ku Orhan li Antalya'yê bi destên faşistan te birîn-

dar kirin. Bavê Orhan tere Antalya'yê û Orhan bi xwe re tîne Konya'yê. Orhan dora 10 rojan di nexweşxanê de dimîne. Lê mixabin di roja 29 sebata 1980 de diçe ser dilovanîya xwe.

Nemir Orhan Altay ji bo karê rêxistinî li Antalya'yê dixebite. Faşîstên turk dîsa mîna hemî caran di piştê re gulebaran dikin û di vê encamê de Orhan birindar dikeve. Dora deh rojan li ber xwe dide lê di dawîyê de şehîd dikeve dibe neferek ji kerwanê bi hezaran şehîdên welêt.

Di 17 salîya xwe de jîyana xwe kir qurbana tekoşîna rizgarîya Kurdistan. Di ser şehîdbûna wî re 23 sal darbasbûn.

Hevalê hêja xortê delal tu di gora xwe de rehet rakeve. Bizane ku di rîya tekoşîna rizgarîya welêt de bi hezaran keç û xortên kurd dimeşine. Tu û hemî şehîdên me yên din tu car nayên ji bîr-
kirin.

”Kile Şekil Vermek”

Heykeltraş ve Seramik Sanatçısı Vedat Sarı İle Söyleşi

Röportaj: Kadir Çelik

Veger: Bize kendinizi tanıttirmısınız?

Vedat Sarı: 1973 Kulu Zincirlikuyu doğumluyum. çocukluğum güneşin altında Adalı mahallesinde çorak gölü diye bilinen gölün bol killi çamurları arasında geçti. Kilden insan, hayvan figürleri ve arkadaşlar arasında çok beğenilen kil arabalar yapardım. Yedimle

yetmişim arasında değişmeyen en belirgin özelliğim sanırım kile şekil vermek olacak. Bazen düşünüyorum "benmi kile şekil veriyorum yoksa kilm bana şekil veriyor?" Neyse Gazi üniversitesi seramik bölümünü bitirdim. Halen Eğitim Bilimlerinde yüksek lisans yapıyorum.

Veger: Sanatınız konusunda bizi bilgilendirir misiniz?

Vedat Sarı: Lisans döneminde sanatı kavramak, nedenleri ve niçinleri ile uğraşıp, sanatsal çalışmaya uğraşardım. Eğer hayata karşı özgür değilseniz siz hayata değil daha çok hayat size şekil verir. Kendi şiirlerime değil başkalarının şiirlerine şekil veriyorum daha çok. Yani sanatsal ticari meta üretiyorum biraz. Heykel, rölyef, mozaik, duvar resimleri özel olarak yaptığım çalışmaları web sitemde (www.vedatsari.galerisi.com) beş grupta topladım. Malzeme olarak seramik, polyester, alçı gibi malzemeler kullanıyorum. çalışmalarında konular çoğunlukla bilinen tarihi eserlerin imitasyonları ve stilize edilmelerinden oluşuyor. İç ve dış mekan dekorasyonunda, mekanların amaçlarını göz önünde tutarak tasarım yapıyorum.

Veger: Sanatınıza yönelik çevrenizin ve yöre insanının tavrı ve tepkisi nedir?

Vedat Sarı: Gayet güzel bir soru. Okula başladığım dönemlerde "seramik" deyince insanların akıllarına "fayans" geliyordu.

Veger: Hangi bölümde okuyorsun?

Vedat Sarı: Seramik

Veger: Kaç sene okuyacaksın?

Vedat Sarı: Dört sene

Veger: Fayans döşemek için bukadar okumak şartmı?

Vedat Sarı: Fayans değil. Aslında seramik bir malzemedir gibi daha bir çok soru.

İlk sene bu dialoğu sıkca yaşadım. Çocukluk arkadaşlarım halen görüşüyor olduğumuz halde tam olarak ne iş yaptığımı bilmiyorlar. On yıldır Ankara'da yaşıyorum. Buradaki arkadaşlarım takdir ediyorlar ve hatta işime olan aşkıma imrenirler.

Veger: Türkiye'de genel anlamda sanata ve özeldede sizin sanatınıza hangi derecede ilgi gösteriliyor? İstedığınız destek ve yardımları buluyormusunuz?

Vedat Sarı: "Bazı toplumların sanata ihtiyacı yoktur! Bu bir espiri ama nedense öyleymiş gibi güzel sanatlar mezunları, diplomalarını aldıktan sonra okulun bahçesinden çıkmaya çok cesaret edemezler. "çıkıp ne yapacağız?" sorusu, manzarası olmayan bir bankta saatlerce oturup, rengi kara düşünceleri doruğa çıkarır. Yani bildiğiniz tek işin toplum belleğindeki anlamsızlığı ve dinsel sakıncası! Sanırım yapılabilecek en büyük destek engelleme yapmamak olur. Özellikle güzel sanatlar bu konuda en bahtsız gurubu oluşturuyor kanısındayım.

Veger: Eserlerinizde (çalışmalarınızda) yöreselliği (kendi yörenizi) tema olarak kullanıyor musunuz?

Vedat Sarı: Hayvancılık ile uğraşmış, göçebe bir toplum olması ve yerleşik hayata yeni geçmiş olmasından dolayı

zanaatkarı ve sanatçısı çok olmamış bir toplum. Bundan kaynaklı olarak inançlarına, korkularına, umutlarına v.s. yeterince şekil verememiş. Benim üzerimde derin izler bırakan belli bir şey olmamakla birlikte, dolaylı olarak yaptığım çalışmalarda kültürel yapının izlerini bulabiliyorum.

Veger: Orta Anadolu'nun hemen hemen tüm Kürt köylerinde milat öncesi çeşitli dönemlere ait birçok eser ortaya çıkmaktadır. Çoğunluğu heykel ve seramik olan bu eserlere ilgi duyuyor musunuz? Bu konuda bir araştırmanız oldumu?

Vedat Sarı: Arkeoloji oldukça ilgimi çeken bir bilim dalı. Bütün Anadolu gibi bizim yöremizde binlerce yıllık bir tarihe sahip. Diğer köyleri çok bilmiyorum ama bizim kasabamızda da (Zincirlikuyu) bölgede yaşamış bütün uygarlıkların izlerine rastlamak mümkün. Arkeolojik araştırmalar genellikle kazı yapılarak ortaya çıkarılır ve ben bu konuda yetkin olmadığım için böyle bir araştırmam olmadı. Arkeolojiye ilgi duyan biri olarak bu konuda ancak görünenlerden bilgim doğrultusunda çıkarımlar yapmaya çalışıyorum." Daha çok ilgimi çeken olay çocukken duyduğum "Fatmehin" hikayesi. Bu konuda yaşlılardan bilgi almaya çalışıyorum. Akımda kaldığı kadarıyla at vücutlu bir kadın şeklindeki bu varlık çocukları kaçırmış.

Bu bana Yunan mitolojisindeki ismi Türkçede "kentaur yada sentaur" olarak yazılan varlığı hatırlatıyor (Şeklini merak edenler web sitemde rölyef gurubunda görebilirler). Bu hikayenin kaynağı acaba bölgeye ilk yerleşenlerin gördüğü bir kentaur rölyefi olabilir mi? Yunan mitolojisinde bu tasfir ge-

nelde uzun saçlı bir erkek olarak yer alır. Uzun saçlı ve kaşlı olmasından kaynaklı bu rölyef kadın olarak algılanmış olabilir mi? Sırtında bir çocuk olması, bu varlığın çocukları kaçırdığına dair bir izlenim yaratmış olabilir mi? Bunlar bilimsel bir nitelik taşımayan bir kurgudan ibaret. Fatmehin'in şekli genel olarak nasıl biliniyor? Bu konuda elimde yeterli bilgi yok. Fatmehin konusunda herkes duyduklarını ortak bir platforma aktarırsa daha sağlıklı bir bilgi oluşabilir diye düşünüyorum.

Veger: Heykel ve seramik sanatında resimde olduğu gibi değişik akımlar var mı? Eğer farklı akımlar heykel ve seramikte de varsa siz kendi çalışmalarınızı nasıl adlandırmak istersiniz?

Vedat Sarı: Akımlar felsefik bir alt yapıdan kaynaklı olduğu için genel olarak sanatın her dalında kendisini gösterir. Örnek vermek gerekirse barok akımı müzik, mimari, resim, heykel, seramik gibi birçok alanda ürün vermiştir. Yine kübizim genel olarak resimde çok ürün vermiş olmakla beraber şiirde de kendisini gösterir. Benim etkilendiğim, benimsediğim bir akım olmamakla birlikte farklı akımlardan etkilendiğim sanatçılar var. Yaptığım tasarımlar genel olarak dinamik formlardan oluşur. Bu bilinçli bir tercihten ziyade içsel yada daha doğru bir deyimle ruhsal durumlardan kaynaklı. Bir benzetme yapmam gerekirse " doğadaki hareketli formlar (derede akan su, esen rüzgar, bir yağmur damlası) durağan, hareketsiz formlara dirençleriyle bağlantılı olarak dinamik bir yapı kazandırır." Bu yönüyle doğadaki hareketli formlar gibi davranıyorum. Bir insan heykeli yaparkende bir vazo ya-

parkende geçerli oluyor.

Veger: Sanatın toplumsal gelişmeye katkısı konusunda neler söylemek istersiniz?

Vedat Sarı: Sanat toplum için bir ihtiyaç değil bir zorunluluktur. Yani sanatsal etkinliği olmayan toplum yoktur. Gelişmiş toplum, sanatı iyi kullanan gelişmemiş toplum ise sanatı iyi kullanamayan toplumdur. Sanat; duygu bilgi alışverişi, yeniyi bulma ve yeniyi anlamsız eskiliğin yerine koyup insani değerler yaratma ve paylaşma eylemidir. Gelişmemiş toplumlar bu içsel güçlerini iyi kullanamayıp, katı ve çokta aklı olmayan kurullarla yaşamaya mahkum kalırlar. Bu açıdan bakıldığında sanatsal faaliyet, geliştikten sonra değer bulacak bir şey değil, bizzat gelişimi sağlayacak bireysel ve toplumsal bir dinamiktir. Sanatçının taşıdığı misyonun ağır olmasında bundan kaynaklıdır.

Veger: Son olarak Orta Anadolu bir Kürt sanatkar olarak Orta Anadolu Kürtlerinin siyasal edebi ve kültürel dergisi VEGER'i ve onun üstlendiği rol konusunda neler söylersiniz?

Vedat Sarı: Dediğim gibi misyon ağır ve taşın altında sizinde eliniz var. İnternette takip edebiliyorum. Oldukca anlamlı bir çaba içinde olduğunuzu söyleyebilirim. Başarılarınızın devamını diliyorum.

Veger: Bize zamanınızı ayırdığınız teşekkür ederiz.

Vedat Sarı: Bende emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

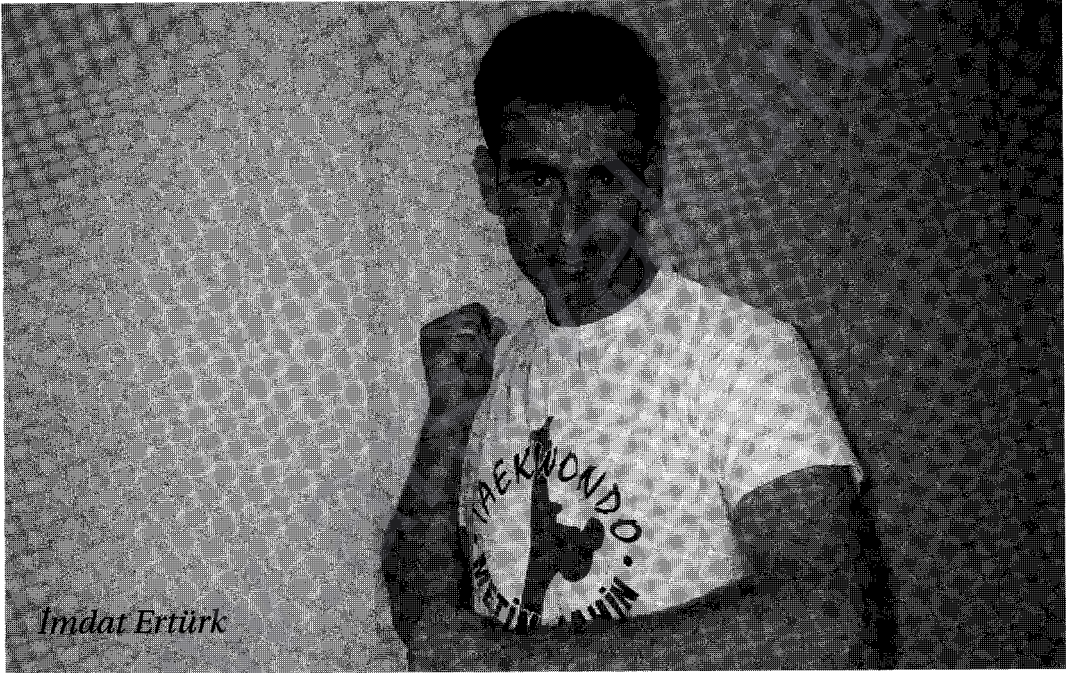
“Amacım halkımı temsil etmek”

Roni Yıldırım

Maruz kaldığı ayrımcı uygulamalar dolayısıyla Türk Milli Takımından ayrılan Kürdistanlı Kick-boksçu İmdat Ertürk, “Benim bundam sonraki amacım;uluslararası kick-boks ve teakwon-do yarışmalarında halkımı temsil etmek” diyor.

taşındık.11 yaşında Selçuk lisesi, ortaokul birinci sınıfa başladım.abim Muhammet Ali Ertürk Teakwondo da Türkiye ve Dünya şampiyonu olması benim uzakdoğu sporuna ilgi duymama neden oldu” diye konuştu.

1991 de Ağrılı, Türkiye ve Dünya şampiyonu olan Ahmet Gündüz'den Konya Belediyespor Kulübünde ders

İmdat Ertürk

Kick-boks dalında önemli başarılarla imza atan İmdat Ertürk,1979 yılında dokuz çocuklu bir ailenin 7.çocuğu olarak Konyanın Sarıkaya köyünde doğan bir Kürt genci. İmdat, spora nasıl ilgi duyduğunu anlatırken,”Babam dokuz çocuğun geçimini çiftçilikle sağlayamaz duruma gelmişti.Bundan dolayı 1990 yılında ailece Konya merkeze

almaya başlayan İmdat, kısa sürede büyük başarılar elde etti.16 yaşında Türkiye gençlerde Kick-boks şampiyonu oldu. Genç yaşta gelen bu başarının kendisini dahada kamçıladığını söyleyen İmdat, sözlerine şöyle devam ediyor. “Yine 1995-1996 ve1997 yıllarında Türkiye Kick-boks şampiyonu oldum.1998’de Türkiye Teakwondo şampiyonu oldum.” Bütün bu başarılarla rağmen ,daha öncede abisi-

ne yapıldığı gibi ,kendisine de 4 sene üst üste şampiyon olmasına rağmen ,uzun bir süre Türkiye milli takımına çağrılmadığına işaret eden İmdat,"4. yılındaki başarılarım artık Türk Milli Takımının yeni Kürt yöneticilerin gözünden kaçmadı. Milli takımın yönetimine dünya şampiyonu Ekrem Boyalı ve Osman Boyalı kardeşler getirilmişti.Boyalı kardeşlerin Kürt olması birazda olsa bana şans getirmisti. 4 yılın sonunda beni milli takıma çağırıldılar." dedi.

Ayrımcılıkla karşılaştı

Türkiye şampiyonunu avrupada ki karşılaşmalara da katılması gerektiğini ,ama kendisinin ayrımcılıkla karşılaştığını anlatan İmdat "Kütah yada kampa girmiştik, beni elemelere

almadan ,üstelik hic bir şey söylemeden geri gönderdiler. 1998'de Ankarada ki milli takımın teakwondo kampına çağırıldılar.Kamp sonunda beni yine elemelere almada tekrar gönderdiler.Halbuki Türkiye şampiyonu olan bir insanın Avrupada ki şampiyonluk karşılaşmalarına katılması gerekirdi. Ama federasyon yöneticilerin emriyle 2. olan sporcu Avrupa şampiyonluğuna katılmıştı. Kürt hocalarım bu karara tepki gösterdiler, ama çok ayrımcılık olduğundan dolayı fazla bir şey yapamıyorlardı. Onlarında milli takımdan atılma korkusu vardı. İlk hocam Ahmet Gündüz milli takım kick-boks baş antrenör-lüğüne getirilmişti. Hocam beni milli takımın İzmirde ki kampına çağırdı. Elemelere katıldım, birinci oldum. Artık benim bu kadar başarılarımdan sonra , Avrupa kick-boks şampiyonası nada katılmama engel olamazlardı" diyor.

Takımdan kaçtı

Ardından Belçika'da Avrupa kick-boks şampiyonluğunda 4 maça çıkan ve dördünü de nakavtla kazanan İmdat ,fransız rakibine yenilince avrupa ikincisi oldu.Türkiye'ye dönme hazırlığı yapılırken takımdan kaçan İmdat bunun nedenlerini şöyle sıralıyor: "artık Türkiye'ye dönmek istemedim. Askere gitmem gerekiyordu. Zaten Kürt olmam bu kadar ayrımcılığa uğramama neden olmuştu. bir de askere gidip Kürdistan'da yürütülen kirli savaşa alet olmak istemiyordum. 1998 yılından beri Hollanda'da mülteci durumdayım.Mazlum Doğan gençlik, Kültür ve spor festivalinde 3 kez birinci oldum.

Kaniya Kuragê

Va kilamê ne zanîn ku a keyê. Lê bi qasî min ji Fatê Evî Birê hû kirî kilamekê gelêk kevnê. Fatê niha 72 saliyê û wê jî ji mezinên xwe hû kiriyê. Mirov dikarê bêje ji sed salî zedêtirê...

Çîrokê xwe jê wiha yê: Lawikekî ji Anatoliya Navîn î li gundekî dûr bi dergîstî biyê. Rojêke li hespê xwe sîyar dibê û terê dergîstî. Tere gundê dergîstiyê xwe û ser kaniya li wî gundî ya bi navê Kaniya Kûragiyê. Li ser kaniyê rastê kalêkî tê, (ji wir û pêda mumkûne ku fantasî bibe) kal dibêje dawiya ûmrî tê hatiyê. Ew jî dibêje kalo wê yekê bi min mekê; xangê minê hevesliyê, gûlyaxî (Wê çaxê Gulyaxî dibirine ji dergîstiyê re) kiriyê tûrkî min ku ez ji dergîstiyê xwe re bibim. Tenê niv saetê îznê bidê min paşê canî min bistînê...

De rê rê kal kalo rê rê
Canîkî hespî qirî te
Li kalê didê silafê
Kalî dibê silav silavê xwedê
Saete hatiyê ser saetê
Deqê ji deqê ranavrê

Kalo bi min mekê wê yekê
Ezê herim ba Telî Erebe dergîstiyê
Niv saetê bidê misadê
Xangê mine hevesliye
Di pê min giredayê kodê gûlyaxê

An anê ezê çûmê ser Qaniyê Kûrahiyê avê
Çatîyê min yekê boşê yekê tiji te
Sûçe wê ne sûçe min dêle
Min ajê çiyê di guna min re kaniya Kûragê şêlin te

An anê sûçe wê ne sûçe min dêle
Qicix ku Heft menê natiyê pî bêriyê
Hîro hatiyê pî bêriyê
Lingî xwe li helbê şîr dexê welo dikê
Xûdekê serî birî mekê tu belê
Tîrbê min bibin ser kaniyê Kûragê
Elê Usifî Tekê

Berhêvkar: Şoreş Reşî

”pêşveçûn û pêşvebirina zimên ji bo hebûn û pêşerojên me muhîmin”

VEGER: Birêz Özden hun dikarin xwe ji xwendawanên VEGER'ê re bidin nasîn.

Özden: Berî her tiştî spasîyên xwe ji bo xebatkarên kovara VEGER'ê pêşkeş dikim ku ew îmkân da me da ku em dengê xwe bighînin xelkê xwe.

Navê min Usiv Özden'e. Ez ji gundê Kelhesen'ê me ku giredayî qezeya Cihanbeylî' ye. Min mekteba bingêhîn li gundê xwe xwend paşe ji mekteba navîn û lîse jî li Konya' yê xelas kir.

Çend salan piştî wê ji ber sebebên sîyasî û ekonomîk derketim Awrûpa. Sala 1985' an hatim Swêd. Li destpêkê ji bo ku zimanê swêdî bihêvîsim çûme qursa zimên û piştî çendekî zeman min wekî memosta dest bi kar kir.

VEGER: Kekê delal, tu niha xwediyê çapxana Still Ofset'e yî. Te çima xwest vî karî bikî, yanî bi gotina din çima ne karekî din lê ev karê weşangerî û pirtûk çapkirinê?

Özden: Ji berê de meroq û hesrete min ya li ser ziman û kultura me hebû. Wek tê zanîn, ziman û kultura me kurdan qedexeye. Zor û asîmilasyonê giran li ser ziman û nasnameya heye. Min jî ji berê de tim dixwast di warê arşîv û dokumente kirina edebîyat, çand û zimanê kurdî de tiştina bikim. Sebeba mezin ya ku ez kişandime nav vî karî ev bû. Lê ji hêla din ve, ji min re kar jî lazime da ku ez dewara xwe bikim. Bi kurtasî meriv dikane bêje ku

ji ber van sebebên ez ketim nav vî karî lê ya din jî ez ji karê xwe hez dikime.

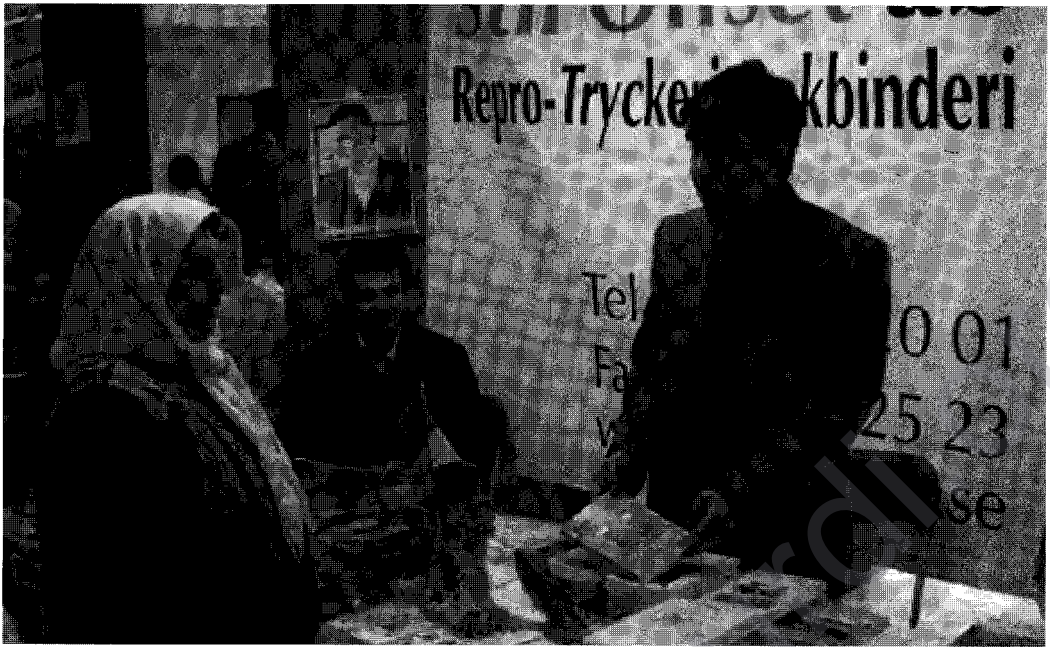
VEGER: Ji bo ku tu vî karî biki û bimeşînî tecrubên te hebûn an jî te li ser vê branşê xwendîye?

Özden: Dema destpêkê, sala 89'an, min li ser bi karanîna komputerê xwendin kir û dîsa paşê demekê çûme xwendina grafîkê ku ji bo karê min tiştêkî muhîme. Ya din a herî muhîm jî li ser vî karî meroq min mezine. Lê ez dikanim bêjim ku niha ji hêla zanebûna kar de çî kemasî û nezanînen me nemane. Bi dorfirehî û pêşketin em karê xwe dimeşînine.

VEGER: Ji aliyê ekonomîk de li ser lîngan mayîn çawaye, yanî hun ji destketinên vî karî memnûnin?

Özden: Bi rastî tenê firotin û belavkirina pirtûkan xwe finanse nake û em ji vî karî pir peran qezenc nakin. Gereke em bi rû de karên din jî bikin ku bikarin li ser lîngan bimînin û di vî karî de berdewam bin. Lewma di vir de dixwazim bînim ziman ku wexta me nû dest bi vî karî kir esnafên me yê ji Anadola navîn ku li vî welatî dijîn gelek destek dane min, karê xwe yê çapkirine bi min dikirin. Ew destek di destpêkê de jî bo min pir bi qîmet bû û tu caran nayê ji bîrkirin.

VEGER: Kek Ûsiv, em dikarin bêjin ku niha karê te bi du rengan dimeşe. Li

hêlekê karê çapkirinê yanî matbaa, li hêla din belavkirina kîtabên kurdî. Dikarî hinekî vê ji me re bînî ziman?

Min karê xwe ji sêrî de jî mîna du karên di nav hev de çêkir, ji xwe fikra min jî ev bû. Him vekî çapxane yanî karê matbaa û hi wekî karê weşanxane. Gerek were gotin ku li derveyî me jî weşanxane û pirtûkxane hene. Ew jî eynî karî dikin; lê ez dikanim bêjim ku di ware belavkirina pirtûkan de ne pir jîr bûn. Hîngê ez fikirîm û min got ji xwe ez vî karî dikime, ezê hîngê dest bavêm karê weşangêrîyê jî. Bi pîranî jî belavkirina kîtabên ku li Swêd çapbûne di nav fikrên min de bû.

Paşê min kîtabên li ba weşanxaneyên mîna APEC, Çapxana Kurdî, Orfeus û yên din gîştik kirrîn. Niha li ba me hemû kîtabên kurdî çî yên zarokan û çî yên din hene. Dîsa dixwazim bînim ziman ku pirtûk bi hemî ziravayên kurdî hatine nivîsîn. Her dîsa kîtabên di warê pîrsa kurdî de hatine çapkirin bi tirkî û zimanê din li ba me hene. Bê îddîa dikarim bêjim ku li

Awrûpa, kîtabên kurdî herî pirtir li weşanxanêya me hene.

VEGER: Birêz Özden, wek însanekî li ser zimanê kurdî xwedî zanebûn, tu pêşveçûna zimanê me çawa dibînî ?

Özden: Mirov dikare bêje ku niha jî ziman pêve di destên me de tiştêk nemaye. Herkes jî dizane ku kultura me bi şikleka giran tarûmar dibe. Bi bawerîya min ku ziman jî dest here hîngê em jî nikanin wekî kurd hebûna xwe berdewam bikin. Ji bo wê pêşveçûn û pêşvebirina zimên ji bo hebûn û pêşerojên me muhîmin. Niha dewleta turk dixwaze li ser zimên çend serbestîyan çêke. Bi fikra min ew lîstîke, ji me re tiştêkî nîne. Dikanim bêjim ku dewlet me prove dike.

Li hêla din kurdên Anadola navîn li Awrûpa dixebitin, dixwazin tiştina bikin. Ji bo wê jî hebûna kovara VEGER'ê muhîme tiştêkî bi qîmete. Kovar û pirtûkên din jî hene, xebatên li ser muzîkê hene, ew gîştik tiştên başin û ez berdewamîya wan ji dil dixwazim.

Însan dikare bêje ku kurdên Anadolê her çiqas 200-250 salin ji welatê xwe dûr ketine û li Anadolê dijîn ; lê bi înteka mezin li ber xwe dane kultur û zimanê xwe parastine. Eger ku ev xebatên hanê hîn jî pêşve herin bawer dikim rîska wendabûn û asimilasyonê wê pir kêmbibe. Lê muhîmtir gerek em xwe organîze bikin û werin ba hev.

Lî hêla din muhîme ku em zimanê xwe çî bi xwendin û çî bi nivîsandin

pêşve bibin û bihêvîsin. Di vê nuqteyê de mesûliyêta dê û bavan mezine. Gerek herkes di malên xwe de bi zimanê xwe qise bike; yanî bi kurdî deng bike. Ev jî bo pêşeroja zarokan pir muhîme. Destpêkê de xwendin û nivîsandin ji min re jî pir zor bû. Lê ez fêrbûm û bawerdikim ku herkesê bixwaze bê zehmetî wê di demeka kin de xwendin û nivîsandina kurdî bihêvîse.

Ji ber ku ji wê pêve çare tune. Dunya ne dunya berê ye, teknolojî mezin bûye îmkân zêde bûne.

VEGER: Kek Ûsiv, tu jî dizanî ku berhev kirin û arşîv kirina berhemên kurdî pir kême. Ji bo ku kilam, çîrok,

helbest, pêkenok û hemî kultura me wê çawa were parastin?

Özden: Ger were zanîn ku ew karekî dorfirehe, me mecbûrî hatina ba hev dike. Ku em organîze nebin, kollektîv nexebitin tîrsa min ewe ku pir tişt wê wenda bibin. Pir wext û zemanê me tune. Dil dixwaze em bi lez werin ba hev sazîyên xwe çêkin da ku ev kultura mezin tune nebe. Emê hîngê bi serbilindî pir tiştan

ji zarokên xwe re bihêlin. Dibe ku edeta me ya arşîv kirine tune. Ew ke-masî li ba he-mû kurdan heye. Nexwa-şîyeka mezine lê gereke em jê re çareyekê bibînin. Kunebe demekê bi şunde didestên me de ji

kultura bav û kalan tiştêk namîne. Di vir de herkes mesûle. Gerek her kurd tiştên di dest xwe de bîne ba hev, bini-vîse û dokumente bike.

VEGER: Hevalê delal, te dema xwe da me, pir spas ji te re. Ji bo xwendawanên kovara VEGER'ê çî gotinê te hene?

Özden: Jî spasîya we hemîyan dikim. Bawerîya min bi we, bi VEGER'ê mezin. Hêvîdarim hunê hîn pir xebatên baş bikin. Dilê min tim bi we re ye. Ji bo xwendewanên we jî silav û hurmetên xwe pêşkêş dikim û serfirazîya hemûyan dixwazim.

“B” Kuralı

Rebeni Celikan

Eğer yörede konuşulan Kürtçe'yi şöyle bir inceleyecek olursanız farkedeyeceğiniz ilk şey ; Kürdistan'da konuşulan Kürtçe'de ortalarında ve sonunda “B” sesi bulunan kelimelerin yöredeki şekillerinde bu seslerin “W” , “V” veya nadir olarakta “P” seslerine dönüştüğüdür. Ayrıca “MB” ikiz sesindeki “B” seside düşer ve sadece “M” kalır.

“B” sesinin “W” ye dönüşmesi;

Kürdistan`da	Yörede	Türkçesi
Zebeş	Zeweş	Karpuz
Heban	Hewan	Dağarcık,tulum,çanta
Debar	Dewar	Geçim
Gebol	Gewol	Bir Yemek çeşidi
Seba	Sewa	“İçin” anlamı veren edat
Xirab	Xiraw, Xeraw	Kötü
Kezeb	Kezew	Karaciğer
Heb	Hew	Tane
Hisab	Hisaw, Hesaw	Hesap
Ereb	Erew	Arap
Sebr	Sewr	Sabır
Nav	Ber	Nav-wer, Nawer Ara, Mesafe
Xerebe	Xerewe	Harabe
Sibê	Siwê	Sabah
Bêbil	Bêvil, Bivil	Burun veya burun delikleri

B” sesinin “P” olması

Bişkof- Pişkof- Dügme

Bêçî Pêçî Parmak

“MB” ikiz sesindeki “B” sesinin düşmesi ;

Kember	Kemer	Kemer
Pembo	Pemo	Pamuk
Simbêl	Simêl	Bıyık
Hembêz	Hemêz	Kucak
Îşqambîl	Îşqamîl	Îşkambil

Bazen Kelime başındaki “B” sesi “V” ye dönüşür.

.....siz anlamı veren önek “BÊ” yörede “VÊ” şeklinde söylenir.

“ İLE” anlamı veren edat “BÎ” bu şekliyle kullanılmasına rağmen bazı kalıplaşmış söylemlerde “V” şeklinde söylenir. Örneğin; “XWELÎ VÎ SERÎ BE” , “XWELÎ VÎ HEŞA BE” denir (Hay senin aklına.... akılsız ! anlamında bir deyimdir.)

Fillerin zaman çekimi sonucunda ortada kalan “B” sesleri “W” ye dönüştürülür.

Fiil	geçmişz. hali	Şimdiki z. hali	Emir hali
Bûn	Bû	Diwê	Biwê
Bihîstin	Bihîst	Diwihîsê	Biwihîze
Birin	Bir	Diwê	Biwe, Pewe
Barîn	Barî	Diwarê	Biware, bibare

(Ayrıca “BÛN” fiili ile türetilmiş bütün bileşik fiillerde aynen “BÛN” fiili gibi çekilir. Mesela Şabûn, Rabûn vb.)

Dile giren yabancı kelimelerde ortada veya sonda bulunan “B” sesleri “W” ye dönüştürülür.

Ebd	Evd (“Kul” anlamında Arapça`dan)
Ebdal	Evdal (Derviş anlamında Arapça`dan)
Kîtab	Kîtaw
Sobe	Sowe
Mektub	Mektuw

Çünkü yöredeki özellikle Kurmanci lehçesini kullanan halk “B” kuralını yani ; - “B” sesi sadece kelimelerin başında kullanılır. - kuralını çok sık uygular.Bu kural gereğince ortalarında veya sonlarında “B” sesi bulunan kelimelerdeki bu sesler genellikle “W” ye dönüştürülür.

Tabii ki istisna kelimelerde mevcuttur;

Cibe; Tüyleri kesilmiş tiftik keçisi

Tirb; Türbe, mezar

Qubiz; Şımarık,havalı

Nebedîyar; Issız

Birbang, berbang; Şafak

Babirce; Papatya (Ayrıca “ Bawîçe” , “Bawirce” şeklinde söyleyenlerde vardır.)

Bu kuralın sadece yörede yaşayan ve Kurmanci konuşan Kürtler’e özgü bir kural olduğunu söylemek iddia etmek biraz yanlış olur. Nitekim yörede konuşulan Kurmanci de buradaki halkın geldiği yerdeki yani “Beriyê Fırat” denilen Fırat nehrinin batısında kalan yörelerde konuşulan Kurmanci ağızlarının özellikle son yıllarda yozlaşmaya başlamış halinden başka birşey değildir.

Ve aslında bu kuralda Kürtçe’yi Kürtçe yapan onun İran dilleri ailesine mensup

kendi başına bir dil olmasını sağlayan, yani Kürtçe'nin ana kurallarından birisidir.

Çünkü Kürtçe kendisiyle aynı kökenden gelen Farsça'la ortak olarak kullandığı kelimelerde Farsçasında "B" olan sesleri "V" olarak söyler.

Farsça	Kürtçe Türkçe	
Ab	Av	Su
Şeb	Şev	Gece
Tab	Tav	Güneş
Esb Hesp	At	
Sêb Sêv	Elma	
Ebr Ewr	Bulut	
Leb Lêv	Dudak	

Hatta Kürtçe'nin bazı lehçe ve şiveleri bu konuda biraz daha ileri giderek kelimelerin başlarında bulunan "B" seslerini bile "V" ye dönüştürürler. Örneğin Zaza lehçesi Kurmanci ve Farsça da "B" ile başlayan bazı kelimeleri "V" ile söyler.

Zazaca Kurmanci Farsça Türkçe

Va Ba Bad	Rüzgar	
Ver Ber Ber	Ön	
Vîst Bîst	Bîst Yirmi (20)	
Vila Belaw		Dağınık

Veya bir Sorani şivesi olan Şixbizin ağzında da bunun gibi örnekler karşımıza çıkmaktadır.

Şixbizinki Kurmanci Türkçe

- Veran - Beran - Koç
- Vî Bwî - Söğüt ağacı
- Vaz dan - Baz dan - Halay çekme, koşmak

Ama bütün bunlara rağmen bu kuralın uygulanırlığı ne yörede nede Kürditan'ın başka yörelerinde %100 değildir ve tam tutarlı bir uygulanırlık haritası yoktur. Yani bu kuralı tam olarak uygulayan bir Kürt lehçesi veya ağzı yoktur.

Teorik olarak böyle bir kural var olmasına rağmen (Bu kuralın dile giren yabancı kelimelere büyük oranda otomatik olarak uygulanması bunun basit bir ses değişimi olmadığını en büyük delilidir.) Pratikte bazı bölgelerde çokça, bazı bölgelerde ise çok nadir uygulanmaktadır.

Bu durum bir tek açıklaması oda; Alfabesinde "B" sesi bulundurmayan veya bu sesi açıkladığımız kural çerçevesinde sadece kelime başlarında kullanan bir dilin Kürtçe'nin kendi başını bir dil olma yolunda geçirdiği evrelerde Kürtçe ile girdiği diyalektik etkileşim ve bunun Kürtçe üzerinde bıraktığı etki.

Kürtlerin Cinlerden Türeme Efsaneleri, Kıyamet ve Mehdi Konuları ile İlgili Bir İma/Mesaj mı Taşıyor?

Rafet Kılıçalp

Kürtlerin kökeni/ortaya çıkışları ile ilgili efsane ve rivayetlerin azımsanmayacak bir kısmı " Süleyman Peygamber/ İsrail ve cinler/ devler" konularını içerir. Bu efsaneleri görelim:

1- "...bir islam tarihçisine göre, Kürtlerin aslı Süleyman peygamber tarafından meclisinden kovulan Cahil yada Cesad adlı cinin soyundan geldikleri veya bu cinin tutsak ettiği bir topluluğun aslından geldiklerini ileri sürer." (1)

2- " Sultan Süleyman bir gün 500 genç cini huzuruna çağırır, onlara batmak üzere olan güneşi takip etmelerini ve Avrupada 500 güzel bakireyi bulup getirmelerini emreder. Cinler uzun bir arayış ve seçmeden sonra, Mayıs ayındaki "Dolunay"a benzer 500 güzel kıza bir araya getirirler. Ancak kralın sarayına döndüklerinde, Süleyman ölmüştür. Bakire kızlar cinlerin hoşuna gider ve onlarla evlenirler, onlardan çok sayıda çocukları olur. Böylece Kürt halkı meydana gelir." (2)

3- "Bazı yazarlar da 'Kürtler Allahın üzerlerinden perdeyi kaldırdığı bir cin topluluğudur demişlerdir.'" (3)

4- " Bazı tarihçiler cinlerin Havva'nın kızlarıyla evlendiklerini, onlardan da Kürtlerin doğduğunu öne sürmüşlerdir." (4)

5- " Kürtler Ortadoğunun dağ halkıdır. Ataları hakkında mitolojik söylentilere göre akıllı bir kral olan Salomon'un soyundan gelmiş olabilirler." (islam dünyası ansiklopedisi, aktaran: Kürdistan tarihi, E: Xemgin)

6- " Bu kavim atılgan ve cesurluğuyla ün salmış, öyleki bazı Arap yazarları Kürtlere 'cinler aşireti' demişlerdir: El Akrad taifetün minel cin." (5)

7- " Sultan Süleyman genç ve güzel köle kadınları kovar; bunlarda jasad adlı devle bütünleşir ve Kürt halkını meydana getirirler." (2) Israrlı bir şekilde Kürtler, Süleyman peygamber/İsrail ve cinler/devler arasında bir ilişki kurulmasının muhtemel sebeplerinin anlaşılabilmesi için islamın en önemli kaynakları olan Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in sözlerine (hadislere) bakmak gerekir.

A- " Süleyman'ın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan müteşekkil orduları toplandı; hepsi birarada (onun tarafından) sevk ediliyordu." Neml 27:17

B-"...rüzgarıda Süleyman'a (onun emrine) verdik ve onun için erimiş bakır kaynağından sel gibi akıttık. Rabbinin izni ile cinlerden bir kısmı onun önünde çalışırlardı. Onlardan kim emrimizden sapsa ona alevli azap tattırırdık." Sebe 34:12

C-"...iblis cinlerdendi." Kehf 18:50

D-"...rüzgarı onun (Süleyman'ın,RK) emrine verdik ki O'nun direktifi ile istediği yöne doğru kolayca essin; bozguncu güçleride (Onun hizmetine verdik) her tür yapı ustasını ve dalgıç ve zincirlerle birbirlerine bağlanmış diğerlerini..."Sad 38:36-38

E-" Şeytanları da O'nun (Süleyman'ın,RK) emrine verdik. Hepsini bina ustası ve dalgıçtı." Sad 38:37

F-"Kendisi için dalgıçlık eden, daha başka işide yapan şeytanları da O'nun (Süleyman'ın,RK) emrine verdik. Biz onları koruyup gözetiyorduk." Enbiya 21:82

G- " Hani cinlerden bir grubu, Kur'anı dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Kur'anı dinlemeye hazır olunca (birbirlerine) 'susun' demişler, Kur'anın okunması bitince uyarıcılar olarak kavimlerine dönmüşlerdi" Ahkaf 46:29 Sad suresi 38:36-38'de Süleyman'ın emrine verildiği söylenen rüzgar, bozguncu güçler, yapı ustaları, dalgıçlar ve zincirlerle bağlı olanların kim (ler) yada ne(ler) olduklarını incelemeye çalışalım. Masonluğun doğuşu ile ilgili efsanelere göre masonluk , Hz. Süleyman'ın yaptırdığı Kudüs Tapınağını yapan Hiram usta ile başlamıştır. Masonluğun efsanevi ku-

rucusu Süleyman (ın yapı ustası Hiram usta)dır. Dolayısıyla Sad suresi dahil pek çok surede bahsedilen yapı ustaları masonlardır. Süleyman'ın emrine rüzgarın verilmesi, "rüzgar-rüzgarın sürüklediği bulut" ve "bulut-yağmur-su" ilişkisi sebebiyle bizi suyun sembolik (gizli, ezoterik, mistik) anlamını incelemeye götürür.

Su sembolü bilgi (gizli kutsal bilgi, RK), (7) ,"bolluk-bereket", "arınma temizlenme", "îyaşam," "îyenilenme-diriliş-yeniden doğuş" anlamlarını içerir. Suyu ulaşmak isteyen kişi ve güçler bu suyu (bilgiyi, bereketi, huzur dolu tertemiz bir yaşamı, dirilişi) elde etmek istiyorlarsa suyun dalgıç ve muhafızlarını yani masonları alt etmek, bir şekilde onları aşmak zorundadır. Bence kur'an'da kastedilen budur. Bozguncu güçler ve zincirlerle bağlı olanlar Kur'an'ın cehenneme gireceğini söylediği cinler, insanlardır.(8)

KİMDİR, YADA NEDİR BU CİNLER?

Kur'an'da cin kavramı çok değişik anlamlarda kullanılmıştır. "En çok karşılaşılan anlam, bedensel bir varlığı olmadığından bizim bedensel duyularımızın dışında kalan ruhsal güçler ve varlıklardır; bu hem 'şeytanları' ve 'şeytani güçleri', hemde melekleri ve meleki güçleri

ihativa eden anlamdır, çünkü onların tümü duyularımıza kapalı olan varlık veya güçlerdir."(9)

"Birkaç örnekte...(mesela Ahkaf 46:29-32'de ve Cin 72:1-15'te) cinn (ar.cinler) terimi bizatihi görünmez olmayan, ama o zamana kadar tanınmayan/bilinmeyen (görülmemiş) varlıkları gösterir."(10) Ahkaf 46:29 ve Cin 72:1'de cinn(cinler) kavramı "o ana kadar görülmemiş olan varlıkları, yani halkın

ve Kur'an'ın nazil olduğu kimsenin daha önce rastlamadığı yabancıları göstermektedir. Ahkaf 46:30'da geçen cinn, Hz. Musa itikadının mensuplarıydı çünkü Taberi birçok yerde, bu surede(Cin 72'de,RK) ve Ahkaf 46:29 ve devamında işaret edilen cinin Fırat'ın yukarı taraflarındaki bir kasaba olan Nusaybinden olduklarını söyler." (11) iki surede geçen cin kavramının Kürdistan'dan (Nusaybin) gelen Yahudileri kastetmesinin Kürt efsanelerinde geçen cin kavramını aydınlatabilecek bir ipucu olduğunu düşünüyorum. Efsanelerde geçen cinler

Yahudileri (ve Yahudilerin birlikte çalıştığı diğer müttefiklerini, masonlar, Bilderbergler, B'nai Brith, CFR, AIPAC, Trilateral..RK) kapsar.<Kur'an'da bahsedilen cinlerin insanların bilmediği, tanımadığı, yabancı(insan)lar olmasına benzer bir durum Zerdüştlüğün kutsal kitabı olan Zend Avesta'da da bulunmaktadır. Zerdüştlükte daeva kavramı kötülük meleklerini

(cinleri,RK), şeytani güçleri kapsar. Avesta'nın bir bölümünü oluşturan Yasna 32:1'de daeva'lar imanlılar arasında varlığını sürdüren bir aile, klan olarak geçer(12). Daeva'ların normal insanlar arasında yaşayan insanlar sunulması cin, demon, ruh, ilah, şeytan(lar) vbg. denen güçlerin insanlar olabileceklerini gösterir bence. Devler inanç alanında cin tasarımı kapsamı içerisindedir. Hemen bütün mitolojilerde tanrılara karşıdır ve kötülük kampında yer

alırlar. Cücelerde cin türünden sayılırlar. Devler ve cücelerin mağaralarda barındıklarına inanılmıştır. (13) Kehf suresinde(50.ayet) iblisin(şeytanın cinlerden olduğu söylenmiş, Sad suresinde(37.ayet) ise şeytanların bina ustası, dalgıç ve zincirlerle bağlı olanlar

oldukları söylenerek dolaylı yollardan da olsa bina ustalarının, yani masonların cin oldukları, yada cin olarak takli edildiği/varsayıldıkları söylenmiştir. şöyle özetlenebilir: ŞEYTANLAR: İBLİS: CİNLER: DALGIÇLAR: ZİNCİRLERLE BAĞLI OLANLAR..Kürtlerin kökenini cinler/devler ve Hz. Süleyman ile ilişkilendiren efsaneler rivayetler birer kehanettir; geçmişte yaşanmış bir olayı değil, kıyamet vakti yaşanacağı düşünülen-beklenen bir olayı semboller aracılığıyla anlatan efsanelerdir. Bu efsaneler kıyamet vakti kürtlerin cinler (devler, cüceler, yani masonlar,RK) tarafından zulmedileceğini sembolik bir dille anlatmaktadır. Süleymanın meclisinden kovulan cinin tutsak ettiği halk Kürtlerdir şeklindeki rivayet asırlar öncesinden masonların (Süleyman'ın yapı ustası olan şeytanlar/cinlerin) Kürtlere zulmedeceğini önceden bildiren birer kehanettir (iddiadır, inançtır, beklentidir). Kıyametin önemli alametlerinden (işaret, belirti) biri yecüc-mecüc denen bozguncu, vahşi ve saldırgan bir kavmin dünyaya saldırmasıdır. Cüce oldukları yönünde bir inanç vardır(13). İslami kaynakların ısrarla Türklerdir dediği bu iki kavmin cüce olduklarının söyleniyor olmasını ve cüce: cin özdeşliğini hatırladığımızda şu sonuca varılabileceğini düşünüyorum: Kıyamet vakti, Türklerin Kürtlere zulmedeceği asırlar öncesinden bildirilmiş/iddia edilmiştir. Kimi alimler yecüc denen kavmin Türklerin ileri gelenleri, yöneticileri olduklarını söylemektedir ki, bende böyle düşünüyorum. Daha somut bir ifade ile söylemek gerekirse yecücler Türk masonlardır. Yakın dönemin en tanınmış masonu Süleyman Demireldir. Kıyametin önemli bir diğer alameti ise Deccal denen bozgun-

cu, yıkıcı, insanları aldatıcı, yalancı bir varlığın ortaya çıkmasıdır. Bence Decal denen varlık/güç, masonlar ve onların diğer müttefikleri olan güçlerdir. İşte yecücler bu gücün Türkiye'deki üyeleridir.

Türk milliyetçiliğinin simgesi olan 3 hilal deccal denen gücün simgelerinden biridir ve Türklere çok çok önceden 'sizi kullanacağım, siz benim oyunuma geleceksiniz' biçiminde gizli bir iddiayı taşımaktadır. Kurt, deccal denen gücün sembollerinden biridir. Türklerin kıyamet öncesinin vahşi, barbar ve bozguncu halkı olduğuna ilişkin inanç, Türk mitolojisinin içine nakşedilmiştir. Türklerin kurttan türediği veya kurtun Türklere yol gösterdiği biçimindeki efsaneler aslında bozguncu, vahşi, yecüc-mecüc'lerin Türkler olduğunu sembolik bir dil kullanılarak anlatılmaktadır. Kurt çok önemli bir semboldür (vahşet, barbarlık sembolü). Türklerin değil onların faşist yönetici kesiminin sembolüdür bence.

Eski ingiliz başbakanlarından olan mason W.Churchill:'Dünyada büyük bir olayın, büyük bir planın yapıldığını ve bizimde bu planda sadık uşaklar olarak hizmet edebildiğimizi görmeyen kördür' demiş(14). ABD'nin eski başkanlarından olan mason F.D. Roosevelt ise: Politikada hiçbir şey tesadüf değildir. Birşey vuku buluyorsa o hadisenin bu şekilde zuhur edeceğinin önceden planlandığından emin olabilirsiniz' demiş(15).

Masonluk din ve millet ayrımı yapmadan bütün insanlar arasında kardeşlik ve sevgi prensiplerini yaygınlaştırmak iddiasında bulunan, azaları arasında

menfaat ilişkilerini gözetken bir teşkilatlanmaya dayanan, ülkelerin iktisadi, siyasi ve idari hayatında tesirli bir rol oynayan gizli, beynelmînel teşkilat'tır.(16). Marx, Lenin, Stalin ve Mao'nun, ABD'nin kuruluşundan 1980 yılına kadar olan 38 başkanından 18'inin (örn. Washington, Roosevelt, Lincoln, Franklin), Osmanlı imparatorluğunu yıkıma götüren ittihat ve terakki cemiyeti üyelerinin hemen tamamının, Atatürk de dahil olmak üzere TC'yi kuran çekirdek kadronun hemen hepsinin, Voltaire, Dostoyevski, Nazım Hikmet'in, Napolyon'un... mason oldukları söylenir.

Tarihteki büyük (örn.1848 Paris Komünü, Fransız ihtilali, Ekim Devrimi, ABD'nin kurulması, amerika bağımsızlık bildirgesi, vb) olaylar tarafımızdan planlanıp yürütüldüğünü söyleyen bu cemiyet planlarını rastgele değil mitoloji ve kutsal kitapların kıyamet ve Mesih/ Mehdi ile ilgili kehanetlerine göre hazırlamaktadır. Kendi kökenlerini Süleymanın yaptırdığı mabete balayan masonlar için Süleyman ve Tevrat çok önemlidir. Kur'an ın deyişiyle yapı ustası cinlerdir onlar. Cin gibi'dirler , karda yürür izlerini belli etmezler. Masonlar aralarına yeni bir üye alırken gördükleri, öğrendikleri bilgi ve sırları anlatmayacaklarına dair yemin ettirir, onlara eğer anlatırlarsa ağır bir şekilde cezalandırılacaklarını söylerler. İnsanların büyük bölümünün onları bilmemesinin, farketmemesinin sebebi onların çok gizli çalışmalarını, dışarıya sır vermemeleridir.

Var iken yok, yok iken vardır onlar. Vardır onlar, ama insanlar onların varlığını bilmez, bilse bile onların güçlerini, imkan ve gizli hedeflerini bilmezler.

Eğer insanlar onların çalışmalarını bil-seler idi onlar rahatça çalışmazlardı. Bu yüzden gizli, saklı çalışırlar ki insan-lar

kendilerini farketmesin. Bu sebepten olsa gerek ki Kur'an onlara görünme-dikleri için cin demiştir. Museviliğin kutsal kitabı Tivratta 'Tutsak Sion Kı-zın'dan bahsedilir. Beklenen kurtarıcı-dan bahsedilen İsa ya 52:2'de kıyamet vakti tutsak edilib boynuna zincirler balanacak bir kızıdan /'Tutsak Sion Kı-zından bahsedilir. Tivratta bahsedilen tutsak kız bence, kurt efsanelerinin bahsettiği 'Süleymanın cinlerinin tut-sakettiği halktır, Kürtlerdir(22). Kimi rivayetlerde cinlerin Süleyman için ge-tilen bakire kızlarla evlendiklerinin söylenmiş olması bizi mitolojide 'Hi-eros Gamos: Kutsal Evlilik' denen olayı incelememizi gerektirir. Bu konuya başka bir yazıda değineceim. Kısaca özetlemek gerekirse 'evlilik' gizli inançlar ışığında Kürt Halkının kurtu-luş şeklini ve zamanını anlatmaktadır: Süleyman 'ın vefat ettiği, onun cinleri-nin amaçlarına vardığı zamanda kıya-met vakti Kürt halkının zulme başkal-dırmak için dağa çıkacağı/kaçacağı bir zamanda gerçekleşeceği düşünülen bir olayı anlatıyor. 'Zulmedilen Sion Kızları' kapalı olarak Kuranda da geç-mektedir bence. Kehf suresinin Zul-karneyn'den bahseden ayetlerinde (83.ayet ve sonrasında)iki settin ara-sındaki bir kavim Zulkarneyn'e yecüc-mecüc denen bozguncu, terör estiren kavmi şikayet eder. Zulmedilen kavim Süleyman ın cinlerinin (masonların) zulmettiği halktır. Bu sebepten olsa gerek ki, bir islam alimi bu kavmin cin-lerden(yani Kürt, RK) olma ihtimali olduğunu iddia etmiştir.(17)

Kimi kaynaklar yecüc-mecüclerin cü-ce olduklarını kaydeder. Cüce: cin:

dev: mason özdeşliğini hatırladığımızda zulmedenin Türkler değil onların yö-neticilerinin ve bu yöneticilerin oyu-nuna gelen bir kısım Türk ırkçılarının olduğunun kastedildiği sonucu çıkar.

Masonluğun simgelerinden biri de kurttur. Türklerin kurttan türeme efsa-nelerinin olağanüstü derecede fazla olmasının sebebi sanırım biraz netleş-miş oluyor.(18) Zulkarneyn arapça da iki boynuz sahibi sahibi demektir. İncil de mesihin-kurtarıcının sembollerin-den biri kuzudur ve kuzunun iki boy-nuzlu olduğu söylenir (bkz. incil, Yu-hannanın vahyi: 13:11). Kimi Yahudi Tivrat yorumcularına göre de mesihin boynuzları vardır. Tivratın yorum ki-tapları olan Talmut ve Midrash 'i anla-tan bir kitabın konu başlıklarından bi-ri bile yeterince fikir veriyor sanırım: Mesihî boynuzu {das horn des Mesi-as}(19) Bir islam alimine göre Zulkar-neynin annesinin cinlerden olma ihti-mali vardır. (20)

Şerefhan'ın yazdığı şerefname de /Kürt Tarihinde aktarılan bir hadise göre Türkistan hakanı Oguz Han'ın Hz. Muhammed'e yolladığı heyetin başın-da bir Kürt vardır ve Muhammed bu Kürdü beğenmez. şöyle beddua eder: Allah bu kavmi kendi arasında birleş-meye muvaffak etmesin; birleştikleri taktirde, onların eliyle dünya yok olur' demiş. Kıyamet, Kürtler ve Türklerin çok imalı bir şekilde Muhammed tara-fından zikredilmiş olması veya birileri-nin Muhammed adını kullanarak bu hadisi uydurmuş olması gizli inançlar-da Kürtler, Türkler ve kurtarıcı Mehdi-nin bu iki halkın birlikte yaşadıkları cehenneme dönmüş bir ortamda orta-ya çıkacağına ilişkin bir gizli inancın ipuçlarını taşıdığını düşünüyorum.

Tevrat ve İncilde kurtarıcının sembollerinden biri de 'filiz' veya fidan'dır. Zebur'da İsrailin kurtulması için dua adını taşıyan Mezmur 80{79}:8-11'de <<Mısırdan bir asma çubuğu kopardın/uluslar kovup yeniden diktin onu./Onun için toprağı düzelttin,/Kök salsın da ülkeyi doldursun diye./Gölgesi dağları örtüyordu,/ve dalları Allahın sedirlerini/çubuklarını denize kadar uzatıyordu/ ve filizlerini Irmağ(Fırat) kadar.>>(21)diyerek beklenen kurtarıcının (Mehdi, Mesih) Fırat kıyısından/Kürdistan'dan çıkacağını ima etmiş olmuyor mu? Asma cubuğu/bağ ve fidan/filiz sembolleri ile ilgili bir sure Kur'an da bulunmaktadır. Kehf suresi 32. ayetinde bahsedilen 2 bacı kıssasında bahsedilen ürününe el konulan bacı hikayesi tevrattaki bağ: İsrail halkı özdeşliği gözönüne alındığında zamanı gelince İsrailin elindeki bir imkanın onlardan alınıp bir başka halka verileceğini ima etmektedir bençe. Nasıl ki bağın ilk çubukları İsrailin düşmanı olan Mısır'dan alındı ise zamanı gelince onlardan da alınıp zulmedilen başka bir halka (Kürtler ve Türkler?) verilecek. Bağ zulmedilen halklara geçiyor ve o zulüm gören halk yeni bir bilinç ve misyonla atağa geçiyor. Sanırım kastedilen bu...

KONU İLE İLGİLİ BİRKAÇ ALINTI

1- Kıyamet ile ilgili bir kehanet: O zaman şimdi tanınmayan bir kavim, cinnet ve alçaklığın zararlı otlarını koparıp atacak ve insanlık zihniyetine sadık kalmış olanlar kötülüğe karşı savaşa götürecektir. Bunlar milletlerin ölümü ile temizlenmiş olan dünyada yeni yaşam kuracaklar. (aktaran: Kıyamet alametleri, Ergun Candan, Sınırötesi

yay.ist.2000)

2-Buhari'nin (öl.869)şeyhi Nuaym b. Hammad (öl.856) Deccal'in bir insan değil, aksine çevresinde kendisi için hazineler çıkaran cinlerin olduğu bir şeytan olduğunu söylemektedir. (Aktaran: Deccal komplosu, Said Eyyüb, SIR YAY.ist.2000)

3-'...Sonra İsa iner ve insanlara şu çağırımı yapar: Ey insanlar! Sizleri şu pis yalancıya karşı harekete geçmekten alıkoyan nedir? Onlarda; 'Bu cinlerden olan adama karşı mı? derler ve harekete geçerler! (İbni Hanbel, Ahmed Muhammed, Müsnedü Ahmed b. Hanbel,5, aktaran: Deccal komplosu, Said Eyyüb)

4- Çok eski Hint mezheplerinden biri olan Caynaların kıyametle ilgili kehanetlerinden biri <<...Kıraç dünyanın cücemsi korkunç yaratıkları mağaralarından çıkacaksonra Padmanadha adında bir kurtarıcı...>> (Aktaran: Kahramanın sonsuz yolculuğu, Joseph Campbell,Kabalcı Yay.ist,2000,s.300)

5-<< Ey Sion kızı ,büyük sevinçle coş, ey Yerusolim (:Kudüs)kızı; bağır, işte kralın adildir ve kurtarıcıdır; alçak gönüllüdür ve bir eşek üzerine, evet, eşek sıpası üzerine binmiş sana geliyor...>> (Tevrat,Zekarya,9:9.)

Dipnotlar

1-aktaran: İslamiyete Kadar Kürdistan Tarihi,E.Xemgin, Agri verlag, Köln, 1992

2-aktaran: Kürtler(Tarih,Kültür ve Yaşam Mücadelesi),Zuhdi El-

Dahoodi,Deng yay. ist,1995

3-Şerefname(Kürt Tarihi), Şerefhan, Hasat yay, ist, 1990

4-age.

5-Kürtler,B.Nikitin, Özgürlük yolu yay. 1986

6-aktaran:Kürtler,zuhdi el-Dahoodi

7-suyun bilgiyi simgelediğine ilişkin bilgi için bkz, Gizli Sırlar Öğretisi, Er- gun Candan, Sınırötesi yay, ist.1998

8-Kur'an'daki rüzgarın bulutu sürük- leyip yağmur/su yağdırması olayı ile ilgili örnek için bkz. Fatir suresi35:9.

9-Kur'an Mesajı(Meal-Tefsir), Muham- med Esed, işaret yay.ist.2000. Ek 3,Cin Terimi ve Kavramı, s.1335

10-age

11-age,s.1195.Sanırım bahsedilen hadis su(RK):<<...Bana Nasibin cin- lerinden bir kurul geldi.Ne güzel cin- lerdirdi bunlar. Benden yiyecek ist- ediler.Bende onlar için Tanrıya uğ- radıkları her kemikte ve tezekte yiyecekleri şey bulsunlar diye dua et- tim.>>(aktaran:Din Bu-3,Turan Dur- sun, Kaynak yay.ist, 1992.

12-bkz. Gathalar (Zarathust- ra):çev.M.Sıraç Bilgin, Doz yay,ist, 1996

13-Bkz, inanç sözlüğü, Orhan Hançer- lioglu, Remzi kitabevi,ist,2000

14-aktaran:’(Dünyayı Kimler Yönetiyor)Gizli Dünya Devleti,Gary Allen’ist, 1996

15-age.

16-Büyük Türkçe Sözlük, D.Mehmet DOGAN;iz yay.1996

17-örn. Ebu Hayyan’ın bu görüşte ol- duğu söylenir, aktaran:Zulkarneyn, İs- kender Türe,Simurg Kitap yay,ist, 1998

18-(bkz,Dünya Siyasetinin Perde Ar- kasındaki Güç)Tarih Boyunca Mason- luk,J:M:C:C:Y;Rodriguez,Kayhan yay,ist, 1999) Bu kitapta Sili’deki masonların kendi çocuklarına yav- rukurt dedikleri yazılı.

19-bkz,Gottes Gesalbter,Moritz Zobel,Socket verlag/Jüdischer Buch- verlag, Berlin, 1938

20-bkz,Zulkarneyn,i,Türe.Biruni’nin Zulkarneynin annesinin cinlerden ol- duğunu iddia ettiği bu kitapta ak- tarılıyor,

21-Zebur(Mezmurlar),Müjde yay, ist, 1995

22-(islam dünyası ansiklopedisinin) Kürtlerin Süleyman adlı kralın soyun- dan gelmiş olma ihtimalinin olmasın- dan bahsetmesinin sebebi Kürtleri hep israil ve Süleyman peygamber ile ilişkilendirme telaşından mı kaynak- lanıyor acaba? (Salomon(ib- ranice):Süleyman)

Gotinên Mezinan

Ez qurbana wî kurrî mut firot bekmez kirrî
 Devê têrê vemeke kulfetê birçî meke
 Tirî bi guşîya şar bi rişîya xweşin
 Ji dayîka jîr kêjka xweşbîr
 Kewanî nezane xwedîyê malê xizane
 Ecer hatin kevin xilatin
 Çel mêrî çê bîne şîrê dê
 Navê giran mala wêran
 Xelkê ne ji mala te çî dizane bi halê te
 Berê xwanga berve bira berê bira berve gira
 Herç û govend
 Mirîya kir zindîya xwar
 Bi qûna tazî dil dawetê dixwaze
 Kurtan danîn ser kerê ker eynê kera berê
 Beranê çê li dor fêze berxê çê li ber kozê xuyaye
 Te gurek kuştî kê nehêştê
 Pîrr gerîye pîrr dirrîye
 Bûyî ewrek reş û tarî min kir nekir qet nebarî
 Sêva sorî lê di ber min de narî xwarê
 Li rîya Helebê li nalê keran digerî
 Ji çel kanî av anî bi gemara te nikanî
 Genim guhêrî bi çevder rizqê malê neanî der
 Tiştê neçê para keçê
 Ji hev bi dûr gul û nûr
 Serîyê bê heş dixwazê kumê reş
 Kûzê avê li rîya avê
 Ji şîrî bigre heta pîrî
 Dîna rêç kora kêç
 Ji pezê pîr çî kir ku ji kavirê kur çî bike

Veger bir yaşına bastı

Orta Anadolu Kürtlerine yönelik olarak geçtiğimiz yıl yayın hayatına başlayan Veger dergisi 4. sayısı ile birlikte birinci yılını Almanya'nın Köln kentinde düzenlediği bir resepsiyonla kutladı.

19 Nisan 2003 tarihinde Köln kentinde ki Alte Feuervache toplantı salonunda düzenlenen resepsiyona Veger dergisi temsilcileri, yazarları, dağıtım-cılar ve dostları katıldı.

Saat 17.00 de başlayan resepsiyonun açılışını Veger dergisi redaksiyon üyelerinden A. Fuat Gürsel yaptı. Daha

bir döneme girmesine vesile olduğunu belirten Alpavut "ancak bölgenin en büyük statükocu gücü Türkiye halen deşmemek için direnmektedir. O kadar ki, kendi sınırları dışındaki Kürtlerin kendi şehirleri Musul ve Kerkük'e girmelerine tahammül etmeyecek kadar kadar pervasızdır. Ve bütün dünyayı ayağa kaldırmaya çalışmaktadır." dedi.

Bu olayın ilk olarak, Ortadoğu'da değişimin asıl en büyük statükocu güç Türkiyenin değişimi ile başlayacağı, bu statükonun parçalanmadığı sürece,

sonra söz alan Veger Genel Yayın Yönetmeni Murat Alpavut Redaksiyon adına bir açıklama yaptı.

Veger'in resepsiyonunun, dünyanın yeniden şekillendiği günlere denk geldiğini, büyük bir adaletsizlik olan, bölge ve Irak halklarının onurunu hiçe sayarak gerçekleştirilen Irak müdahalesinin aynı zamanda başta Kürt halkı olmak üzere bölgenin tamamının yeni

hangi ülke sınırları içinde olursa olsun, Kürtlerin en doğal haklarını kazanmalarının önünde en büyük engel olmak için çabalayacaklarını, Musul ve Kerkük konusunda, Türkiye'nin tavrının bunun en güzel kanıtı olduğunu söyleyen Alpavut "Bu durum bize Kürtlerin hangi devletlerin sınırları içinde olurlarsa olsunlar, ulusal birliğin ne kadar acil bir sorun olarak kendi-

sini dayattığını göstermektedir. Dergimiz Veger, dünyanın bu yeni şekillenmesi sürecinden, Kürt halkının bütün ulusal ve toplumsal haklarını kazanarak çıkmasını diliyor” diye konuştu.

Veger'in, en başta Kürtlerin en büyük problemi olan -kimlik- sorununun çözümünün bir parçası olmak bir iddia ve amaçla çıktını söyleyen Alpavut, Kürt kimliğinin siyasal alanda tanınmadığı sürece, Kürt sorununun da hiç bir ülkede çözülemeyeceğini, Veger olarak böyle bir çözümün parçası olmak gibi bir misyon üstlendiklerini ifade etti.

Kürtlerin anayurtlarından müthiş bir biçimde dünyanın dört bir yanına savrulduklarını ve ağır bir asimilasyona tabi tutulduklarını dile getiren Alpavut, Vegerin amaçlarından birisinin de bu sürgün alanları arasında köprü olmak olduğunu belirtti.

Açıklamasında, Veger olarak, Ulusal anlamda yaşanan siyasal sürecin bir parçası olarak kendilerini gördüklerini dile getiren Veger Genel yayın yönetmeni, Orta Anadolu'da ki Kürtlerin yarattıkları değerleri, atasözleri, deyimler, masallar, fıkralar vb. gün yüzüne çıkarmayı başta Kürdistan halkı olmak üzere bütün Kürt halkı için ortak bir değer haline getirmeyi hedeflediklerini ifade ederek sözlerini bitirdi.

Resepsiyona, Rıza Erdoğan, Abdullah Kaya ve Şoreş Reşi de birer kutlama mesajı gönderdiler. Ayrıca Resepsiyona katılan Birnebun dergisi temsilcisi İhsan Türkmen de Vegerle dayanışma içinde olduklarını belirten kutlama mesajlarını okudu.

Özgür Politika gazetesi temsilcisi Mehmet Sebatlı ile Hasan Bozlak, Celal Vural gibi hukukçularında katıldığı

resepsiyonda yapılan Konuşma ve mesajların okunmasının ardından Dilşad Nüdem Kürtçe şiirlerini okudu.

Veger ailesi olarak özgün ama coşkulu bir şekilde geçen resepsiyonda Davul zurna eşliğinde halaylar çekildi. Bölgeye ait komik fıkralar ve olaylar anlatıldı.

Resepsiyonun sonuna doğru orada bulunan kitlenin Veger ile ilgili düşünce eleştirisi ve önerileri alınarak dergi temsilcileri tarafından açıklamalar yapıldı.

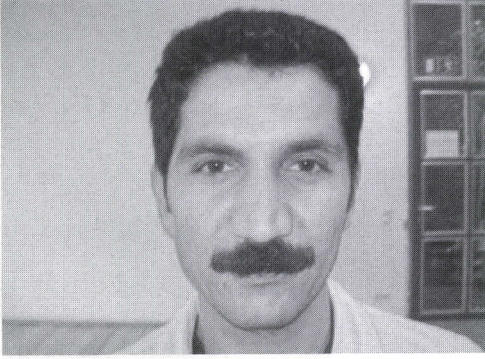
Resepsiyon saat 22.00 de sona erdi.

Resepsiyona katılanların düşünceleri :

Dorothy Suna Geçici (Cinsel Taciz ve Tecavüze karşı mücadele çalışmanı)

Ben Vegerin resepsiyonuna katıldığım için çok memnunuz. Türkiyeden gelen Kürtlerin kendi dillerinde kendilerini ifade etmeye çalışmaları, kendi yayın organlarını çıkarmaları çok önemli. Veger gibi yayın organları sayesinde kendi kültürleri, tarihleri konusunda daha çok bilgi sahibi olacaklar. Burada Vegeri kutluyor ve başarılar diliyorum.

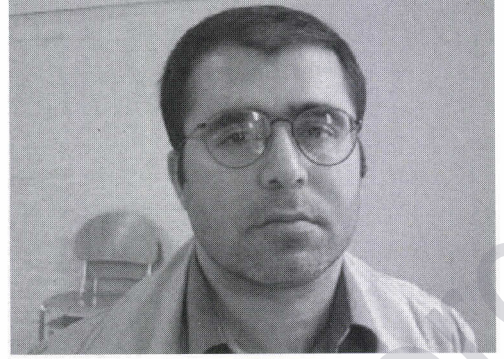
Rafet Kılıçalp (Kulu / Konya)

Vegerin birinci kuruluş yıldönümü için verdiği bu resepsiyon bence çok anlamlı. Bu Tıp dergiler her alanda gerekli olduğu gibi bu alanda da bir boşluu doldurdu bence. Büyük bir gereklilikti. Bence ilk olmanın getirdiği bir takım eksiklikler vardı ama çok kısa zamanda bunları aştı yola devam ediyor. Yolumuz uzun ama biliyorum başaraçacağız.

Cengiz Kaya (Celep)

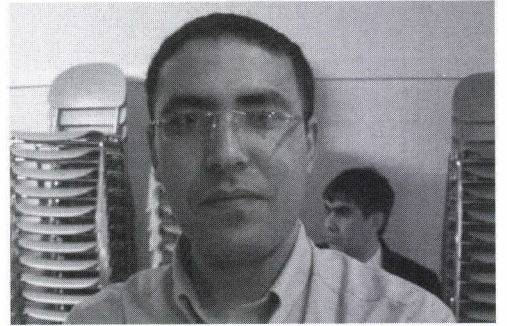
Vegerin çıkışı bizim açımızdan çok güzel ve gurur verici bir şey. Halkımızı, bizleri, kültürümüzü tanıtmak, aktarmak gibi bir görevi yapıyor. Ayrıca Vegerin birinci yılını kutluyor nice yıllara diyerek başarılarının devamını diliyorum.

Mehmet Sebatlı (Özgür Politika)

Vegerin birinci kuruluş yıldönümünü Özgür Politika olarak kutluyor, önemli çalışmalarının devamını diliyoruz. Veger bize ülkesinden uzakta sürgün bir halkın yitmediğinin tam tersi bu sürgünü tersine çevirdiğinin adıdır. Sürgünü boşa çevirmenin adıdır. Bu anlamıyla ülkeye büyük bir ışık saçıyor. Diyebiliriz ki ülke oraya bakıyor tıpkı onların ülkeye baktığı gibi. Veger organizmanın önemli bir parçası. Vegerin özellikle tarihi ve folklorik çalışmaları önemli. Bu çalışmalarını dahada derinleştirmesi, geliştirmesi gerekiyor. Kürtçe yazmasında moral verici bir şey.

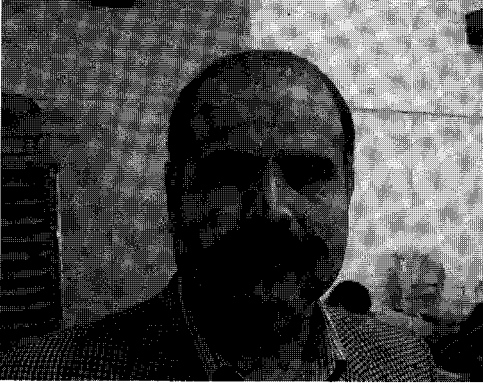
Bu anlamda Veger in büyük bir manevi güç oluşturduklarının bilincinde olmalılar. Çalışmalarının devamında başarılar diliyorum.

İhsan Türkmen (Birnebun)

Vegerin birinci yıl resepsiyonuna ka-

tıldığım için çok sevindim. Memnun oldum. Çok iyi bir şey. Bu anlamda Veger'e başarılar diliyorum.

Feridun Yurtsever (Gölyazı)

VegerOrta Anadolu Kürtleri için bir ihtiyaçtı bence. Bu bir zorunluluktan ve Veger'in çıkması iyide oldu. Her yerde halkımızca iyi karşılandı. Özellikle ülkeden gelen yazı ve kaynaklar anlamında yetersizlikler var bana göre. Örneğin ikinci sayıda ki Gölyazı'nın tanıtımı yetersizdi. Yinede başlangıca göre bence çok iyi. İlerisi için umutluyum.

Kürdistan Gazeteciler Günü Kutlandı.

Kürdistan Gazeteciler Birliği (YRK) 22 Nisan 1898 de çıkan 'Kurdistan' gazetesinin kuruluş yıldönümünü 'Kürdistan Gazeteciler Günü' olarak kabul ederek, 'Kurdistan'ın 105. kuruluş yıldönümünü panel ve ardından düzenlenen bir resepsiyonla kutladı.

Almanya'nın Köln kentinde 22 Nisan Salı günü düzenlenen etkinliğe Kürt basın, yayın, siyaset ve sivil toplum camiasından çok sayıda temsilci katıldı.

Panele katılan gazeteciler Ferda Çetin, Yurdusev Özökmenler, Hesên Qazi ve Mehmet Aktaş Kürt basın tarihi, Kürdistanın dört parçasındaki basının durumu ve basın-yayın alanındaki kurumlaşma sorunlarına dikkat çektiler.

UNÎTE 3

3A - EV ÇI YE?

1- Guhdarî bike u duv re bibêje.

Pirtuk		Sêv		Bacana res	
Ferheng		Bacana sor		Kilîl	
Pênus		Îsot		Qusxane	
Kamera		Porteqal		Kursî	
Telefon		Xiyar		Mêzîn	

'Ew bi Kurdî çî ye?'

'Ew pirtuk e.'

'Ew bi Kurdî çî ye?'

'Ew pênus e.'

2- Pirsan ji mamosteyê / ya xwe bike.

Mînak:

Xwendekar:

Mamoste:

Xwendekar:

Mamoste:

'Ew bi Kurdî çî ye?'

'Ew rojname ye'

'Ew bi Kurdî çî ye?'

'Ew gustîl e.'

1- Ew çi ne?

Guhdarî bike u duw re bibêje.

'Ew çi ne?'	
'Ew pirtuk in.'	
'Ew pênus in.'	
'Ew kamera ne.'	
'Ew quşxane ne.'	

2- Berê xwe bide dora xwe û navê hindek tiştan binivîse.

Mînak:

"Ew/ kursî ne."
"Ew mase ye."

3B

1- Pirtuk li ku derê ye?

Ser, nav, rex, bin, nêzîk
'Pirtuk li ku derê ye?'
'Pirtuk li ser maseyê ye.'
'Pênus li ku derê ne?'

2- Niha tu bibêje u binivîse

'Pirtuka te li ku derê ye?'
'Pênusa te li ku derê ye?'
'Kî li rex te ye?'

3- Navên jêr bikin piranî.

Mînak: Ew televîzyon e.
Ew televîzyon in.

Ew sêv e.
Ew dar e.
Ew hesp e.
.....
Ew piling e.
.....
Ew jinik e.
.....
Ew mêr e.
.....
Ew zarok e.
.....
Ew mirîşk e.

3C TE ÇEND XWÎŞK Û BIRA HENE?

1- Guhdarî bike û bixebite.

Rizgîn: Te çend xwîşk û bira hene Baran?

Baran: Min xwîşkek û du bira hene.

Rizgîn: Navê wan çi ne?

Baran: Navê xwîşka min Nêrgîz e u navên

Birayên min Rêzan û Bedran in.

2- Niha tu bibêje, te çend xwîşk u bira hene.

3- Ji hevalê xwe bipirse, Te çend xwîşk û bira hene?

4- Li wê malê çi tist hene?

Televîzyon	pirtuk	kaset
Teyb	rojname	telefon
Mase	mafur	kursik
sêpê		

Mînak:

Li wê malê televîzyonek heye.

Li wê malê du kursî hene.

.....

4-Niha bibêjin li wê sinifê çi tişt hene?

Minak: Li wê sinifê mamostayek heye.

Li wê sinifê deh xwendevan hene.

.....

5- Niha binivîsin ° bibêjin li mala we çi tist hene.

Mînak:

Li mala mintelewîziyonek heye.

Li mala min şeş kursî hene.

.....

6- Niha guhê xwe bidin u dura bi bêjin.

Çarşu, rûbar, şano, çîya, daristan,
restoran, dikan, gol, derya

Binivîse li bajarê te çi heye.

Mînak: Li bajarê min da sînemayek heye.

.....

1- Li gor xwe cihê vala tijî bike

Navê pêşî
 Navê paşî
 Kar
 Navnîşan Amed
 Çend salî
 Navê mêrî/jinê
 Karê mêrî/jinê
 Çend zarok
 Navên zarokan
 Çend salî ne :Rizgîn 5, Nupel.....

2- Guhdarî bike û bersîva herî çêtin bide

a) Navê bajarê te çi ye?

A: Beyanî bas!

B: Amed e.

C: suxê

b) Tu çend salî yî?

A: Zor spas ez bas im.

B: Sih u ses

C: Ser maseyê

c) Beyanî baş.

A: Beyanî baş

B: var baş

C: Sev baş

d) Navê xwîşka te çi ye?

A: Belş e.

B: Elî ye

C: Rizgîn e

e) Tu çi kar dik?

A: Ez mamoste me

B: Ez bas im.

C: Min çar bira hene

f) Tu çawa yî?

A: Pênc pirtuk u pênusek

B: Ser maseyê

C: Ez baş im. Zor spas.

3- Çar bêjeyan li ser lîsteya jêrîn
binivîsin

Karker, mamosta.
Elman, Îngilîz,
Japonye, Tîrkiye,
Dayîk, bab,
Ez, tu,
Beyanîbas, rojbas,

Ev	sêv pirtuk Kursî pênus	e.

Ev	ne	sêv e. pirtuk e. jêbir e. pênus e.

4- Rêziksazî

Bi bêjeyên jêrî rêjikan çêbikin

Mînak: Hene bira çar min
Min çar bira hene

Ev	sêv pirtuk jêbir pênus	in.

Ev	ne	sêv in. pirtuk in. jêbir in. pênus in.

1- li maseyê ser pirtuk hene du
.....

2- salî yî çend tu?
.....

3- xwîşk çend bira te u hene?
.....

4- çi ye navê te xwîşka?
.....

5- te bira yê dikkar çi?
.....

6- kurdî bi ew çi ye?
.....

7- çawa tu yî?
.....

8- im karker ez
.....

9- kar sibe nakim ez
.....

10- da mala min li mafîrek heye
.....

11- heye hespek wî
.....

Xwedîbûn

Yekejmar (erênî)

Min	hespek	heye.
Te	gayek	
Wî	pitukek	
Wê	pênusek	
Me	kursiyek	
We	çelekek	
Wan	beranek	

Yekejmar (neyînî)

Min	hespek	nî ye.
Te	gayek	
Wî	pitukek	
Wê	pênusek	
Me	kursiyek	
We	çelekek	
Wan	beranek	

Bûn

Yekejmar (erênî) Yekejmar (neyînî)

Pirejmar (erêni)

Min	du hesp	hene.
Te	sê bra	
Wî	çar pirtuk	
Wê	pênç pênus	
Me	şeş kursiy	
We	heft lênus	
Wan	heşt xwîşk	

Pirejmar (neyini)

Min	du hesp	nî ne.
Te	sê bra	
Wî	çar pirtuk	
Wê	pênç pênus	
Me	şeş kursiy	
We	heft lênus	
Wan	heşt xwîşk	

Dema niha bi kar binin ° rêzikên jêrîn kuta bikin.

- 1- Ev mafîr
- 2- Ew ferheng
- 3- Bahoz mêr e, jin
- 4- Ew sêv in, hirmî
- 5- Zerdestî xwîşkek
- 6- Me du mafîr
- 7- Wî çi dirav
- 8- Wan hindek mêvan

DAÇEK

SER, BIN, NAV, REX, U NEZÎK

- 1- Pirtuk li **ser** mêzê ye.
- 2- Kitik (pisîk) li **bin** mêzê ye.
- 3- Pênus li **nav** pirtukê daye.
- 4- Kursî li **rex** mêzê ye.
- 5- Kursîk **nêzîk** mêzê ye.

Bêjeyên girîng ji bo bîranînê.

Pirtuk	ferheng	pênus	mêze
Kursîk	mafîr	ser	nav
Rex	nêzîk	bin	sêv
Dar	hesp	jin	mêr
Zarok	mirîşk	hebun	kitik

Bi bêjeyên jorin pênç rêzikan çê bikin.

AZMUN 3

1. Pirsyarên bersivên jêrî binivîse.

1. A:?
B: Ew ferheng e.
2. A:?
B: Ew ferheng in.
3. A:?
B: Rojname li ser masê ye.
4. A:?
B: Min heşt xwîşk û du bra hene.
5. A:?
B: Brayê min seyda ye.

2. Cihên vala bi yek bêje teji bike.

1. Wan erebek
2. Min heşt xwîşk
3. Li gundê me gelek çîya
4. Ew Kurdî çi ye?
5. A: Pirtuka min li ye?
B: Li maseyê ye.
6. wê odê da çi tişt hene?
7. Te çend xwîşk bra hene?
8. A: Rojname li kuderê?
B: Ew li bin maseyê ne.
9. A: Ew çi ne?
B: Ew kovar

1- Bi bêjeyên jêrî rêzikan çêbikin.

1. in / pirtuk / ew.

2. ser / ne / li / pirtuk / maseyê.
.....
3. pênus / ye / li / nav / / da / pirtukê.
.....
4. kitikek / heye / wê.
.....
5. min / xwişka / çar / hene.
.....
6. hesp / e / ew.
.....
7. se / ye / ew.
.....
8. hene / li / çi / te / mala / da / tişt.
.....
9. kani / gundê / li / gelek / hene / me.
.....
10. kitikek / bin / maseyê / da / li / heye.
.....

2- Rêzikên jêrî bikin neyînî

Mînak: Wan hespek heye.

Wan hespek nîn e.

1. Wê du ferheng hene.
.....
2. Kilîl li ser derikî ye.
.....
3. Ew sêv in.
.....
4. Ew rojname ne.
.....
5. Ew karker e.
.....
6. Li mala me da telefon heye.
.....
7. Me rojnameka bi Kurdî heye.
.....
8. Li wî welatî da demokrasî heye.
.....
9. Navê xwişka wî ^îpel e.
.....
10. Bahoz ji Urmîyê ye.
.....
11. Serok vezîr nexweş e.
.....

3. Bi tîpên jêrî rêzikan çêbikin.

îllk	
ghfnree	
sêûpn	
êsv	
ncaaabors	
ûiktrp	
aiasdrtn	
bûrar	

ŞÎPEL

Tekstê bixwîne û biryar bide kanê rêzikên jêrî xeletin (X) anjî rasin. (R)
 Şîpel endezyar e û ew ji bo firmayek mezin dîxebite. Fîrmaya ew lê dixebite li bajarê Dihukê ye. Dayîk û babên şîpelê li Wanê dijîn. Wê brayek û sê xwişk hene. Ew yekem car e şîpel dixebite û ji mal dûr dîkeve. Ew gelek bîra malbata xwe dike ji ber wê hindê her roj ji bo wan telefon dike. Şîpel bist û çar salî ye û wê par zanîngeha endezyariyê qetandîye. Ew bi karê xwe gelek keyf xweş e. Şîpel seet nehan da dest bi kar dike. Ew seet danzdehan da firavîn dixwe û seet yek û nîvan da dîsa dest bi kar dike. Ew seet pênc û nîvan da karê xwe diqetîne û diçe mala xwe. Ew li mal da şîv çêdike, pîrtuk û rojname dixwîne û temaşeyê televizyonê dike. Ew endezyarek pir zîrek e.

	R	X
Şîpel bijîşk e.		
Ew ji bo Firmayek biçuk dixebite.		
Ew ji Amedê ye.		
Ew bist û çar salî ye.		
Dayik û babên wê li Dihukê dijîn.		
Şîpel çi caran telefon nake.		
Ew bi karê xwe keyf xweş nîn e.		
Ew seet dehan da dest bi kar dike.		
Şîpel Firavînê naxwe.		
10- Ew endezyarek baş e.		
11- Şîpel li mal da pîrtûk dixwîne.		
12- Şîpelê brayek û sê xwişk hene.		

Veger

Kovara Kurdên Anatoliya Navîn

Friedhof str. 3 · 47877 Willich/Deutschland · Tel.&Fax: 0049(2154)814598 · e-mail: alpavut@t-online.de

VEGER ABONE FORMU

Name

Vorname

Adresse

Kreditinstitut

Konto Nr.:

BLZ

Telefon

Fax

E-Mail

Abone sürem bitmeden 15 gün önce haber vermediğimde abonelik süresinin otomatikman uzatılmasını ve ücretini ödemeyi taahhüt ediyorum.

Abonnementspreis:

1 Jahr 20,- EURO

2 Jahre 40,- EURO

Hiermit ermächtige(n) ich /wir Sie widerruflich, die von mir/uns zu entrichteten Zahlungen bei Fälligkeit zu Lasten meines /unseres Kontos mittels Lastschrift einzuziehen . Wenn mein/unsere Konto die erforderliche Deckung nicht aufweist, besteht seitens des kontoführenden Kreditinstituts keine Verpflichtungen zur Einlösung. Teileinlösungen werden im Lastschriftverfahren nicht vorgenommen.

Ort, Datum

Unterschrift

Bankverbindung: Deutsche Bank Krefeld · Konto Nr.: 7104953 · BLZ: 32070024

MÎRÊ MÎN

Mîrê merdin mire merdin
Wê piştê Tereblûse bi nave xwe din
Bi ser de rişîya berdin
Dedê hindî (1) wê bi nav êlê xwe de here
Nişityê (2) mîrê min ji hev re heldin

Sêrê (3) mala bavê min gî qumaşe
Zew û Elê li warê Yonaxê kirin telaşe
Mîrê mala bavê minî ku hun diwênî
Bi lawê hunkaroxlî re dîn qardaşe

Erê mîro erê mîro
Surfe giranî qawe tîro
Mîrê mala bavê minî hun diwênî
Mirina wî tu cara nare ji bîra

Mîro mîro mîr kinike
Qawa tu dikelînî mîna rike
Mîrê mala bavê minî xelk dizanî
Şerbeta mala Mehmedê Xellê lê bû mitike

Erê mîro erê mîro
Surfe giranî qawe tîro
Li ber kanî li paş bîro
Mîrê mala bavê minî hun dizanin
Him axayî him wezîro

Erê mîro heval çûno
Ji ber kula giran dernexûno
Kevçik şerbetî mala mehmedê Xellê
Li mîrê kinik bûye ziqûmo

Berde berde mîro berde
Kîtab di dest de mishef li herdê
Dema daweyê Bulduxê Mûsê
Hakîm li ber bi çoka kete herdê

Erê mîro mîr beyaze
Mîr bi êşe şev bi eyaze
Mîrê mala bavê minî mirîye
Çima kumê serê Îbê Hemê bi toqaze

Bavê Omê bavê Osê
Mîrê zirav çû Sêwasê
Mîro serê xwe helîne
Êlê teyî te dixwaze

Erê mîro mîre êlê
Te çi pišta xwe da kevirê tirba kalê
Eza bi qurbana mîrê xwe kim
Bavê xwe yê mayî li germa Sêlê(4)

Kevirê li ber mala mîrê min mermere
Hespa kehîl kişandin bere
Mîrê mala bavê minî hun diwênî
Berata camîyê li sere

Germa deşta keke keke
Li çuqrovê gîya rustîye li nefele
Şivan û gavanê welatê jêrî xeberdarkin
Li ser tirba deştîya nekin mexele

Erê mîro mîr namirin
Warê mîra venamirin
Heta nebêm ez bi dore
Şewata dila venamire

Li vî dîyarî li vî dîyarî
Şevê dirêj reş û tarî
Xebera mirina te gîhandin min
Bi ser min da kevir barîn

Li me rabû xelk û elem
Ji te re nebûm çare melem
Mîrê mala bavê minî hun diwênî
Li destkî tizbî destkî qelem

Jêrenot:

- 1: Dedê Hindê axayê wê demê yê gundê Qereqışlê
- 2: Nişitî: Hal, hareket tahir, ozellik
- 3: Katê nîvinan kul ser kulînan li ser hev tèn helçinan
- 4: Sele an ji Sille navçeyêka li başûrê Konyayê

*Xalikanlı bir ağa, Ömeranlı Dalo, İsmet İnönü, Sami Beg(Şix Memed), Cevdet Baran, Ahmet Baran
1949-1950*